

HURTIGE TOG FÅR ARBEJDSMARKEDET TIL AT VOKSE

**Regional udvikling: tilgængelighed, erhvervsliv og
arbejdsmarked i The Scandinavian 8 Million City**

VI BANAR VÄG FÖR FRAMTIDEN

Åtta av Skandinavien drygt 19 miljoner människor bor längs sträckan Köpenhamn-Göteborg-Oslo. Men idag hämmar trängseln på järnvägsspår och vägar utbytet inom korridoren. En tågresor mellan Oslo-Köpenhamn tar till exempel över 8 timmar.

Ett utbyggt och moderniserat järnvägsnät, kortare restider och bättre pendlingsmöjligheter skulle skapa en gemensam, skandinavisk arbetsmarknad med en konkurrenskraft i världsklass - en skandinavisk storregion, vars invånare får fler valmöjligheter, tillgång till en större arbetsmarknad och mer livskvalitet.

EU-projektet The Scandinavian 8 Million City visar att nyckeln till framgång ligger i en stegvis utbyggnad av befintligt järnvägsnät för gods och persontrafik och investeringar i en parallell höghastighetsbana, vilket kortar restiden Oslo - Köpenhamn till 2,5 timmar.

The Scandinavian 8 Million City har i uppdrag att utforma förslag till hur en modern järnväg för passagerare och gods kan finansieras och byggas. Det som sedan återstår är en politisk avsiktsförklaring om ett skandinaviskt avtal för en gemensam utbyggnad av de gränsöverskridande järnvägsförbindelserna.

Om oss

2 huvudstäder, 3 länder, 4 storstadsregioner - detta är The Scandinavian 8 Million City. 14 offentliga aktörer längs sträckan Oslo-Göteborg-Köpenhamn samarbetar för byggandet av en ny, modern järnvägslösning för passagerare och gods. The Scandinavian 8 Million City är ett EU-projekt som pågår fram till oktober 2014.

Parter i projektet

Det politiska samarbetet inom Den skandinaviska arenan (DSA), samt Oslo kommune, Region Skåne, Region Hovedstaden, Akershus Fylkeskommune, Business Region Göteborg, Østfold Fylkeskommune, Region Halland, Helsingborgs Stad, Malmö Stad, Trafikverket, Jernbaneverket, Statens Vegvesen, Göteborg Stad, Västra Götalandsregionen och Köpenhamns kommune.

THE SCANDINAVIAN
8 MILLION CITY

Corridor of
Innovation and
Cooperation
#COINCO

INDHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENFATNING	5
----------------------	----------

1. INDLEDNING	9
----------------------	----------

2. KORRIDORENS UDVIKLING 1991-2011 I EN SKANDINAVISK KONTEKST	13
2.1. BEFOLKNINGSSTRUKTUR	13
2.2. UDDANNELSESNIVEAU OG KVALIFIKATIONER	20
2.3. BESKÆFTIGELSESVÆKST OG ERHVERVSUDVIKLING	25
2.4. PENDLINGMØNSTRE OG INTERAKTION	35

3. ERHVERVSSTRUKTUR OG SPECIALISERING I KORRIDOREN	39
3.1. ERHVERVSSTRUKTUREN I KORRIDOREN	40
3.2. SPECIALISERING I KORRIDOREN	41
3.3. UDDANNELSESNIVEAUET I KORRIDORENS ERHVERV	42
3.4. ERHVERVSSPECIALISERING INDEN FOR KORRIDOREN	44

4. ARBEJDSPLADSPOTENTIALET OG ÆNDRET TILGÆNGELIGHED	53
4.1. BEREGNINGEN AF POTENTIALEVÆRDIER OG METODISKE FORBEHOLD	53
4.2. ARBEJDSPLADSPOTENTIALET	54
4.3. ARBEJDSKRAFTSPOTENTIALET	58

5. REFERENCER	60
----------------------	-----------

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I SKANDINAVIEN 1993-2008	62
BILAG 2: BESKÆFTIGELSE OG SPECIALISERING I KORRIDORENS REGIONER 2011	70

SAMMENFATNING

The Scandinavian 8 Million City er en korridor, der strækker sig fra Oslo via Göteborg til København. Korridoren inkluderer fire store byområder herunder to hovedstæder samt et større område mellem byregionerne - se nedenstående figur for regionsinddelingen af korridoren. Denne rapport er anden del af et projekt, som har analyseret de centrale socioøkonomiske konsekvenser af en mulig etablering af et højhastighedstog i korridoren. I rapporten analyseres udviklingen i befolkning, beskæftigelse og erhvervsstruktur gennem de seneste årtier samt status for udviklingen i 2011. Centralt i rapporten er en analyse af konsekvenserne for tilgængeligheden i korridoren før og efter en mulig etablering af et højhastighedstog. Dette gøres ved hjælp af potentialekort, som viser, hvor mange arbejdspladser man kan nå internt i korridoren med kollektiv transport inden for 2 timers rejsetid før og efter den mulige etablering af et højhastighedstog og derved, hvordan et højhastighedstog potentielt kan påvirke tilgængeligheden.

KORRIDOREN OG INDELINGEN AF DE 10 REGIONER¹

¹Inddelingen af korridoren er uddybet i kapitel 1.3. i den 1. delrapport (Bothe et al., 2012)

Korridoren er præget af stor socioøkonomisk forskellighed både i forhold til demografi, beskæftigelse, erhverv og interaktion. Storbyregionerne har en central betydning i korridoren. Oslo, Göteborg og Øresundsregionen (især København og Malmö/Lund/Trelleborg) fremstår klart som de centrale, urbaniserede lokaliteter med en stor koncentration af erhverv, arbejdspladser og befolkning. Ud over at korridoren går gennem to EU-lande og et land uden for EU, består korridoren også af regioner og storbyer, der er indlejret i tre forskellige nationale samfundsøkonomiske kontekster med stærke velfærdsstater og historisk opbyggede innovations- og erhvervssystemer. Hertil kommer, at regionerne og storbyerne har forskellige positioner i de respektive nationale bysystemer. Dette har en stor betydning for mulighederne og begrænsningerne i regionernes socioøkonomiske udvikling.

I korridoren er bosat omkring 7,3 millioner indbyggere (2012). Af de 7,3 millioner indbyggere er 43 % bosat i den svenske del af korridoren, 34 % i den danske del og 23 % i den norske del. Korridoren er groft karakteriseret af to typer af områder. Omkring storbyerne ses tæt befolkede områder, mens de mellemliggende regioner er kendetegnet af mere tyndt befolkede områder. Storbyregion København er med mere end 1,8 millioner indbyggere - en fjerdedel af korridorens samlede befolkning - den største storbyregion i korridoren. Storbyregion Göteborg og Storbyregion Oslo udgør med lidt mere end 900.000 indbyggere hver især de to næststørste storbyregioner i korridoren, mens Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg og Storbyregion Helsingborg/Landskrona med godt 650.000 og 320.000 indbyggere repræsenterer korridorens fjerde- og femtestørste storbyregioner.

Korridoren har gennem de seneste årtier oplevet en betydelig befolkningsvækst, der ligger over gennemsnittet for Danmark, Norge og Sverige. Befolkningsfremgangen har været størst i de skandinaviske storbyregioner og korridoren har mellem 1991-2011 samlet set haft en betydeligt højere befolkningsvækst (14,3 %) end de øvrige områder i Skandinavien (8,7 %).

Storbyregionerne har en høj grad af centralitet og er korridorens dominerende arbejdsmarkeder, som i alt har godt 3,5 millioner beskæftigede. Denne centralitet er blevet forstærket gennem 1990'erne og 2000'erne, således at der i dag er en større koncentration af økonomisk aktivitet i storbyregionerne end i starten af 1990'erne. De interne pendlingsmønstre i korridoren viser en meget høj intensitet i de centrale dele af storbyregionerne, mens pendlingen mellem storbyregionerne og især på tværs af landegrænserne er begrænset. Korridoren har haft et stigende uddannelsesniveau, hvilket især igen er sket i storbyregionerne i korridoren. Det stigende uddannelsesniveau skal ses i sammenhæng med korridorens erhvervsstruktur og erhvervsmæssige omstilling. De sidste årtier har været en periode med en betydelig transformation af korridorens erhvervsstruktur. Der har været en kontinuerlig omdannelse væk fra industrierhverv og landbrug til videns- og serviceerhverv herunder især erhvervsservice og offentlig service og forvaltning. Det er især storbyregionerne i korridoren, som har gennemgået denne omdannelse. Dette sagt har industriproduktion stadig en stor lokal betydning i korridoren, hvor f.eks. Region Ydre Västra Götaland har en stærk position inden for industrierhvervene.

Erhvervsstrukturen i Storbyregion København og Storbyregion Oslo ligner i udgangspunktet hinanden mest, og er kendetegnet ved, at erhvervsservice, information og kommunikation samt

finansiering og forsikring er overrepræsenteret i storbyregionerne, mens råstofudvinding og industri er betydeligt underrepræsenteret - dog med et par markante undtagelser inden for f.eks. farmaceutisk industri. I Storbyregion Göteborg er erhvervsservice også overrepræsenteret, men storbyregionen skiller sig markant ud fra Storbyregion København og Storbyregion Oslo ved, at finansiering og forsikring er underrepræsenteret og råstofudvinding og industri betydeligt overrepræsenteret. Erhvervsstrukturen i Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg ligner på trods af storbyregions mindre størrelse i højere grad Storbyregion København og Storbyregion Oslo end Storbyregion Göteborg.

Korridoren er således specialiseret inden for erhvervsservice og avanceret industri. Eksempler på denne specialisering fremstilling af farmaceutiske varer, information og kommunikation, arkitekt- og ingeniørvirksomhed samt reklame og markedsføring. Dette er erhverv, som trækker på forskellige vidensbaser og har forskellige lokaliseringsbehov, og er alle koncentreret i og omkring storbyregionerne.

Potentialekortene viser, at et højhastighedstog vil have en betydelig effekt gennem en ændret tilgængelighed ved to timers rejsetid i korridoren, hvad angår tilgængeligheden til arbejdspladser og virksomhedernes adgang til potentielle medarbejdere. Det største effekt på tilgængelighed ved etableringen af et højhastighedstog ses i og omkring storbyregionerne og især i den svenske del af korridoren. Det er et potentiale, som kan medføre en øget centralitet i korridoren og derved ændre på den regionale dynamik.

Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at et potentiale er et potentiale, og at en øget tilgængelighed ikke i sig selv nedbryder barrierer. Erfaringerne fra en række studier af andre grænseregioner inklusive Øresundsregionen har vist, at en lang række udfordringer og barrierer er til stede og vanskeliggør en øget interaktion mellem f.eks. virksomheder, arbejdsmarkeder og vidensinstitutioner. Dette er ikke kun sproglige og kulturelle barrierer, men også f.eks. betydelige nationale forskelligheder i både de nationale og regionale innovationssystemer.

1. INDLEDNING

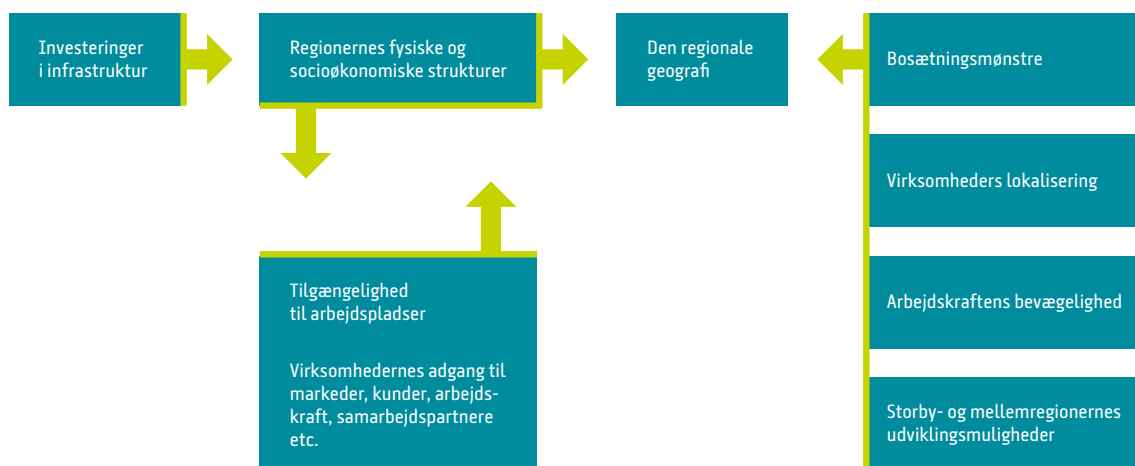
Denne rapport er anden del af et projekt, som skal analysere centrale socioøkonomiske aspekter af etableringen af et højhastighedstog i korridoren Oslo-Göteborg-København. Rapporten har tre formål. For det første at give baggrundsviden om korridorens udvikling gennem de seneste 20 år samt korridorens position i Danmark, Norge og Sverige. Det er væsentligt at forstå korridoren og dens regioner i en national kontekst for bedre at kunne forstå de regionale forandringer i korridoren. For det andet - i forlængelse af den første delrapport - at analysere erhvervsstrukturen og -specialiseringen i korridoren. For det tredje at synliggøre den påvirkning, som et højhastighedstog potentielt kan have på tilgængeligheden i korridorens regioner med fokus på tilgængeligheden til arbejdspladser og adgangen til arbejdskraft med offentlig transport.

Korridoren fra Oslo til København er kendetegnet af en betydelig koncentration af økonomisk aktivitet (Bothe et al., 2012). Korridoren består af flere store, brede arbejdsmarkeder, hvor fremtidens udfordring bliver at sikre den nødvendige arbejdskraft med de rette kvalifikationer og kompetencer, som kan understøtte korridorens videns- og kompetencemiljøer og dermed den fremtidige erhvervs- og arbejdsmarkedsudvikling. En øget tilgængelighed vil alt andet lige sandsynligt medføre en øget interaktion mellem arbejdsmarkederne, sikre adgang til udvidede markeder for virksomhederne og skabe mulighed for tværnationale og tværregionale samarbejder. Muligheden for at udnytte dette kræver viden om, hvilke erhvervs- og arbejdsmarkeds-mæssige strukturer de enkelte storbyregioner i korridoren har for derved at få et overblik over, hvor mulighederne for samarbejde, specialisering og integration findes.

På den anden side indeholder korridoren også en række regioner uden for storbyregionerne med små og mellemstore byer, som i disse år gennemgår en betydelig omstrukturering af både erhverv, beskæftigelse og bosætning (Hansen & Winther, 2012a). Nogle af disse byer står over for en risiko for at blive koblet af den økonomiske udvikling. Fremtidens muligheder for disse steder afhænger af en lang række forskellige faktorer herunder de lokale muligheder for omstilling til nye typer af erhverv og eventuelt satsning på bosætning og fritidsøkonomi, selvom dette ikke altid er en farbar vej (Jensen et al., 2009). Disse muligheder afhænger bl.a. af deres position i det regionale system samt byernes og kommunernes nærhed og adgang til vækstcentrene. Det er således interessant at forstå, hvordan disse byer og regioner bliver påvirket af et højhastighedstog fra Oslo til København såvel som de foreslåede hurtige intercitytog mellem byerne i korridoren. De nye knudepunkter vil højst sandsynligt ændre på forholdet mellem byerne og regionerne i korridoren og skabe mulighed for nye udviklingsveje. Det gælder erhvervsudviklingen, beskæftigelsesudviklingen, pendlingen og således store dele af den regionale geografi.

Udgangspunktet for dette er, at store infrastrukturelle investeringer i og imellem regioner altid vil have indflydelse på udviklingen af regionernes fysiske og socioøkonomiske strukturer gennem ændringer i tilgængeligheden til arbejdspladser og virksomhedernes adgang til markeder, kunder, arbejdskraft, samarbejdspartnere og vidensmiljøer (se figur 1.1.). Dette har indflydelse

på den regionale geografi i form af lokalisering af økonomisk aktivitet: virksomhedslokalisering, bosætning, arbejdskraftens bevægelighed, storbycentrenes udvikling og ikke mindst de dele af regionerne, som er placeret mellem storbyregionerne.

FIGUR 1.1.: ANALYSENS OVERORDNEDE UDGANGSPUNKT

Et højhastighedstog fra Oslo til København vil inkludere fire store byområder herunder to hovedstæder samt et opland mellem byregionerne. Rejsetiden vil blive reduceret til ca. en tredjedel mellem Oslo og Øresundsregionen. Erfaringer fra andre grænseregioner herunder Øresundsregionen viser, at der forventes nye økonomiske potentialer i at investere i infrastruktur som motor for at øge mobilitet og økonomisk integration og dermed skabe en øget konkurrenceevne i en mere og mere globalt orienteret økonomi. Studier fra andre grænseregioner viser dog også, at der er en betydelig langsommelighed i at udnytte disse potentialer, f.eks. på grund af økonomiske, administrative, politiske, kulturelle og sproglige barrierer (Lundquist & Winther, 2006; Trippel & Lundquist, 2011). Korridoren består af regioner og storbyer, der er indlejret i tre forskellige nationale samfundsøkonomiske rammebetingelser med stærke velfærdsstater og historisk opbyggede innovations- og erhvervssystemer (Mariussen, 2006, Edquist & Lundvall, 1993). Innovation er en grundlæggende forudsætning for virksomhederne i alle nordiske lande, men flere studier har peget på de store, markante forskelle, som findes i de nordiske nationale innovationssystemer (Mariussen, 2006; Lundquist & Winther, 2006; Trippel & Lundquist, 2011; Edquist & Lundvall, 1993). Hertil kommer, at regionerne og storbyerne har forskellige positioner i de respektive nationale bysystemer. Dette har naturligvis en stor betydning for mulighederne og begrænsningerne i regionernes socioøkonomiske udvikling (Lundquist & Winther, 2006). Oslo og København er hovedstæder og de største nationale centre, hvorimod Göteborg, Malmö/Lund/Trelleborg og Helsingborg/Landskrona har en anden position i det svenske by- og regionssystem. De første henholdsvis den anden og tredje største byregion i Sverige. Ligeledes er der markante nationale forskelle på, hvilken betydning positionerne i by- og regionssystemet har for de enkelte byer og regioner. Således

har svenske studier peget på den store betydning Stockholm har for udviklingen i de andre regioner i det svenske system (Lundquist & Olander, 2007), mens både Oslo og København ikke helt på samme direkte effekt i deres respektive nationale regionsystemer (Lundquist & Winther, 2006; Mariussen, 2006).

Storbyregionerne har domineret den økonomiske vækst og jobskabelsen i de nordiske lande gennem de sidste årtier, hvilket har skabt en ny økonomisk geografi (Hansen & Winther, 2012a). Globaliseringen har medvirket til at skabe en øget konkurrence bl.a. på baggrund af nye internationale markeder og større konkurrence mellem globale aktører herunder en konkurrence fra lavomkostningsområder. Dette har medført et øget fokus på kvalitet og innovation i form af nye produkter og produktionsformer i virksomhederne, således at man i højere grad i dag konkurrerer på kvalitet, innovation og kundetilpasning end lave produktionsomkostninger. Derfor er samfundsøkonomien det seneste tiår blevet mere vidensbaseret. Der er således fremkommet en vidensøkonomi, dvs. en økonomi, der er baseret på produktion, distribution og brug af viden og information (Skytt & Winther, 2011a). Et andet aspekt af globaliseringen er en øget konkurrence mellem (stor)byer og regioner om tiltrækning og udvikling af økonomisk aktivitet. Bykonkurrencen foregår på mange niveauer i bysystemet, både globalt mellem f.eks. verdensbyerne New York, London og Tokyo såvel som nationalt og regionalt mellem små og mellemstore byer. Når nationalstaten i højere grad har overført ansvar for den lokale og regionale udvikling til subnationale enheder som regioner og kommuner, har dette medvirket til en øget konkurrence mellem de enkelte lokaliteter, dvs. når staten ikke længere garanterer de enkelte byers eller regioners økonomiske og sociale udvikling, må de derfor i højere grad varetage opgaven selv (Andersen et al., 2010). Byerne konkurrerer om at tiltrække, a) investeringer, b) virksomheder, c) jobskabelse, d) befolkning (særligt de velstillede borgere), e) arbejdskraft (særligt den højt kvalificerede arbejdskraft og f) turister og oplevelser (bl.a. i form af events) (Winther, 2012).

Baggrunden for storbykonkurrencen er, at informations- og kommunikationsteknologierne (IKT), globalisering af produktionen, væksten i byerhverv herunder erhvervsservice og ikke mindst en række institutionelle faktorer bl.a. dereguleringen af finansielle markeder og fremkomsten af overstatslig regulering har skabt en øget mobilitet af kapital og arbejdskraft og fjernet en række lokaliseringsbarrierer. Dette har skabt en øget lokaliseringsfrihed for virksomheder og kapital (Winther, 2012). Konkurrencen er dog ikke kun en konkurrence om at tiltrække investeringer, virksomheder og jobs, men også om at have rammebetingelserne til at de enkelte erhverv og virksomhederne kan udvikle sig og forblive konkurrencedygtige på de globale markeder. Storbykonkurrencen herunder udviklingen af konkurrencedygtige virksomheder pågår gennem en lang række stedsspecifikke, immobile fordele/(ulempere) deriblandt f.eks. det bebyggede miljø med bl.a. langtidsinvesteringer i infrastruktur, der skal sikre øget mobilitet. Hertil kommer udvikling i arbejdsmarkedet, kundegrundlaget, samarbejdsrelationerne og informations- og vidensrige miljøer, der bl.a. understøtter innovation og kreativitet gennem økonomiske, sociale, kulturelle, ideologiske og politiske rammebetingelser, der alle kan have effekt på udviklingen af erhverv og virksomheder. Nøgleordet er i høj grad tilgængelighed til forskellige ressourcer som f.eks. viden, markeder og veluddannet arbejdskraft (Hansen & Winther, 2012b).

Som forudsætning for analysen har det været nødvendigt at fremstille et grundlæggende datasæt, som har muliggjort en sammenligning mellem de tre involverede lande. Dette datagrundlag foreligger og er unikt, men det har desværre også sine begrænsninger. Især er det svært direkte at sammenligne uddannelsesstatistikken mellem de tre lande. Hertil kommer, at der kun er sparsom viden om pendling over internationale grænser også i Skandinavien. Ligeledes har det været en udfordring at fremskaffe erhvervsstatistik mv., som er sammenligneligt over en længere tidsperiode. Derfor er mere detaljerede forhold kun muligt at sammenligne i et enkelt år – i denne rapport 2011, som er det seneste sammenlignelige år.

Korridoren er i rapporten inddelt i en række storbyregioner og mellemliggende oplandsregioner ud fra et funktionelt perspektiv, hvilket betyder, at regionerne ikke stemmer overens med de administrative regioner – se Bothe et al. (2012). Den anvendte inddeling af regionerne i korridoren bygger på 188 kommuner i Norge, Sverige og Danmark. Heraf er 53 kommuner beliggende i Norge, 88 kommuner i Sverige og 46 kommuner i Danmark. Ud fra de 188 kommuner er der dannet fem storbyregioner, hvori 75 kommuner er beliggende, og fem regioner, hvor de resterende 113 kommuner er beliggende. De fem storbyregioner er Oslo (10 kommuner), Göteborg (13 kommuner), Helsingborg/Landskrona (10 kommuner), Malmö/Lund/Trelleborg (11 kommuner) og København (31 kommuner).

Udskilningen af storbyregionerne fra regionerne er sket ud fra en vægtning af pendlingsopland og arbejdsmarkedsregioner, nationale definitioner på storbyregioner, regional geografiske og administrative afgrænsninger. De fem regioner, der danner geografisk opland til korridorens storbyregioner, er Ydre Oslo/Østfold (43 kommuner), Ydre Västra Götaland (37 kommuner), Mellelregion Halland (5 kommuner), Østskåne (12 kommuner) og Ydre Sjælland (14 kommuner). Regionerne er fremkommet som et resultat af, at de ikke indgår i korridorens storbyområder, men er placeret relativt tæt herpå. Der er derfor en forventning om, at netop disse områder også vil blive påvirket af et HHT i korridoren.

2. KORRIDORENS UDVIKLING 1991-2011 I EN SKANDINAVISK KONTEKST

I kapitlet kortlægges og analyseres ændringer i de centrale socioøkonomiske strukturer i Danmark, Sverige og Norge igennem de seneste 20 år. Formålet med kapitlet er at synliggøre, hvordan omstillingen mod en mere vidensbaseret økonomi geografisk er kommet til udtryk i en skandinavisk kontekst og i forlængelse heraf at tydeliggøre, hvordan omstillingen er kommet til udtryk i korridorens regioner. Ændringerne i de centrale socioøkonomiske strukturer synliggøres gennem et fokus på befolkningsvækst, uddannelsesstrukturer, beskæftigelsesvækst og ændrede erhvervsstrukturer. I kapitlet belyses ændringerne på to geografiske skalaer. I første omgang ud fra et skandinavisk perspektiv, hvor den geografiske analyseramme er de danske regioner, de svenske län og de norske fylker. Inddelingen af regioner/län/fylker fremgår af figur 2.1. på næste side, hvor korridorens afgrænsning er markeret. For at anskueliggøre de interne ændringer i korridoren anvendes endvidere en mere detaljeret regional inddeling af korridorens kommuner i 5 storbyregioner og 5 regioner. Den interne regionale inddeling af korridorens kommuner er uddybet i den første delrapport (Bothe et al., 2012). Den anvendte statistik i kapitlet bygger på udtræk af registerdata på kommuneniveau fra de tre nationale statistikbanker og StatNord.

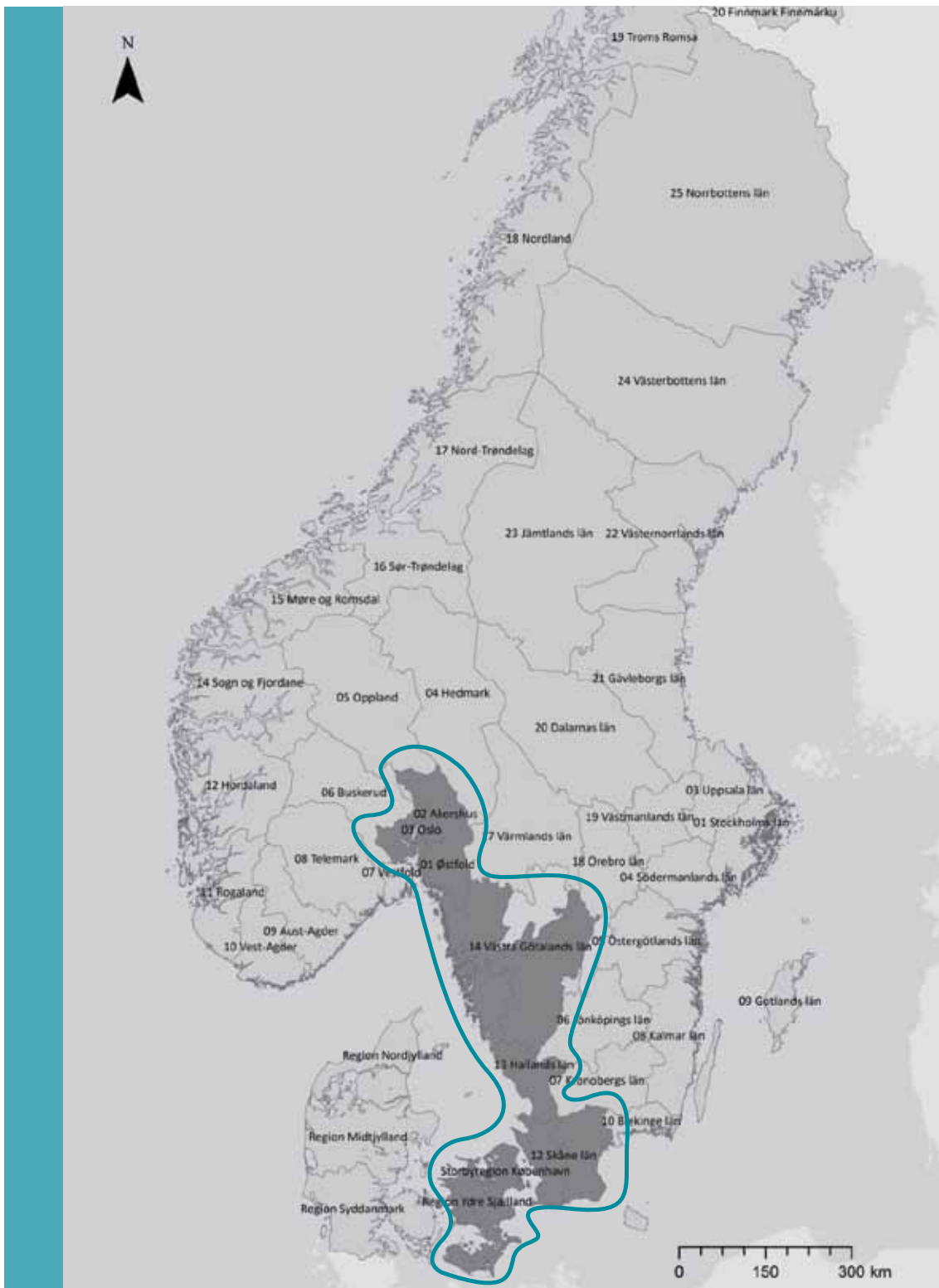
2.1. BEFOLKNINGSSTRUKTUR

I de sidste 20 år har der været en samlet befolkningsvækst i de tre skandinaviske lande på 10,7 %, hvilket i absolutte tal svarer til en befolkningstilgang på omkring to millioner mennesker. Ser man nærmere på, hvordan befolkningsændringerne er kommet til udtrykt nationalt og regionalt (tabel 2.1. og figur 2.2.), er det dog tydeligt, at den markante befolkningsvækst dækker over iøjnefaldende geografiske forskelle. Blandt de tre lande har Norge oplevet den største befolkningsvækst i perioden med 15,8 %, mens Sverige og Danmark ligger lidt under gennemsnittet for de tre lande med henholdsvis 9,7 og 8,0 %. Befolkningsvæksten har samlet set været betydelig højere efter årtusindskiftet, hvilket især skyldes en stor befolkningstilgang i Sverige og Norge.

Ser man på de regionale forskelle blandt de tre lande, fremgår det af kortet i figur 2.2, at befolkningsvæksten har været størst i og omkring de større byområder. Enkelte yderliggende områder - særligt i Sverige - har ligefrem oplevet en negativ befolkningsudvikling. I absolutte tal er det særligt hovedstadsområderne i de tre lande, hvor den største vækst har fundet sted. I Stockholm Län ses en tilgang på mere end 400.000 indbyggere i perioden, mens Storbyregion København og Storbyregion Oslo hver især oplever en tilgang på omkring 200.000 indbyggere. Blandt de øvrige større byområder har befolkningsfremgangen været størst i Rogaland Fylke i Norge og i Västra Götaland Län og Skåne Län i Sverige. Samlet kan der altså konstateres en større geografisk pola-

risering i befolkningsvæksten mellem 1991-2011, hvor regionerne uden for de større byområder ikke på samme måde er koblet til den befolkningsvækst og -udvikling, som har fundet.

Sammenholdes udviklingen mellem de kommuner, der ligger inden for og uden for korridoren i de tre lande, ses en betydelig og interessant forskel i befolkningsvæksten. Hvor kommunerne i korridoren samlet set har haft en befolkningsvækst på 14,3 % i perioden, har kommunerne uden for haft en betydelig lavere befolkningsvækst på 8,7 %.

FIGUR 2.1.: KORRIDOREN OG INDELINGEN AF SKANDINAVISKE REGIONER/LÅN/FYLKER

	INDBYGGERE			ÆNDRING %		
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2011
Danmark	5.146.469	5.349.212	5.560.628	3,94	3,95	8,05
Sverige	8.644.119	8.909.128	9.482.855	3,07	6,44	9,70
Norge	4.249.830	4.503.436	4.920.305	5,97	9,26	15,78
Alle tre lande	18.040.418	18.761.776	19.963.788	4,00	6,41	10,66
Inden for korridoren	6.382.222	6.740.603	7.291.953	5,62	8,18	14,25
Uden for korridoren	11.658.196	12.021.173	12.671.835	3,11	5,41	8,69

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

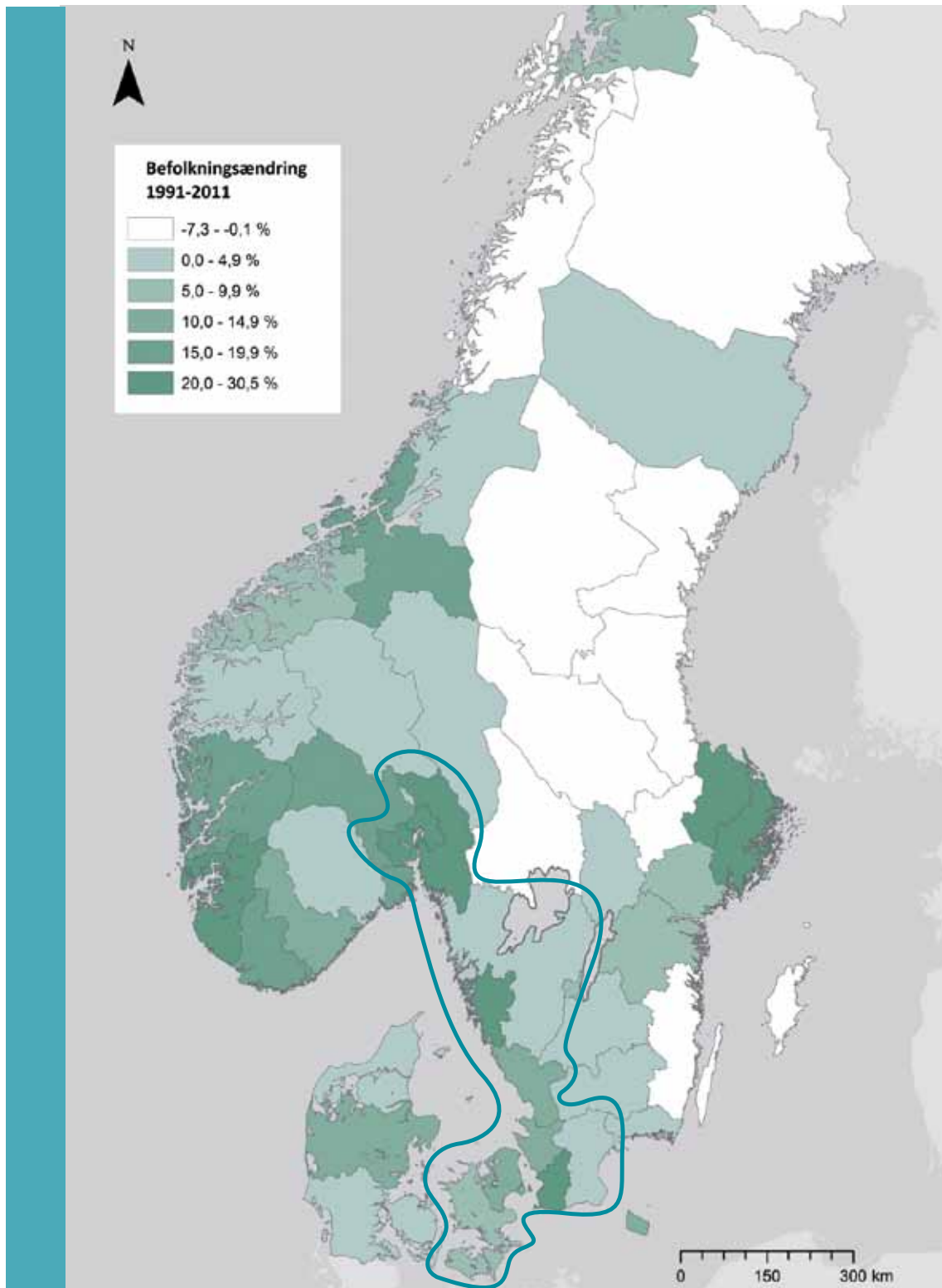
TABEL 2.1.: BEFOLKNINGSÆNDRINGER I DANMARK, SVERIGE OG NORGE 1991-2011

Vender man blikket mod befolkningsudviklingen internt i korridorens regioner (tabel 2.2.), er en polarisering og en forøget koncentration af befolkningen i og omkring storbyerne endnu mere udtalt gennem perioden. Særligt i den svenske del af korridoren ses meget store kontraster i befolkningstilgangen. Hvor Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg og Storbyregion Göteborg som de centrale storbyområder på den ene side oplever markante befolkningsfremgang på 24,4 og 20,1 %, ses modsat meget beskedne tilgange i mellemliggende regioner som Region Østskåne og Region Ydre Västra Götaland på kun 4,4 og 0,8 %. I den danske del af korridoren ses en lignende tendens, der dog ikke er så udtalt som i den svenske del. Den norske del af korridoren skiller sig ud ved, at befolkningsvæksten i begge regioner ligger betydeligt over gennemsnittet for hele korridoren.

	INDBYGGERE			ÆNDRING %		
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2011
Storby-region København	1.750.216	1.840.650	1.934.906	5,17	5,12	10,55
Region Ydre Sjælland	550.528	566.709	584.244	2,94	3,09	6,12
Storbyregion Helsingborg/Landskrona	284.611	295.102	320.523	3,69	8,61	12,62
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	521.083	570.424	647.995	9,47	13,60	24,36
Region Østskåne	272.531	271.045	284.415	-0,55	4,93	4,36
Mellemregion Halland	202.349	210.776	225.770	4,16	7,11	11,57
Storbyregion Göteborg	781.348	852.110	938.580	9,06	10,15	20,12
Region Ydre Västra Götaland	722.233	714.624	727.978	-1,05	1,87	0,80
Storbyregion Oslo	694.065	769.951	895.085	10,93	16,25	28,96
Region Ydre Oslo/Østfold	601.267	647.211	730.446	7,64	12,86	21,48
Korridoren	6.382.222	6.740.603	7.291.953	5,62	8,18	14,25

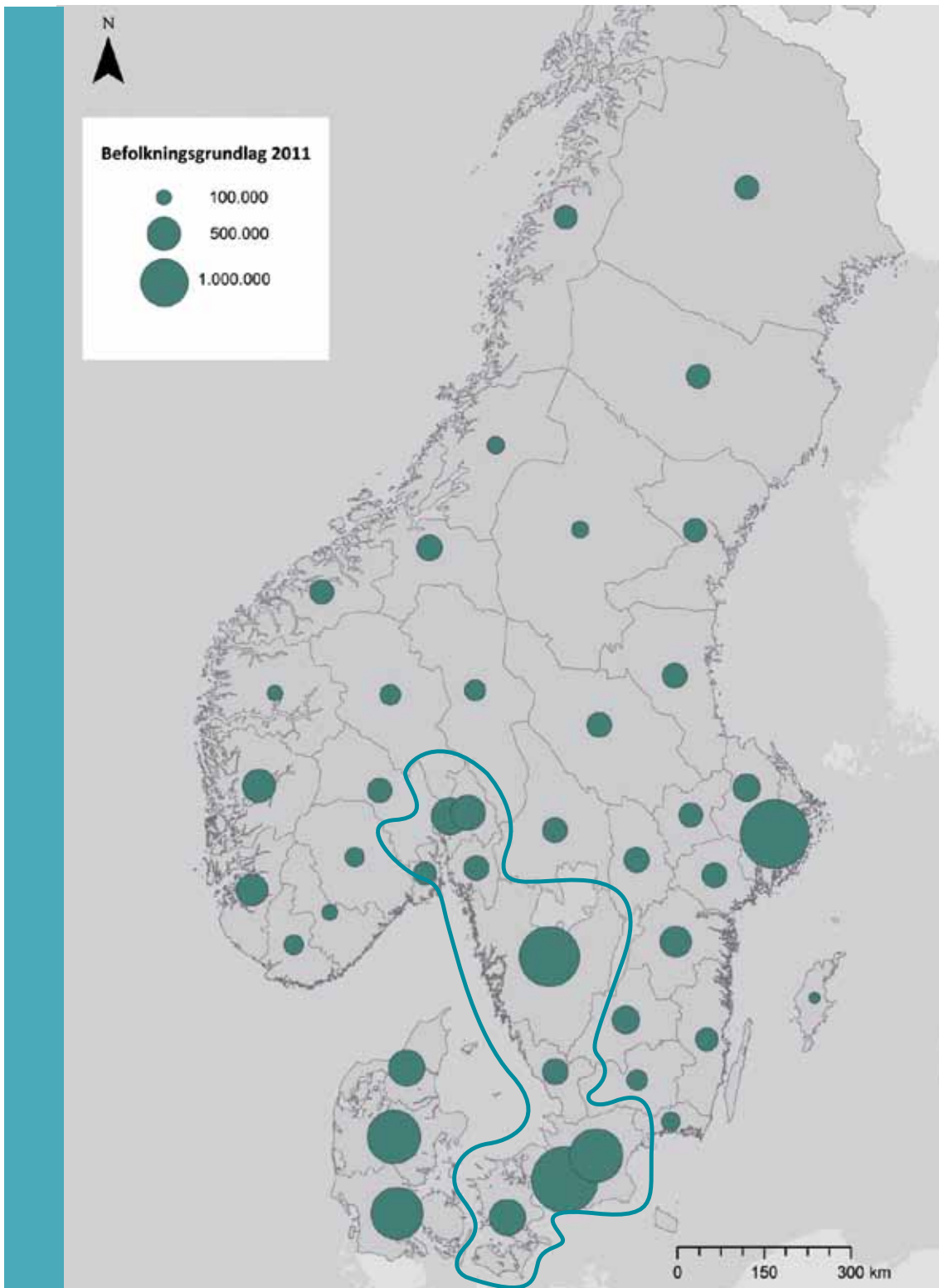
(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

TABEL 2.2.: BEFOLKNINGSÆNDRINGER I KORRIDORENS REGIONER 1991-2011

FIGUR 2.2.: BEFOLKNINGSÆNDRINGER I DANMARK, SVERIGE OG NORGE 1991-2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

FIGUR 2.3.: BEFOLKNINGSGRUNDLAG I DANMARK, SVERIGE OG NORGE 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

2.2. UDDANNELSESNIVEAU OG KVALIFIKATIONER

En central del af omstillingen mod vidensøkonomien er et større fokus på den højt kvalificerede arbejdskraft, som grundlaget for produktion, brug og distribution af viden. Da uddannelsessystemer og klassificeringen af uddannelsesstatistik varierer betydeligt mellem Danmark, Norge og Sverige, er det i udgangspunktet problematisk direkte at sammenligne uddannelsesniveauerne på tværs af de tre lande. På trods af dette kan uddannelsesstatistikken dog stadig tegne et overordnet billede af, hvor kvalificeret arbejdsstyrken i de tre lande og i korridoren er. I det efterfølgende er arbejdsstyrkens kvalifikationsniveau og ændringerne heri anskueliggjort gennem et fokus på de beskæftigede med videregående uddannelser².

	BESKÆFTIGEDE MED VU			ANDEL MED VU			ÆNDRING %		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2011
Storby-region København	240.714	339.077	443.928	18,23	25,06	33,46	37,48	33,52	83,55
Region Ydre Sjælland	48.072	64.143	80.769	12,25	16,17	20,16	32,00	24,66	64,55
Den danske del indenfor korridoren	288.786	403.220	524.697	16,86	23,05	30,38	39,63	30,13	81,69
Den danske del udenfor korridoren	280.644	388.038	497.145	14,05	19,08	23,93	38,27	28,12	77,14
Hele Danmark	569.430	791.258	1.031.842	15,22	20,75	26,85	38,96	29,14	79,45
Storby-region Helsingborg/Landskrona	32.907	46.462	66.193	16,01	22,15	28,23	-	42,47	-
Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg	83.173	134.227	195.580	21,78	32,42	40,72	-	45,71	-
Region Østskåne	27.723	38.602	53.196	14,36	20,23	25,68	-	37,81	-
Mellem-region Halland	21.566	32.792	46.650	14,99	22,05	28,32	-	42,26	-
Storby-region Göteborg	124.092	193.382	271.975	21,58	31,34	38,99	-	40,64	-

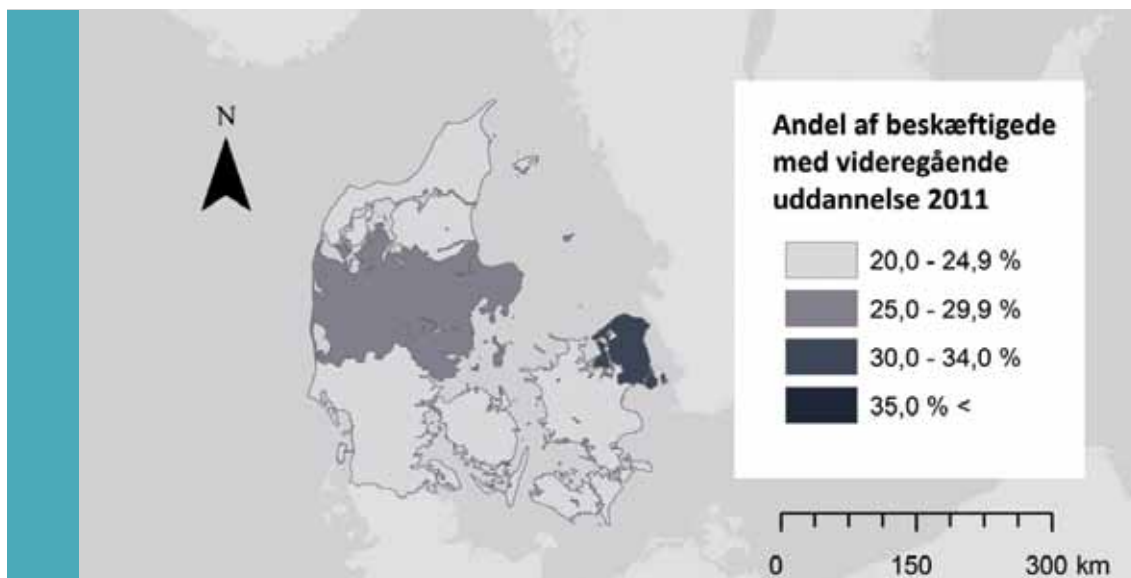
Region Ydre Västra Götaland	70.620	97.618	132.945	13,76	19,47	25,01	-	36,19	-
Den svenske del indenfor korridoren	360.081	543.083	766.539	17,89	26,09	33,10	-	41,15	-
Den svenske del udenfor korridoren	790.970	1.154.508	1.545.320	18,59	23,52	33,05	-	33,85	-
Hele Sverige	1.151.051	1.697.591	2.311.859	18,37	26,58	33,07	-	36,18	-
Storbyregion Oslo	147.717	211.790	296.799	25,53	33,84	40,25	43,38	40,14	100,92
Region Ydre Oslo/ Østfold	58.639	103.704	148.227	15,07	20,14	25,02	76,85	42,93	152,78
Den norske del indenfor korridoren	206.356	315.494	445.026	21,32	27,66	33,47	52,89	41,06	115,66
Den norske del udenfor korridoren	338.672	475.647	679.926	13,84	19,57	25,47	40,44	42,95	100,76
Norge	545.028	791.141	1.124.952	15,96	22,15	28,13	45,16	42,19	106,40

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån; Klassificeringen i den svenske uddannelsesstatistik ændres i 2000, hvilket medfører et tidsseriebrud i statistikken. Bemærk at uddannelsesniveauerne pga. forskellige registreringsmetoder ikke er direkte sammenlignelige på tværs af landene)

TABEL 2.3: BESKÆFTIGEDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSE I KORRIDORENS REGIONER 1991-2011

Gennem de seneste 20 år er der helt overordnet sket en betydelig stigning i uddannelsesniveauet i alle tre lande. Ligesom det kom til udtryk i befolkningsudviklingen er det de større byområder i de tre lande, der i dag har de største andele af de beskæftigede med videregående uddannelse og også her, hvor den største opkvalificering af arbejdsstyrken har fundet sted gennem de seneste 20 år (tabel 2.3. og figur 2.4.-2.6).

² Problematikken omkring uddannelsesstatistikken og klassificering af uddannelsesniveauer er uddybet i afsnit 2.2. i analysens 1. delrapport (Bothe et al., 2012).

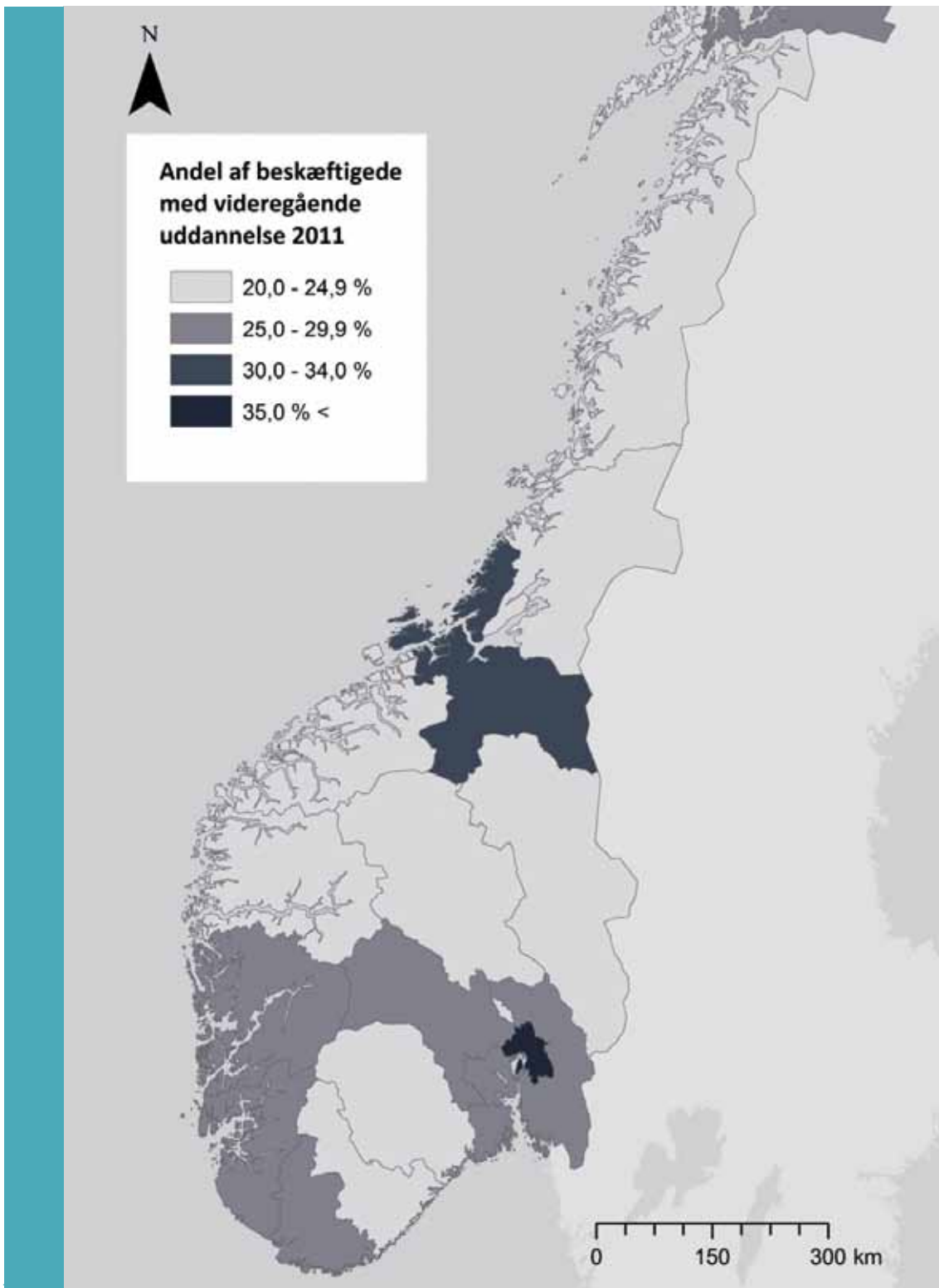

FIGUR 2.4.: ANDEL AF DE BESKÆFTIGEDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSE I DANMARK I 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik)

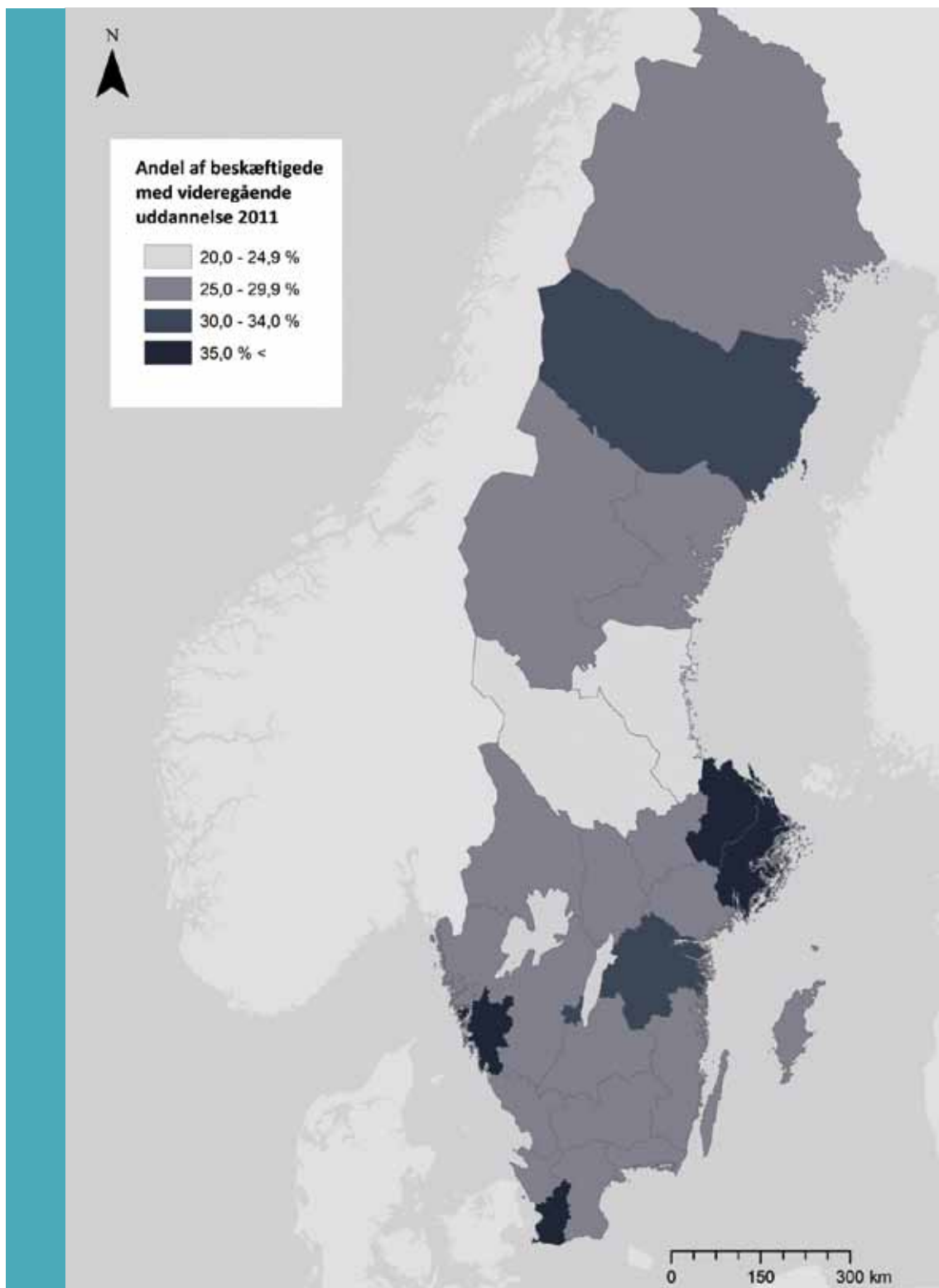
Vender man blikket mod udviklingen internt i korridoren, skiller uddannelsesniveautet i storbyregionerne sig markant ud fra de øvrige regioner. Både i den danske, svenske og norske del af korridoren ses en højere vækst samt højere andele af beskæftigede med videregående uddannelser i storbyregionerne og særligt i de centrale dele heri. Sammenligner man udviklingen mellem de kommuner, der ligger inden for og uden for korridoren i de tre lande, ses endvidere betydelige forskelle. I den danske og norske del af korridoren er både væksten i og andelen af de beskæftigede med videregående uddannelse højere end uden for korridoren. I den svenske del af korridoren afspejler væksten i højere grad den generelle udvikling i Sverige, hvilket primært skal skyldes en meget markant stigning i og omkring Stockholm.

Selvom uddannelsesstatistikken ikke er direkte sammenlignelig blandt de tre lande, tydeliggør den, at der samlet set er en betydelig stigning og koncentration af den højt kvalificerede arbejdskraft i og omkring storbyerne i de tre lande, og en stor koncentration i korridorens storbyregioner. En koncentration der højst sandsynligt ville være endnu mere udtalt, hvis uddannelsesstatistikken var mere detaljeret, og man udelukkende fokuserede på de højtuddannede med lange universitetsuddannelser.

FIGUR 2.5.: ANDEL AF DE BESKÆFTIGEDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSE I NORGE I 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistisk Sentralbyrå)

FIGUR 2.6.: ANDEL AF DE BESKÆFTIGEDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSE I SVERIGE I 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistiska Centralbyrån)

2.3. BESKÆFTIGELSESVÆKST OG ERHVERVSUDVIKLING

Ser man i forlængelse af befolkningsudviklingen og kvalifikationsniveauet nærmere på beskæftigelsesvæksten og erhvervsudviklingen i de sidste to årtier, tegner der sig et lidt mere nuanceret billede af udviklingen. Helt overordnet har beskæftigelsesvæksten været størst i de skandinaviske storbyregioner, hvor også den største koncentration af økonomiske aktiviteter findes i dag. Dette er tydeliggjort i figur 2.7., som viser den geografiske fordeling af de beskæftigede i de skandinaviske landes regioner i 2011. Af kortet fremgår det tydeligt, at den største koncentration af de beskæftigede findes i de tre hovedstadsregioner og de største byregioner, samt at korridoren - med undtagelse af Stockholm - endvidere rummer størstedelen af disse beskæftigelseskoncentrationer.

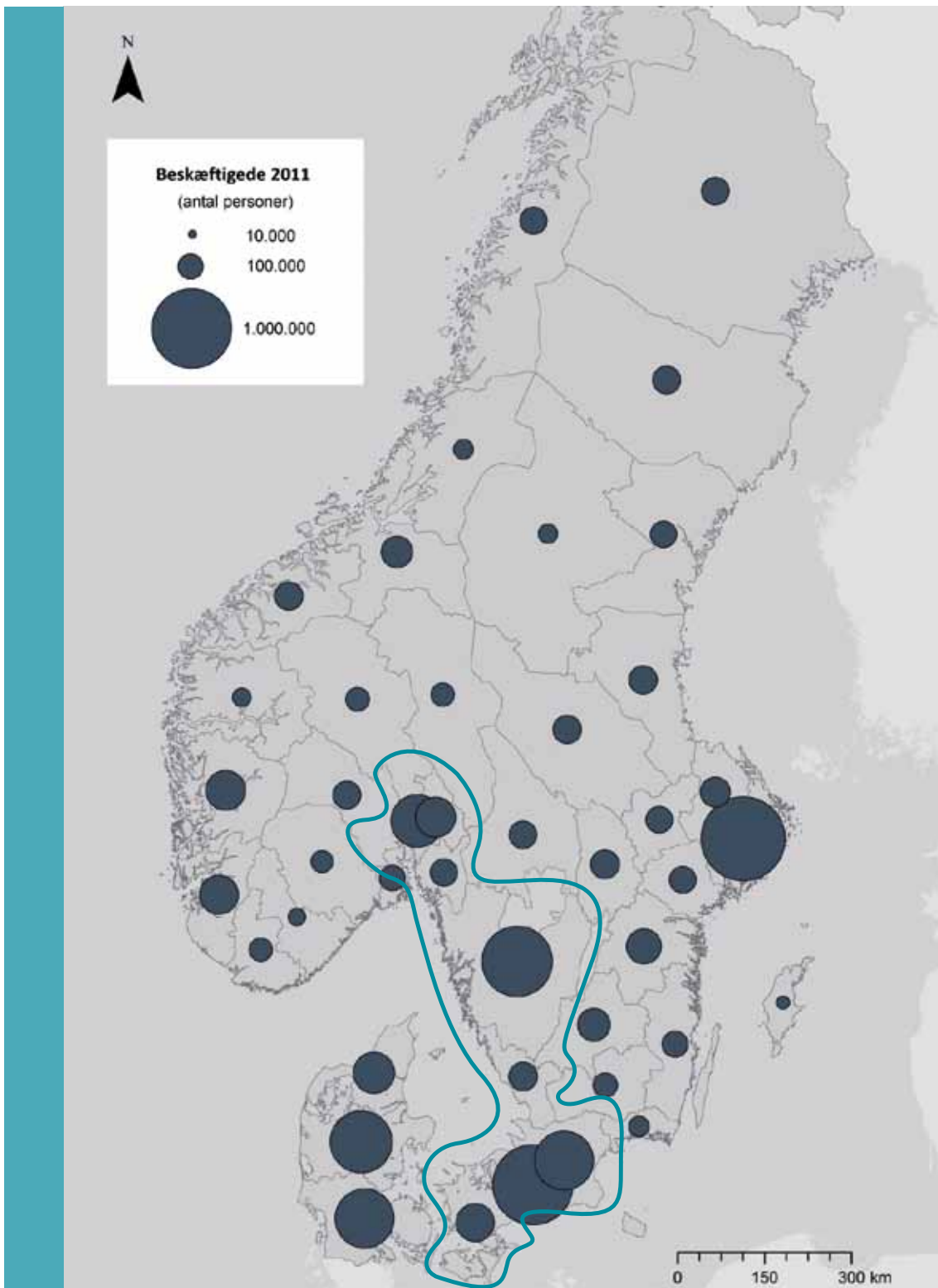
Da beskæftigelses- og erhvervsstatistikken er præget af en række brud igennem perioden, og da statistikken ikke er tilgængelig for alle år, fokuseres der i det efterfølgende på udviklingen i Danmark og Sverige fra 1993 og frem og i Norge på udviklingen fra 2000 og frem.

I perioden 1993-2006 ses den største beskæftigelsesvækst i Danmark (tabel 2.4. og figur 2.8.) i Storbyregion København (8,5 %) og i det østjyske bybånd i Region Midtjylland (7,5 %). Begge regioner oplever en befolkningsvækst over det danske gennemsnit, hvorimod de øvrige tre danske regioner - og herunder Region Sjælland - har en vækst, der ligger betydeligt under på 0,5-3,0 %. Sammenholder man de danske regioner inde for og uden for korridoren, ses en beskæftigelsesvækst inden for korridoren, der ligger 2 % højere end uden for korridoren. Beskæftigelsesudviklingen de seneste år (2010-2012) indikerer endvidere, at Storbyregion København er kommet bedre igennem den nuværende globale finanskriser end de øvrige danske regioner.

	ANTAL BESKÆFTIGEDE				ÆNDRING %	
	1993	2006	2010	2012	1993-2006	2010-2012
Storby-region København	933.219	1.012.432	1.011.711	1.012.970	8,49	0,12
Region Ydre Sjælland	240.676	241.943	231.265	228.205	0,53	-1,32
Region Syddanmark	574.039	591.217	563.555	550.368	2,99	-2,34
Region Midtjylland	575.632	618.716	614.973	609.250	7,48	-0,93
Region Nordjylland	274.808	282.467	271.646	269.740	2,79	0,70
Hele Danmark	2.598.374	2.746.775	2.699.879	2.673.552	5,71	-0,98
Den danske del inden for korridoren	1.173.895	1.254.375	1.242.976	1.241.175	6,86	-0,14
Den danske del uden for korridoren	1.424.479	1.492.400	1.456.903	1.432.377	4,77	-1,68

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik)

TABEL 2.4.: BESKÆFTIGELSEÆNDRINGER I PROCENT I DANMARK 1993-2012

FIGUR 2.7.: BESKÆFTIGEDE I DANMARK, SVERIGE OG NORGE 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

I Sverige har beskæftigelsesvæksten mellem 1993-2006 (tabel 2.5. og figur 2.9.) været størst i og omkring Stockholm (Stockholm og Uppsala Län) og i den sydvestlige del af Sverige i et bælte fra Västra Götaland Län og ned mod Skåne Län. I de resterende områder af Sverige har beskæftigelsesvæksten ligget betydeligt under landsgennemsnittet. I absolutte tal har de største beskæftigelsesstigninger fundet sted i og omkring Stockholm, Göteborg og Malmö. Ligesom i den danske del af korridoren har beskæftigelsesvæksten samlet set været større i de län, der ligger inden for korridoren (17,8 %) end i de län, der ligger uden for (13,2 %). Af beskæftigelsesudviklingen i de seneste år (2009-2011) fremgår det endvidere, at størstedelen af de svenske län - og særligt Stockholm Län - er kommet betydeligt bedre gennem den globale finanskriser end de danske regioner.

FIGUR 2.8.: BESKÆFTIGELSESVÆKST I DANMARK 1993-2006

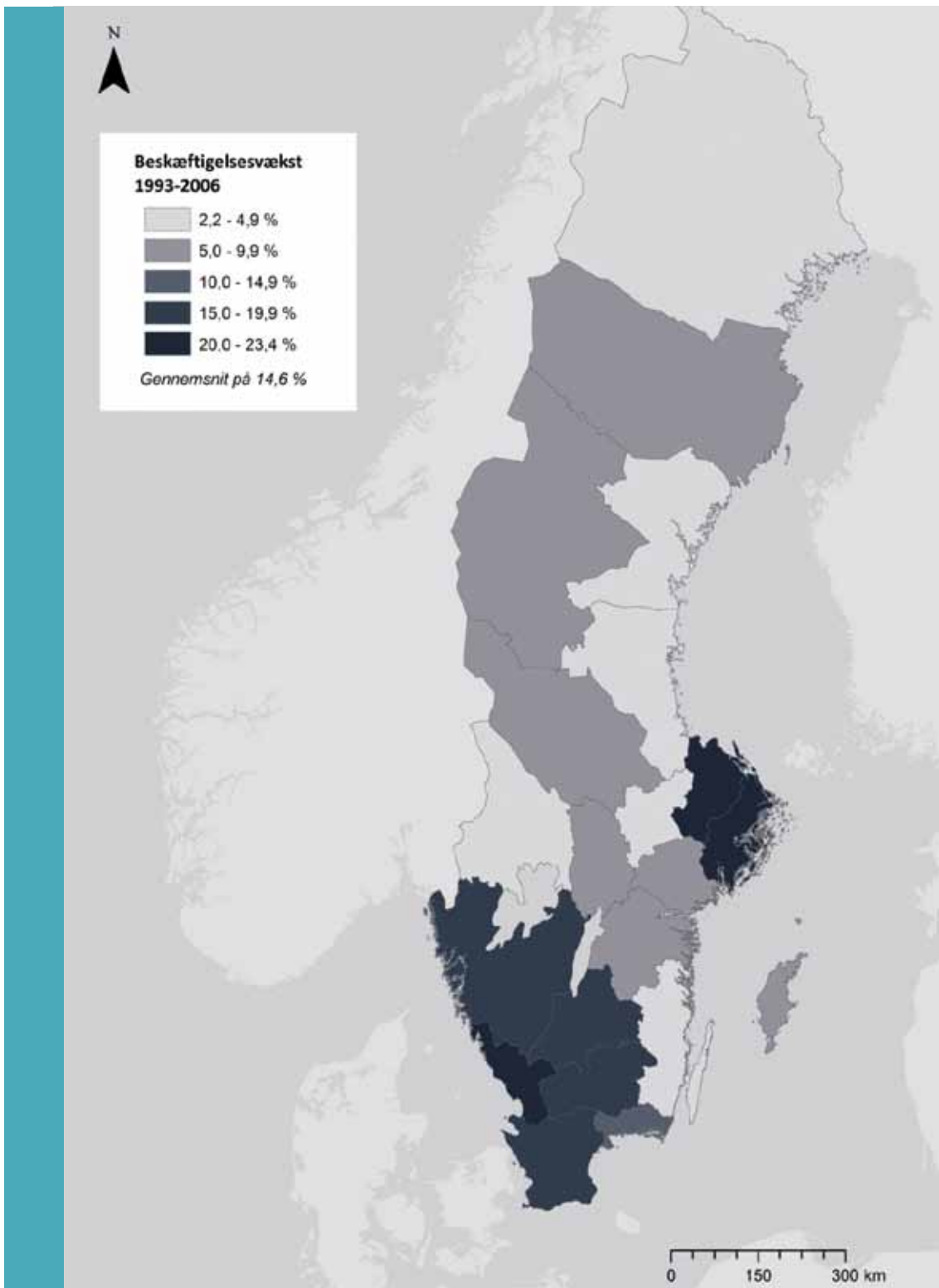
(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik)

I Norge viser beskæftigelsesudviklingen mellem 2000-2008 (tabel 2.6. og figur 2.10.) et lidt mere nuanceret og anderledes billede, end det var tilfældet i Danmark og Sverige. Dette skyldes i høj grad, at det desværre ikke har været muligt at medtage 1990'ernes opsving i den norske del af analysens beskæftigelsesstatistik, og at der derfor er tale om forskellige tidsperioder. I modsætning til Danmark og Sverige ses der i Norge en betydelig mere jævnt fordelt beskæftigelsesvækst. Hvor fylkerne i den sydvestlige del af Norge (Rogaland og Hordaland Fylker) og i lidt mindre grad enkelte fylker omkring Oslo (Akershus Fylke) oplever en stor beskæftigelsesvækst, ligger væksten i Oslo markant under den gennemsnitlige norske beskæftigelsesvækst i perioden. Dette kommer også til udtryk, hvis man sammenholder beskæftigelsesvæksten i kommunerne inden for og uden for korridoren, hvor væksten - i modsætning til Danmark og Sverige - har været 2,8 % højere uden for korridoren. Af beskæftigelsesudviklingen i de seneste år (2008-2011) fremgår det, at størstedelen af de norske fylker - og særligt fylkerne omkring de største byområder - har haft en mindre beskæftigelsesfremgang på trods af den nuværende globale finanskriser.

	ANTAL BESKÆFTIGEDE				ÆNDRING %	
	1993	2006	2008	2011	1993-2006	2009-2011
Stockholms län	810.094	1.000.067	1.054.255	1.105.934	23,45	4,90
Uppsala län	108.942	133.473	135.202	142.312	22,52	5,26
Södermanlands län	99.603	108.927	111.570	112.199	9,36	0,56
Östergötlands län	171.268	185.904	190.180	193.588	8,55	1,79
Jönköpings län	141.503	164.735	168.343	168.353	16,42	0,01
Kronobergs län	78.534	91.390	93.990	93.472	16,37	-0,55
Kalmar län	100.040	104.650	106.837	107.137	4,61	0,28
Gotlands län	24.313	25.630	25.864	26.744	5,42	3,40
Blekinge län	62.710	69.404	68.738	67.651	10,67	-1,58
Skåne län	448.323	520.116	536.689	550.077	16,01	2,49
Hallands län	101.283	122.217	126.240	131.239	20,67	3,96
Västra Götalands län	627.104	743.899	763.516	774.463	18,62	1,43
Värmlands län	116.011	119.552	119.902	120.768	3,05	0,72
Örebro län	114.683	125.907	128.948	129.635	9,79	0,53
Västmanlands län	107.049	110.065	113.040	113.609	2,82	0,50
Dalarnas län	117.097	126.494	127.498	127.990	8,02	0,39
Gävleborgs län	118.681	123.216	125.787	125.655	3,82	-0,10
Västernorrlands län	110.482	112.917	113.361	111.559	2,20	-1,59
Jämtlands län	55.966	59.164	59.721	60.614	5,71	1,50
Västerbottens län	108.487	118.833	121.068	123.638	9,54	2,12
Norrbottnens län	111.300	114.208	116.040	118.963	2,61	2,52
Hele Sverige	3.733.473	4.280.768	4.406.789	4.505.600	14,66	2,24

Storbyregion Helsingborg/ Landskrona	114.672	131.328	134.765	136.351	14,52	1,18
Storbyregion Malmö/ Lund/ Trelleborg	227.467	274.440	286.845	297.265	20,65	3,63
Region Øst- skåne	106.184	114.348	115.079	116.461	7,69	1,20
Mellemregion Halland	85.081	100.211	103.110	106.611	17,78	3,40
Storbyregion Göteborg	345.634	438.187	455.773	467.615	26,78	2,60
Region Ydre Västra Götaland	297.672	327.718	330.873	331.476	10,09	0,18
Den svenske del inden for korridoren	1.176.710	1.386.232	1.426.445	1.455.779	17,81	2,06
Den svenske del uden for korridoren	2.556.763	2.894.536	2.980.344	3.049.821	13,21	2,33
<small>(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistiska Centralbyrån)</small>						

TABEL 2.5.: BESKÆFTIGELSEÆNDRINGER I PROCENT I SVERIGE 1993-2011

FIGUR 2.9.: BESKÆFTIGELSESVÆKST I SVERIGE 1993-2006

Fylke/region	ANTAL BESKÆFTIGEDE				ÆNDRING %	
	2000	2008	2008	2011	2000-2008	2008-2011
Østfold	108.120	119.253	119.253	118.210	10,30	-0,87
Akershus	206.025	244.925	244.925	253.062	8,88	3,32
Oslo	410.315	427.902	427.902	435.952	4,29	1,88
Hedmark	80.506	86.773	86.773	85.544	7,78	-1,42
Oppland	82.662	88.111	88.111	87.628	6,59	-0,55
Buskerud	106.963	122.544	122.544	122.975	14,57	0,35
Vestfold	93.608	105.329	105.329	104.062	12,52	-1,20
Telemark	73.933	78.378	78.378	76.693	6,01	-2,15
Aust-Agder	43.694	48.074	48.074	48.147	10,02	0,15
Vest-Agder	71.329	86.184	86.184	87.021	20,83	0,97
Rogaland	184.361	226.816	226.816	237.945	23,03	4,91
Hordaland	210.568	245.244	245.244	250.709	6,47	2,23
Sogn og Fjordane	53.057	53.784	53.784	54.288	1,37	0,94
Møre og Romsdal	115.985	126.618	126.618	128.472	9,17	1,46
Sør-Trøndelag	131.852	154.159	154.159	156.587	16,92	1,57
Nord-Trøndelag	55.305	60.983	60.983	61.916	10,27	1,53
Nordland	108.378	114.943	114.943	116.254	6,06	1,14
Troms Romsa	74.795	79.778	79.778	80.622	6,66	1,06
Finnmark Finnmárku	34.098	36.317	36.317	37.465	6,51	3,16
Hele Norge	2.262.000	2.525.000	2.525.000	2.562.000	11,63	1,47
Storbyregion Oslo	532.889	575.324	575.324	588.624	7,96	2,31
Region Ydre Oslo/Østfold	266.563	302.342	302.342	304.854	13,42	0,83
Den norske del inden for korridoren	799.452	877.666	877.666	893.478	9,78	1,80
Den norske del uden for korridoren	1.462.548	1.647.334	1.647.334	1.668.522	12,63	1,29

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistisk Sentralbyrå)

TABEL 2.6.: BESKÆFTIGELSEÆNDRINGER I PROCENT I NORGE 2000-2011

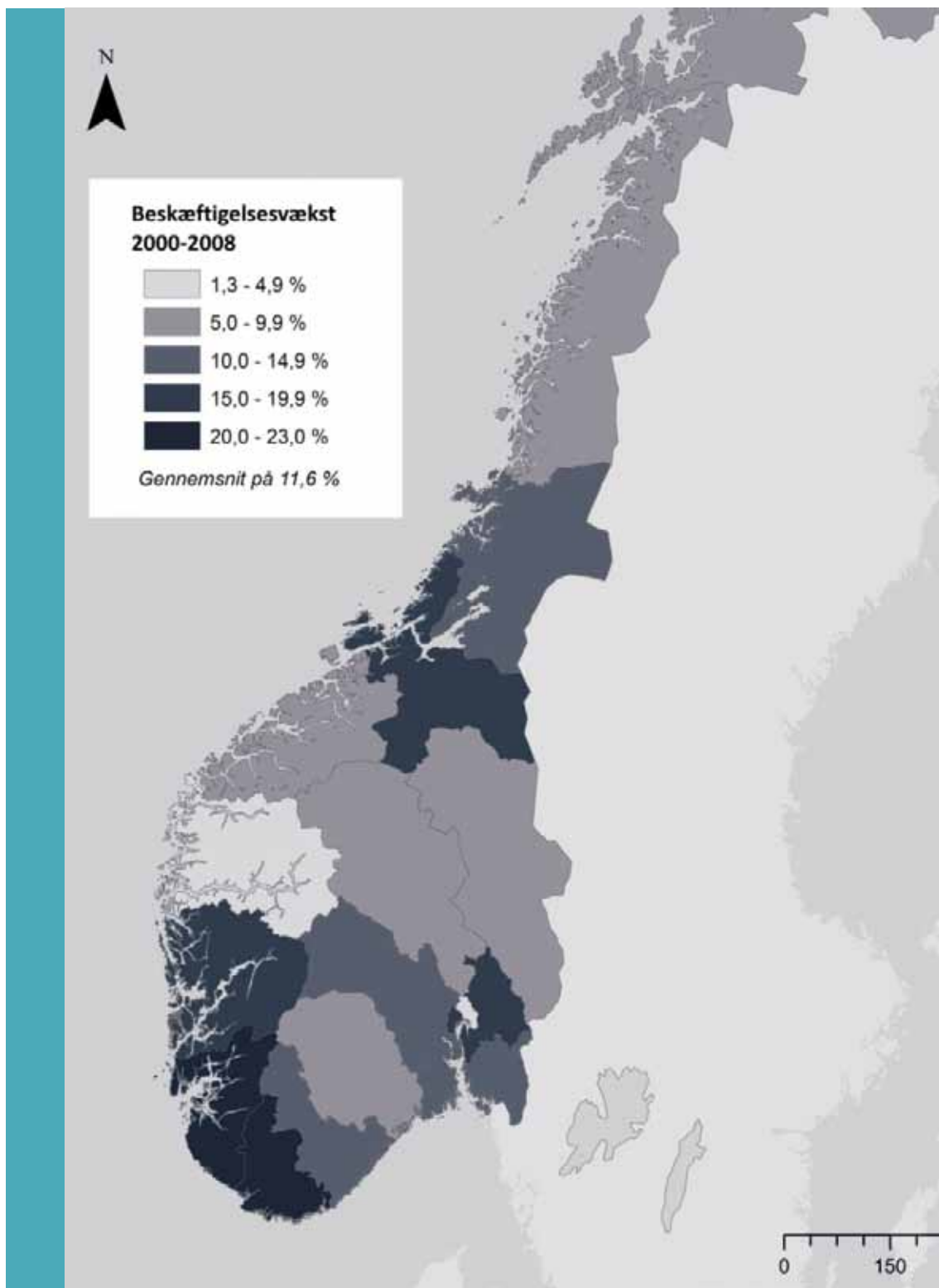
Ser man i forlængelse af beskæftigelsesudviklingen nærmere på ændringerne i de overordnede erhvervsstrukturer i de Danmark, Sverige og Norge, er en generel omstilling fra industri (og landbrug) mod mere vidensintensive og servicebaserede erhverv tydelig i alle tre lande i perioden³. Omstillingen foregår i forskelligt tempo både mellem landene og internt i de tre lande, og er derfor på forskellige stadier. Omstillingen er især synlig i de større byområder i Skandinavien, hvor særligt beskæftigelsen inden for sektoren erhvervsservice er steget markant.

I Danmark er omstillingen fra 1993-2006 tydeligst i og omkring Storbyregion København og i det Østjyske bybælte i Region Midtjylland. Det er ligeledes her man finder den største vækst og de største andele af de vidensintensive og servicebaserede erhverv. På landsplan forsvinder der fra 1993-2006 omkring 50.000 arbejdspladser inden for landbruget og 100.000 arbejdspladser inden for industrien, mens 225.000 nye arbejdspladser bliver skabt inden for erhvervsservice og offentlige-/private tjenester.

I Sverige ses den største vækst i og de største andele af de vidensintensive og servicebaserede erhverv i byområdet omkring Stochholm, mens en lidt lavere vækst og andele findes i de næststørste byområder omkring Malmö og Göteborg. Ligesom i Danmark blev der fra 1993-2006 skabt et betydeligt antal nye arbejdspladser på landsplan (omkring 300.000 alene inden for personlige-/kulturelle tjenester og erhvervsservice). Et interessant aspekt af omstillingen i Sverige er, at modsat udviklingen i Danmark går industrien ikke tilbage, men tværtimod en smule frem i perioden. Efter 2006 har industrisektoren i Sverige dog været under betydelig pres, og en del arbejdspladser inden for industrien er forsvundet.

I Norge findes de største andele af de vidensintensive og servicebaserede erhverv i og omkring Oslo. Da den branchespecifikke beskæftigelsesstatistik for Norge ikke dækker vækstperioden i 1990'erne, fremgår omstillingen ikke lige så tydeligt af statistikken som i Danmark og Sverige. Til trods for dette blev der i perioden fra 2000-2008 alligevel skabt omkring 80.000 nye arbejdspladser inden for erhvervsservice.

³ Den branchespecifikke statistik dækker over et stort datamateriale, og er derfor vedlagt som bilag 1 til rapporten.

FIGUR 2.10.: BESKÆFTIGELSESVÆKST I NORGE 2000-2008

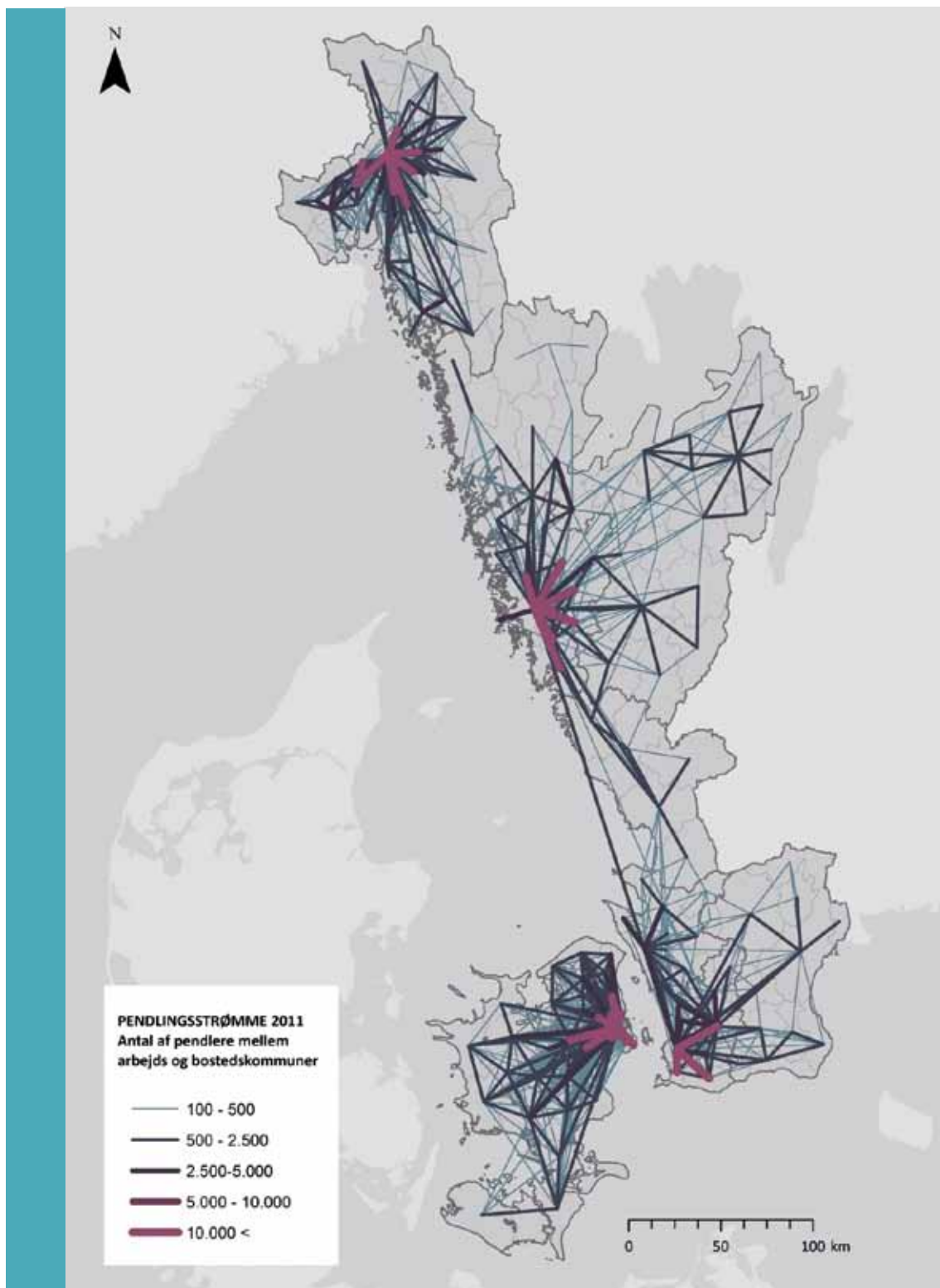
(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistisk Sentralbyrå)

2.4. PENDLINGMØNSTRE OG INTERAKTION

I forlængelse af den overordnede karakteristik af udviklingen i de tre lande vil fokus i det sidste afsnit af kapitlet blive rettet mod de interne pendlingsmønstre i korridoren i dag. Pendlingsstrømmene i korridoren er interessante, da de kan tydeliggøre og afgrænse de eksisterende strukturer i arbejdsmarkedene og samtidig synliggøre en del af den eksisterende interaktion mellem de større byområder. Omkring en tredjedel af de beskæftigede i de nordiske lande bor og arbejder i dag i forskellige kommuner, og pendlingsafstanden er gradvist blevet øget i løbet af det seneste årti (Roto, 2010).

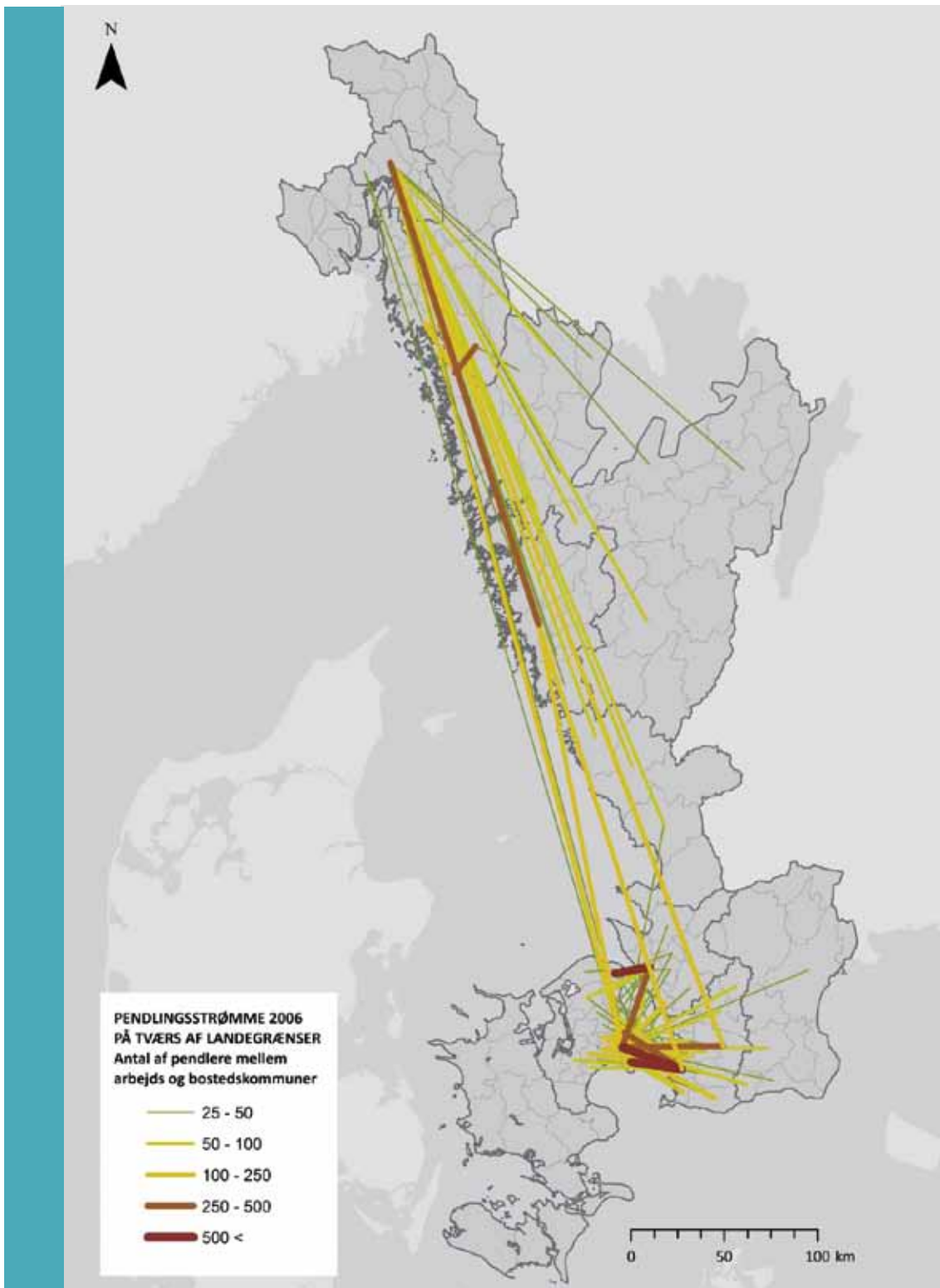
Kortet i figur 2.11. viser de interne nationale pendlingsstrømme i korridoren i 2011. Pendlingsstrømmene er tegnet på baggrund af registerdata, og viser strømmene af beskæftigede, der bor og arbejder i forskellige kommuner. Af kortet fremgår det, at pendlingsstrømmene i dag er mest intense i og omkring de største byer i korridorens storbyregioner. Kortet tydeliggør i forlængelse af de tidligere afsnit, at storbyerne har en høj grad af centralitet i korridoren og at storbyerne er de dominerende arbejdsmarkeder i korridoren.

I figur 2.12. er den seneste opgørelse af pendlingsstrømmene på tværs af nationalgrænser fra 2006 vist. Af kortet fremgår det, at den største pendling sker på tværs af Øresund i og omkring København og Malmö samt i en lidt mindre skala omkring den norske og svenske grænse. Omkring tre fjerdedele af denne pendling dækker pendling fra Sverige til Danmark og Norge (Nordisk Ministerråd, 2011). Kortet viser samtidig, at der udover pendlingen over Øresund også findes en mindre pendling mellem flere af de øvrige storbyer i korridoren på mellem 100-500 mennesker i dag. Sammenstiller man de nationale og de tværnationale pendlingsstrømme i korridoren (figur 2.13.), er det dog tydeligt, at den grænseoverskridende pendling relativt set er meget begrænset på nuværende tidspunkt.

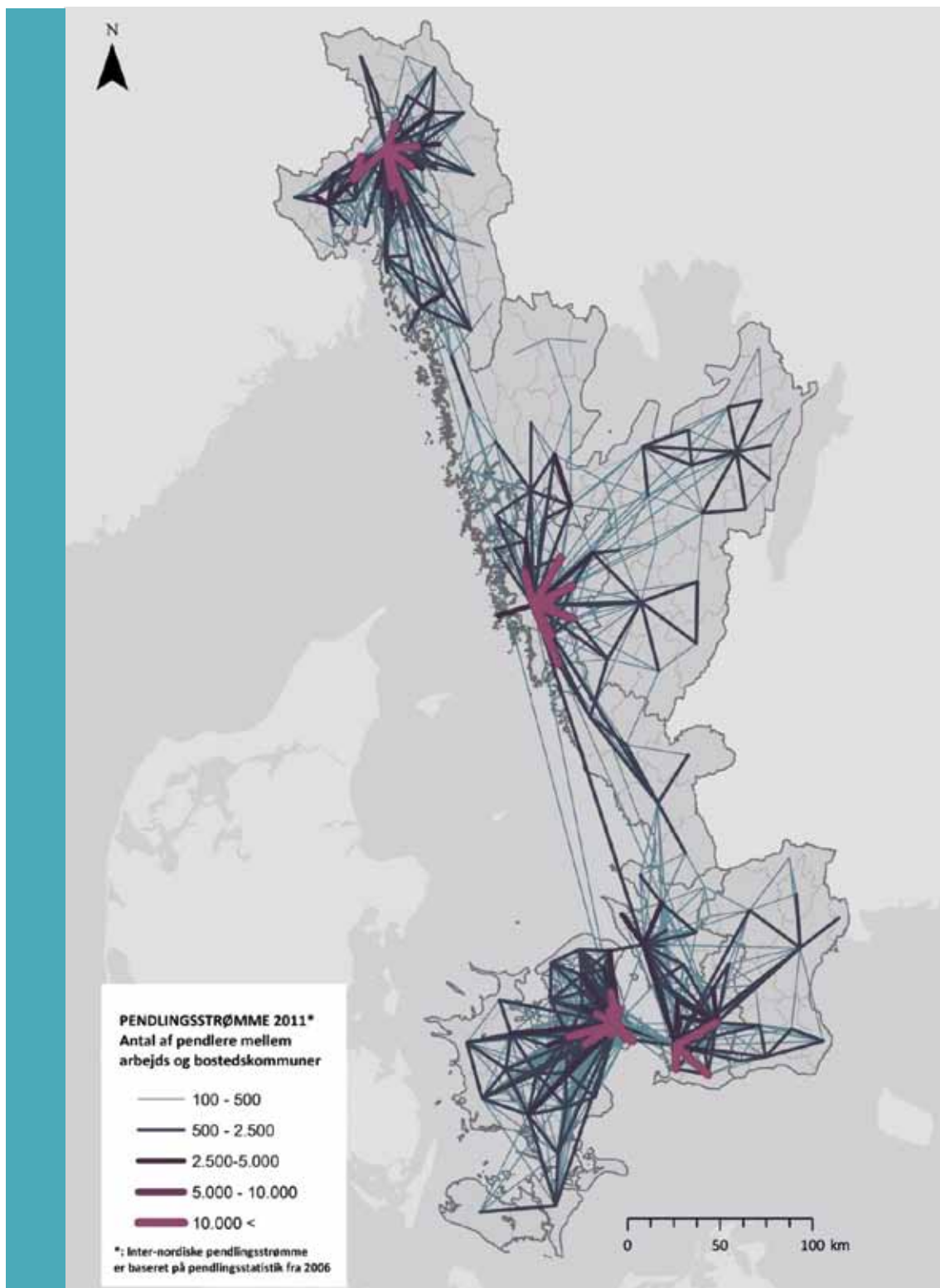
FIGUR 2.11.: NATIONALE PENGLINGSSTRØMME I KORRIDOREN 2011

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

FIGUR 2.12.: PENGLINGSSTRØMME PÅ TVÆRS AF LANDEGRÆNSER I KORRIDOREN 2006

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra StatNord)

FIGUR 2.13.: SAMLEDE PENGLINGSSTRØMME I KORRIDOREN 2011(/2006)

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå, Statistiska Centralbyrån og StatNord)

3. ERHVERVSSTRUKTUR OG SPECIALISERING I KORRIDOREN

Det er gennem innovation og viden, at virksomhederne kan øge deres konkurrenceevne og produktivitet og derved sikre deres eksistens fremover. Derfor er fremkomsten af vidensøkonomien blevet et bærende element i samfundsøkonomien. En vigtig pointe er, at fremkomsten af en vidensøkonomi gælder hele økonomien. Det vil sige, at den stigende produktion og brug af viden og information er noget, som alle virksomheder og organisationer må forholde sig til. Ofte peges der dog på, at vidensøkonomien omfatter bestemte sektorer, som har en særlig høj grad af vidensintensitet, f.eks. højteknologiske industrierhverv eller vidensservice. Andre studier er mere specifikke og ser på enkelte vidensøkonomiske erhverv som bioteknologi eller arkitekter. Disse erhverv får ofte en del opmærksomhed både i analyser af økonomisk vækst og i politik, men vidensøkonomien gælder f.eks. også den øgede brug og produktion af viden i lav- og mellemteknologiske erhverv (Hansen & Winther, 2011; Skytt & Winther, 2011a; 2011b).

At viden samt produktion og brug af viden er blevet vigtigere for virksomhederne, betyder, at der er kommet et øget fokus på den infrastruktur, som i bred forstand omgiver virksomhederne og deres brug og produktion af viden herunder deres netværksrelationer til vidensinstitutioner som universiteter, andre virksomheder og ikke mindst den arbejdskraft, som i høj grad producerer og bruger viden og information (Hansen, 2012). Det er i dag også denne infrastruktur, som er en medvirkende faktor til virksomhedernes lokalisering. Dette har mange forskellige udtryk og den seneste forskning viser, at det derfor kan være nyttigt at skelne mellem tre typer af vidensbaser (Asheim, 2007): den analytiske, den syntetiske og den symbolske vidensbase. Forskellige erhverv trækker på forskellige vidensbaser, og disse har direkte indflydelse på virksomhedernes lokalisering.

1. I virksomheder, hvor videnskabelig viden og radikale innovationer er vigtige for at skabe nye produkter og dermed øge konkurrenceevnen, trækkes der primært på den analytiske vidensbase. Der er tale om viden og innovationer, der ofte bygger på håndgribelig, nedskrevet viden. Virksomheder, der primært trækker på en analytisk vidensbase, har derfor en tendens til at være lokaliseret i tæt geografisk nærhed til universiteter og andre forskningsinstitutioner, det gælder f.eks. medicinalindustrien og bio- og nanoteknologi.

2. Den syntetiske vidensbase dominerer i erhverv, hvor vidensproduktion og innovation ofte skabes ved at bruge eksisterende viden eller gennem nye kombinationer af eksisterende viden. Produktionen af syntetisk viden er baseret på modificering af eksisterende produkter eller processer, og handler om at skabe og forbedre tekniske løsninger. Grundet vigtigheden af kundetilpassede

løsninger har virksomheder med en syntetisk vidensbase en tendens til at være lokaliseret i traditionelle erhvervsklynger. F.eks. ingeniørbaseret maskinindustri og elektronikvirksomheder.

3. Endeligt findes der erhverv, som primært producerer viden i form af design, symboler og brands til produkter. Sådanne erhverv trækker primært på en symbolsk vidensbase, hvor ny viden bliver produceret ved kombination af eksisterende viden på nye måder. Virksomheder, der primært trækker på den symbolske vidensbase, har en tendens til at være lokaliseret i bymæssige områder. Dette er fx arkitekter, reklamebureauer og industriel design.

Hertil kommer, at der til hver af disse vidensbaser knytter sig forskellige arbejdsmarkeder og regionale innovationsmiljøer. Disse understøttes af regionalt forankrede formelle og uformelle institutioner som kultur på den ene side og universiteter og politiske tiltag på den anden. Disse systemer giver regionerne deres unikke karakteristika og bidrager betydeligt til at forklare den regionale erhvervsudvikling. Dette danner grundlaget for analysen, da storbyregionerne i Norden i dag er kendetegnet ved, at væksten i høj grad er baseret på vidensøkonomien og stærke innovationsmiljøer.

Dette kapitel analyserer den nuværende (2011) erhvervsstruktur i korridoren og korridorens specialiseringsprofil. Kapitlet vil endvidere gå i dybden med en række udvalgte erhverv og deres specifikke geografi. Baggrundsmaterialet for kapitlet er samlet i bilag 2.

3.1. ERHVERVSSTRUKTUREN I KORRIDOREN

I den første delrapport blev det tydeliggjort, at korridorens erhvervsstruktur er domineret af de stærkt urbaniserede storbyregioner, som især er en lokalitet for vidensøkonomien og erhvervs-service (Bothe et al., 2012). Den første delrapport viste endvidere, at korridorens storbyregioner hver især er specialiserede. Som det fremgik af kapitel 2, er storbyregionerne indlejret i deres nationale rammebetingelser, og deres position i det nationale byhierarki og regionsystem har derfor betydning for deres erhvervsstruktur. Således adskiller f.eks. de to hovedstadsregioner, København og Oslo, sig betydeligt fra de øvrige storbyregioner. Korridoren er præget af markante forskelle på erhvervsstrukturen mellem storbyregionerne og de øvrige regioner i korridoren. Industrien har på trods af det markante skift i økonomien fra en industribaseret økonomi mod en service- og vidensøkonomi stadig en væsentlig rolle i korridoren; især uden for storbyregionerne udgør industrien en betydelig del af erhvervsgrundlaget inklusive lav- og mellemteknologiske industrierhverv.

I 2011 var der godt 3,5 millioner beskæftigede i korridoren, hvilket udgør ca. 37 % af den samlede beskæftigelse i Danmark, Norge og Sverige. Korridoren er derved et område med en høj koncentration af økonomisk aktivitet i Skandinavien. Med godt 28 % af den samlede beskæftigelse i korridoren har Storbyregion København den største koncentration af de beskæftigede, hvilket er en væsentlig større andel end både Storbyregion Oslo (16,3 %) og Storbyregion Göteborg (12,9 %). Af de 3,5 millioner er ca. 1.130.000 personer - en tredjedel af den samlede beskæftigelse - beskæftiget inden for offentlig administration, undervisning og sundhed. De næststørste sektorer målt på antallet af beskæftigede er herefter handel med ca. 520.000 beskæftigede (15 %),

erhvervsservice med 458.000 beskæftigede (13 %) samt råstofudvinding og industri med 365.000 beskæftigede (10 %).

3.2. SPECIALISERING I KORRIDOREN

I sammenligning med Danmark, Norge og Sverige er korridoren hovedsageligt specialiseret i serviceerhvervene og enkelte industrierhverv som f.eks. fremstilling af kemiske produkter og farmaceutisk industri. For de fleste serviceerhverv er overrepræsentationen i korridoren ikke overvældende i forhold til Danmark, Norge og Sverige. Det er dog især inden for information og kommunikation, videnskabelig forskning og udvikling samt pengeinstitut- og finansvirksomhed, at korridoren har en klar specialisering. Denne sammenligning skal dog tages med forbehold, da der er forskelle på de tre landes erhvervsstruktur og de enkelte regioners specialisering i en national sammenhæng, som det fremgår af bilag 2. F.eks. er der meget stor variation mellem landene og mellem regionerne inden for fremstilling af computere, elektronisk udstyr, maskiner og udstyr. Erhvervet udgør godt 2,5 % af beskæftigelse i de tre lande tilsammen, hvilket er væsentligt mere end i korridoren (1,9 %). Dette dækker dog over, at erhvervet udgør godt 3 % i Danmark og Sverige, men kun 1,4 % i Norge. I forhold til korridorens gennemsnit har flere regioner en specialisering, men set i forhold til de nationale gennemsnit er det kun Region Ydre Västra Götaland, som har en andel, der er større end det nationale gennemsnit. I denne analyse af korridoren er der således anvendt det nationale gennemsnit som benchmark for regionerne, således at f.eks. svenske regioner forholder sig til det svenske gennemsnit. Herefter er regionerne i korridoren sat i forhold til korridorens gennemsnit for at se nærmere på den interne specialisering - se bilag 2. Forskellen på dette er synligt f.eks. i forbindelse med udgivervirksomhed mv., hvor Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg har en beskeden specialisering i forhold til Sverige. Det er en specialisering, som ikke findes inden for korridoren, da København og Oslo her er klart dominerende samtidig med, at erhvervet har en større del af den samlede beskæftigelse i både Danmark og Norge.

Korridorens erhvervsstruktur er i 2011 domineret af dens storbyregioner. Således er den primære sektor underrepræsenteret i korridoren, hvilket ligeledes gælder langt de fleste industrierhverv med undtagelser som medicinalindustrien og fremstilling af transportmidler. Der er især inden for servicesektoren og især erhvervsservice, at korridoren har en specialisering. Det gælder IT, finanssektoren, juridisk bistand, arkitekter, reklame mv. Dette dækker dog over stor regional variation, hvilket fremgår af bilag 2, hvor det er storbyregionerne, især Oslo og København, som er præget af ovenstående struktur. Det skyldes deres store beskæftigelsesmæssige betydning i korridoren, men også Malmö/Lund/Trelleborg og Göteborg udviser nogle af de samme træk som Oslo og København. Det er et mønster, som også træder frem i den interne specialisering i korridoren. Hertil kommer, at der er en betydelig variation i specialiseringsmønstrene. Et godt eksempel er pengeinstitut- og finansvirksomhed, forsikring, hvor det udelukkende er København og Oslo, som har en specialisering. København har således mere end halvdelen af de beskæftigede i korridoren, mens Oslo har knap en fjerdedel. I de øvrige regioner udgør erhvervet kun en beskeden andel langt under gennemsnit. En andet eksempel er fremstilling af papir og papirvarer, hvor der er en høj grad af specialisering uden for storbyregionerne især i de svenske regioner, men også Ydre Oslo/Østfold.

3.3. UDDANNELSESNIWAUET I KORRIDORENS ERHVERV

Tabel 3.1 viser uddannelsesniveauet i korridorens erhverv fordelt på de tre lande, da en direkte sammenligning ikke er mulig. Ligeledes anvendes en mere aggregeret opdeling af erhvervene pga. af datatilgængelighed. Hertil kommer at det ikke er muligt at skelne mellem de forskellige former for videregående uddannelser, således er det ikke muligt at isolere de beskæftigede med lang videregående uddannelse. Tabel 3.1. viser således andelen af de beskæftigede med en videregående uddannelse fordelt på erhverv efter arbejdsstedskommune i 2011. Begrænsninger i dette materiale til trods, kan dette give en indikation af vidensintensiteten i erhvervene og regionerne, og en række klare strukturer og centrale pointer kan drages frem. For det første er der klare forskelle mellem erhvervene. Dette er både tydeligt i de tre lande, i korridoren og i de enkelte regioner. For det andet er der forskel mellem storbyregionerne og de øvrige regioner, hvor storbyregionerne i langt de fleste tilfælde har en større koncentration af beskæftigede med videregående uddannelse. For det tredje er der forskel i det regionale mønster mellem Danmark og Norge på den ene side og Sverige på den anden side, hvor den svenske del af korridoren i flere tilfælde har en niveau, som ligger under det svenske gennemsnit. Dette må tilskrives, at Stockholm trækker det svenske gennemsnit betydeligt op. Derimod indgår både København og Oslo i korridorens danske og norske del, hvilket betyder, at i disse dele af korridoren er andelen af beskæftigede med videregående uddannelse over gennemsnittet i de fleste erhverv.

Den norske del af korridoren har samlet set en andel af beskæftigede med videregående uddannelse over det norske gennemsnit. Der er stor spredning mellem erhvervene, hvor især en række offentlige og serviceerhverv ligger betydeligt over gennemsnittet. Der er også tydeligt at det er Oslo, som trækker gennemsnittet op. Således har Storbyregion Oslo en andel af beskæftigede med videregående uddannelse, som i alle erhverv ligger over det nationale gennemsnit - i flere tilfælde betydeligt, mens region Ydre Oslo/Østfold i flere tilfælde ligger under det norske gennemsnit. Det gælder f.eks. industri, men også en lang række offentlige og private serviceerhverv. Det er f.eks. tydeligt i pengeinstitut- og finansvirksomhed, forsikring, information og kommunikation, men mindre tydeligt i de offentlige serviceerhverv bl.a. undervisning. Storbyregion Oslo fremstår således med en stærk koncentration af beskæftigede med videregående uddannelse.

Det norske mønster gentager sig i den danske del af korridoren, hvor det er Storbyregion København, som er dominerende mht. beskæftigede med videregående uddannelse. Her ses, at der er stor forskel på erhvervene, og at Storbyregion København ligger over det danske gennemsnit og derved trækker den danske del af korridoren op. Erhvervsmæssigt ses samme struktur som i Norge. Det er igen det offentlige og en række serviceerhverv, som trækker gennemsnittet op, mens industrien ligger lige under gennemsnittet.

BRANCHE	Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	Ålstofofning	Remislingvirkksomhed	El-, gas- og fjernvarmeforsyning	Vandforsyning, kloakvesen, affaldshåndtering og rensning af jord og grundvand	Bygge- og anlægsvirkksomhed	Engroshandel og detailhandel, reparation af motor køretøjer og motorkøkkler	Transport og godshåndtering	Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirkksomhed	Information og kommunikation	Finansiering og finansvirkksomhed, forsikring	Fast ejendom	Liberaie, videnskabelige og tekniske tjenesteydere	Administrative tjenesteydere og tjek/tjekfjerner	Offentlig forvaltning, forvar og socialsikring	Undervisning	Sundhedsvesen og sociale foranstaltninger	Kultur, forlystelser og sport	Andre serviceydelser, Private husholdninger, Kreative/terroristiske organisationer	Bemærk
Storbyregion Oslo	24,53	65,70	31,03	67,37	25,34	14,50	23,40	19,22	14,83	59,79	56,28	42,70	65,96	27,92	65,24	75,99	53,30	50,30	42,88	43,89
Region Ydre Oslo/Gjøfald	13,53	40,97	15,40	34,05	13,01	6,42	12,44	11,93	8,64	44,47	33,25	29,14	52,38	13,12	44,60	72,91	39,11	31,88	18,35	27,45
Den norske del af bykorrideren	15,77	61,77	22,03	58,63	18,93	11,08	19,44	16,48	12,79	58,22	53,73	39,00	63,14	23,70	59,42	74,78	47,54	46,01	37,30	38,25
Hele Norge	10,14	35,37	16,81	36,60	14,41	8,19	14,23	12,48	11,00	35,00	48,45	33,06	58,54	19,31	51,94	73,48	44,09	41,23	29,18	32,58
Storbyregion København	17,65	43,89	37,40	51,79	17,71	9,65	18,62	17,15	11,29	45,88	42,28	27,34	62,85	19,98	55,86	68,98	48,47	33,70	36,93	38,37
Region Ydre Sjælland	10,77	11,29	17,82	30,04	12,61	6,50	7,50	7,20	6,38	24,78	26,11	16,01	44,20	12,42	35,95	62,55	40,50	23,46	18,08	25,47
Den danske del af bykorrideren	12,77	40,72	32,50	46,29	16,33	8,85	16,58	15,59	10,51	47,77	41,29	23,32	61,28	18,63	52,55	67,64	46,67	32,38	33,86	36,00
Hele Danmark	9,42	29,50	22,56	43,69	16,01	9,23	13,93	13,26	8,83	45,90	38,20	22,84	57,59	17,32	47,26	67,35	45,59	29,59	27,87	31,53
Storbyregion Helsingborg/Landskrona	17,08	0,00	15,96	27,85	13,03	7,17	15,49	9,45	10,13	38,40	33,39	21,42	44,99	15,68	52,23	64,66	36,68	33,23	21,56	27,01
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	22,54	8,99	24,22	48,80	15,28	10,99	19,28	13,80	13,06	58,22	41,44	30,77	60,86	22,80	60,79	69,88	46,31	38,97	28,19	38,15
Region Østskåne	14,06	1,82	11,43	18,41	8,13	5,31	10,42	8,21	10,05	31,40	29,22	18,75	42,21	12,81	56,34	66,55	33,87	32,28	22,54	25,53
Mellemregion Halland	11,59	0,00	10,55	36,87	13,78	5,78	11,90	7,52	9,64	40,15	30,84	19,95	38,15	14,10	58,01	65,69	37,45	28,14	20,34	25,99
Storbyregion Göteborg	14,54	16,83	30,98	30,31	18,29	9,02	18,67	17,69	11,95	52,83	35,77	28,04	56,99	22,22	57,79	68,04	44,62	35,50	28,81	35,96
Region Ydre Væstre Götaland	9,59	1,75	11,07	18,52	7,46	4,61	10,09	6,32	8,18	36,45	25,48	14,75	39,38	11,94	51,05	65,28	34,80	26,65	22,84	24,46
Den svenske del af bykorrideren	13,40	5,34	19,26	32,65	13,83	7,53	15,53	12,54	10,97	51,02	35,78	24,03	53,54	18,75	56,27	67,21	40,20	33,90	25,53	31,38
Hele Sverige	13,52	11,84	18,67	31,78	13,64	7,10	15,49	12,86	10,87	47,92	40,86	23,71	52,07	19,07	56,62	65,87	39,59	34,12	28,58	31,66

*: Tallene for Norge er fra 2009. Bemærk at udbømmelsesværdierne pga. forskellige registreringsmetoder ikke er direkte sammenlignelige på tværs af landene

TABEL 3.1.: ANDEL AF BESKÆFTIGEDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSE EFTER ARBEJDSSTED I KORRIDORENSREGIONER 2011*

(Kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

Den svenske del af korridoren har en anden struktur, hvor korridorens andel af beskæftigede med videregående uddannelse ligger lige under det nationale gennemsnit. Dog ses en storbyeffekt i Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg og Storbyregion Göteborg, men ikke lige så markant som i Danmark og Norge. De øvrige regioner ligger en del under det svenske gennemsnit. Som i Danmark og Norge er der en betydelig spredning mellem erhvervene i Sverige, hvor det ligeledes er det offentlige og flere serviceerhverv, som har en andel højere end gennemsnittet. Storbyregioneffekten slår dog igennem i de fleste erhverv, hvor Malmö/Lund/Trelleborg og Göteborg i langt de fleste erhverv ligger over det nationale gennemsnit.

Der er således en tydelig storbyeffekt i korridoren mht. beskæftigede med videregående uddannelse, som er synlig i næsten alle erhverv og i alle de tre dele af korridoren. Det er ligeledes tydeligt, at dele af korridoren i storbyregionerne er specialiseret omkring en arbejdskraft med videregående uddannelse. Dette mønster har andre studier vist bliver væsentligt mere tydeligt, hvis kun andelen af beskæftigede med lang videregående uddannelse tages i betragtning (Hansen & Winther, 2012).

3.4. ERHVERVSSPECIALISERING INDEN FOR KORRIDOREN

Den første del rapport viste, at specialiseringsprofilerne for storbyregionerne er markant anderledes en specialiseringsprofilerne for de øvrige regioner i korridoren, hvor især Oslo og København har en erhvervsstruktur, som adskiller sig fra de øvrige regioner. I dette afsnit er udvalgt en række erhverv til nærmere gennemgang. Kriterierne for udvælgelsen har været at korridoren har en specialisering inden for erhvervet. Endvidere er valgt erhverv, som hovedsageligt trækker på forskellige vidensbaser, som deres grundlæggende konkurrenceparameter for at illustrere forskelligheden i regionen.

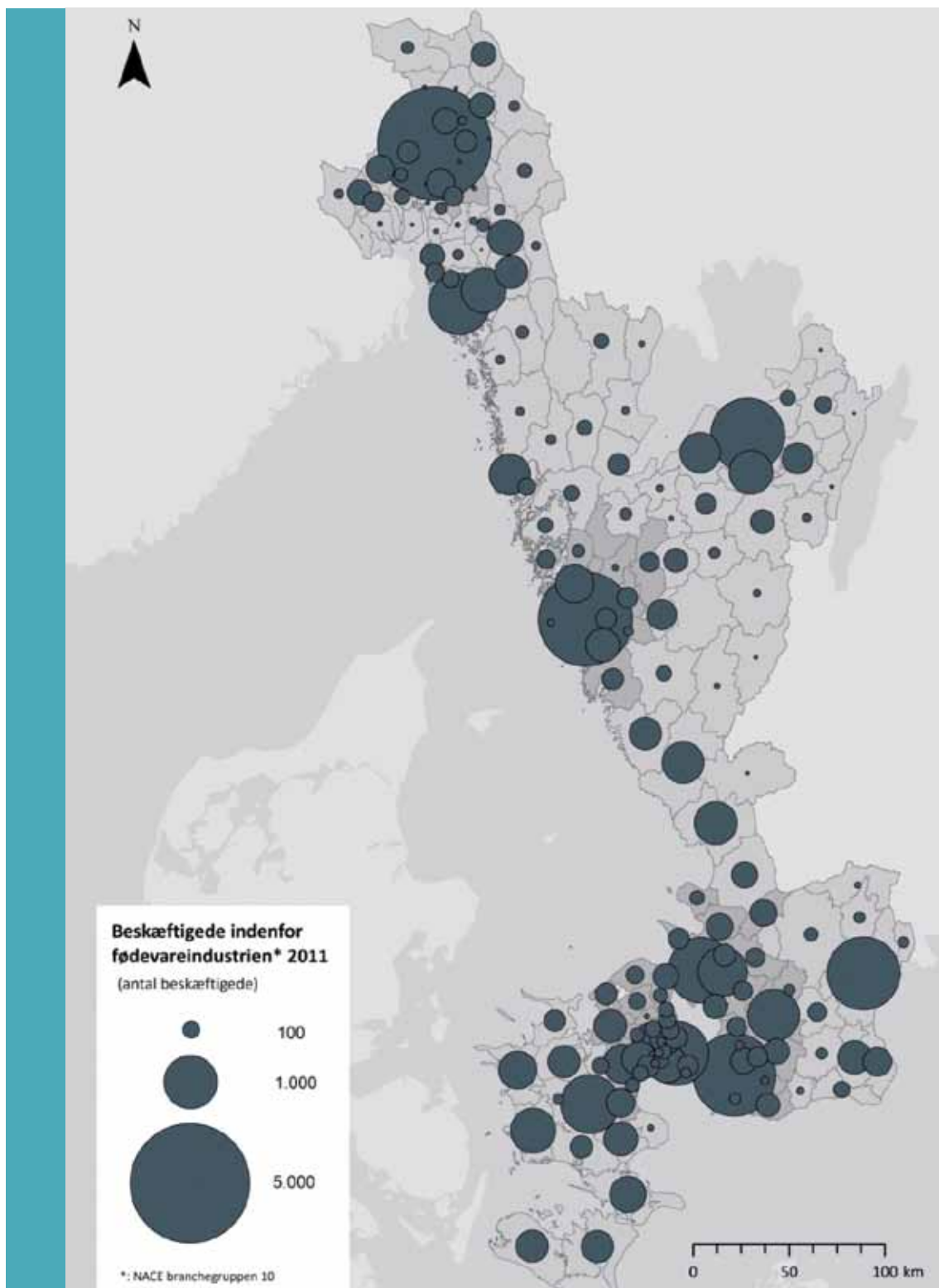
Den regionale specialisering er i afsnittet tydeliggjort ved erhvervenes lokaliseringskvotient i de enkelte regioner. Lokaliseringskvotienten (LQ) angiver, hvor stor betydning et givet erhverv har i en region set i forhold til, hvor stor betydning erhvervet har for korridoren som helhed. En LQ på 2 angiver eksempelvis, at erhvervet har dobbelt så stor betydning i regionen, som erhvervet har for hele korridoren. Omvendt angiver en LQ på 0,5, at erhvervet kun er halvt så stort i regionen, som den er i en gennemsnitsregion i korridoren. For at tydeliggøre den nationale kontekst, som de enkelte regioner også må ses i, er lokaliseringskvotienterne både benchmarket mod korridoren og de tre respektive landes erhvervsstruktur. De regionale specialiseringer er sammenfattet i bilag 2. Fødevarerindustrien er en lavteknologisk industri, hvor især syntetisk viden er vigtig for både proces- og produktinnovation. Korridoren er ikke specialiseret i erhvervet i forhold til den nationale erhvervsstruktur, men erhvervet er medtaget af flere årsager. For det første udgør erhvervet et fint eksempel på et erhverv, som i høj grad trækker på den syntetiske vidensbase. For det andet er det et erhverv, som er repræsenteret i alle tre lande i korridoren. For det tredje har de fleste ikke-storbyregioner en specialisering i erhvervet i forhold til de nationale gennemsnit, hvilket fremgår af bilag 2. Erhvervet udgør således et fint eksempel på en industri, som findes uden for storbyregionerne og som har stor lokal betydning i flere regioner. Dette er illustreret i figur 3.1., der viser den rumlige fordeling af beskæftigelsen i fødevarerindustrien i korridoren. I modsætning til de fleste andre erhverv, som er udvalgt, er fødevarerindustrien i forhold til beskæftigelsen lang

mere spredt ud i korridoren. Således har alle mellemliggende regioner en specialisering i fødevarereindustri. Erhvervet har godt 52.000 beskæftigede, og især de svenske regioner har en høj grad af national specialisering.

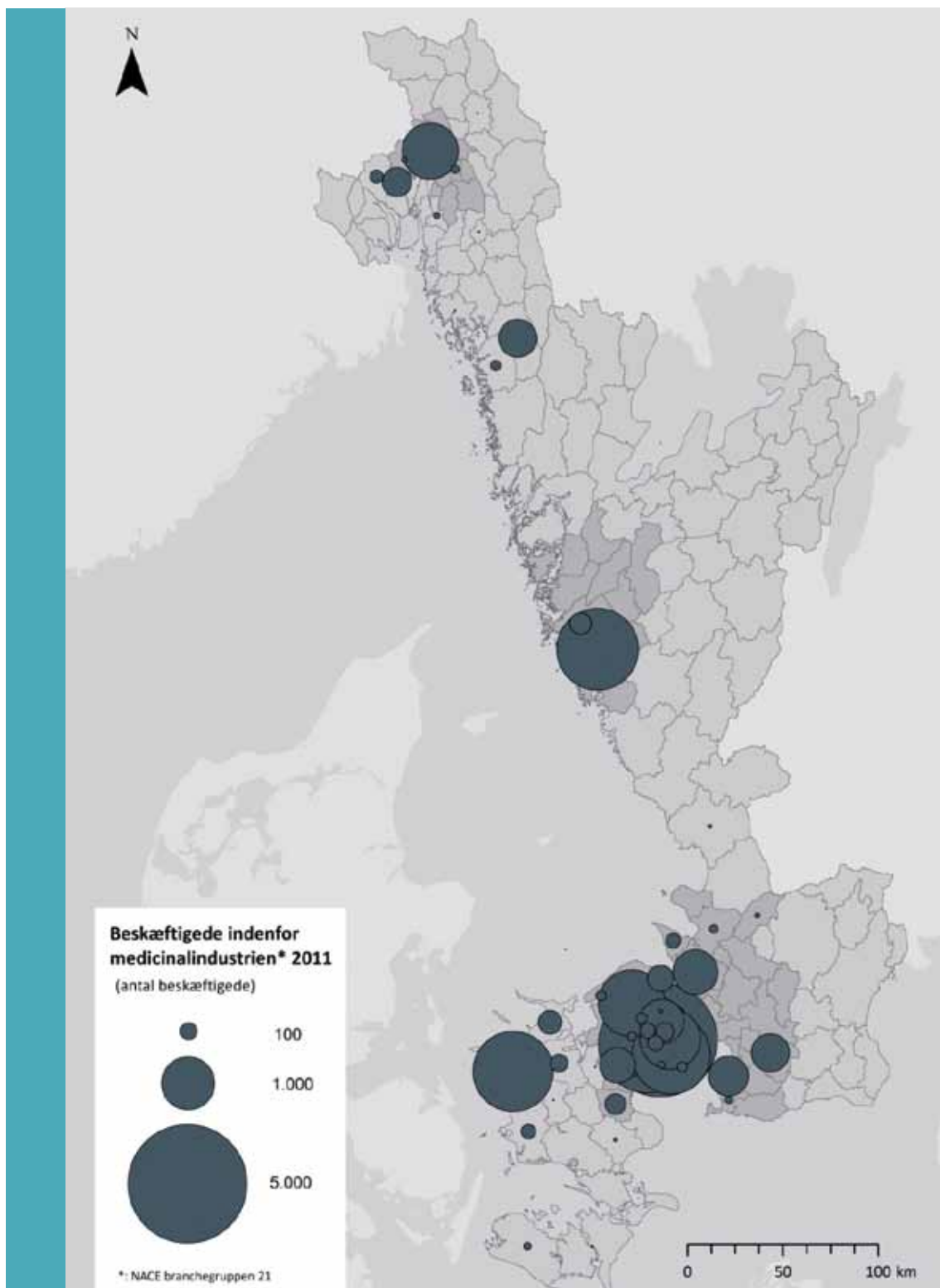
Medicinalindustrien (fremstilling af farmaceutiske råvarer og præparater) er et eksempel på et erhverv, som i høj grad trækker på en analytisk vidensbase, hvor forskning og udvikling er et centralt element i virksomhedernes konkurrenceevne og produktudvikling. Erhvervet bliver ofte trukket frem i Øresundsregionen, som et af de højteknologiske erhverv, der skal være med til at sikre regionen i fremtiden. Korridoren har en klar specialisering inden for medicinalindustrien med LQ på næsten 2. Det fremgår af figur 3.2., at erhvervet i meget høj grad er lokaliseret i storbyregionerne, og kun i enkelte tilfælde er lokaliseret uden for storbyregionerne. Undtagelsen er på Sjælland, hvor der i Kalundborg er en betydelig beskæftigelse i erhvervet, hvilket i høj grad må tillægges Novo Nordisk produktion. Kortet viser også, at det især er i Storbyregion København, at medicinalindustrien er lokaliseret og særligt i de centrale dele af regionen. Denne koncentration bekræftes af LQ'erne i bilag 2. I forhold til den nationale andel, er regionerne i korridoren med undtagelse af Østskåne, Ydre Västra Götaland og Mellemregion Halland specialiseret i medicinalindustrien. Det er et erhverv, som i høj grad har brug for højt kvalificeret arbejdskraft, adgang til globale vidensnetværk og vidensinstitutioner. Derimod bekræftes koncentrationen af erhvervet i storbyregion København i forhold til specialiseringen i korridoren. Her er det kun København og Sjælland, som har en specialisering inden for medicinalindustri.

Et andet vigtigt erhverv i korridoren er information og kommunikation, hvor korridoren har en specialisering i forhold til Danmark, Norge og Sverige. Erhvervet udgør godt og vel 4,5 % af den samlede beskæftigelse i korridoren, hvilket svarer til mere end 161.000 beskæftigede. Det er et erhverv, som kortlægningen viste, er lokaliseret i høj grad i storbyregionerne i korridoren. I bilag 2 er det muligt, at gå et lag dybere ved at se nærmere på computerprogramering og IKT-rådgivning, der beskæftiger næsten 85.000. Erhvervet bliver ofte beskrevet som et vidensintensivt erhvervs-serviceerhverv, som især anvender højtuddannet arbejdskraft, og er koncentreret i storbyregionerne. Dette bekræftes af bilag 2, som viser, at korridoren er klart specialiseret i erhvervet. Det er især Oslo, men også København, Göteborg og Malmö/Lund/Trelleborg, som har en specialisering. Dette bekræftes af figur 3.3, hvor der er en betydelig koncentration af erhvervet især i de centrale dele af storbyregionerne. En suburbanisering af erhvervet især omkring København og Oslo kan desuden også iagttages.

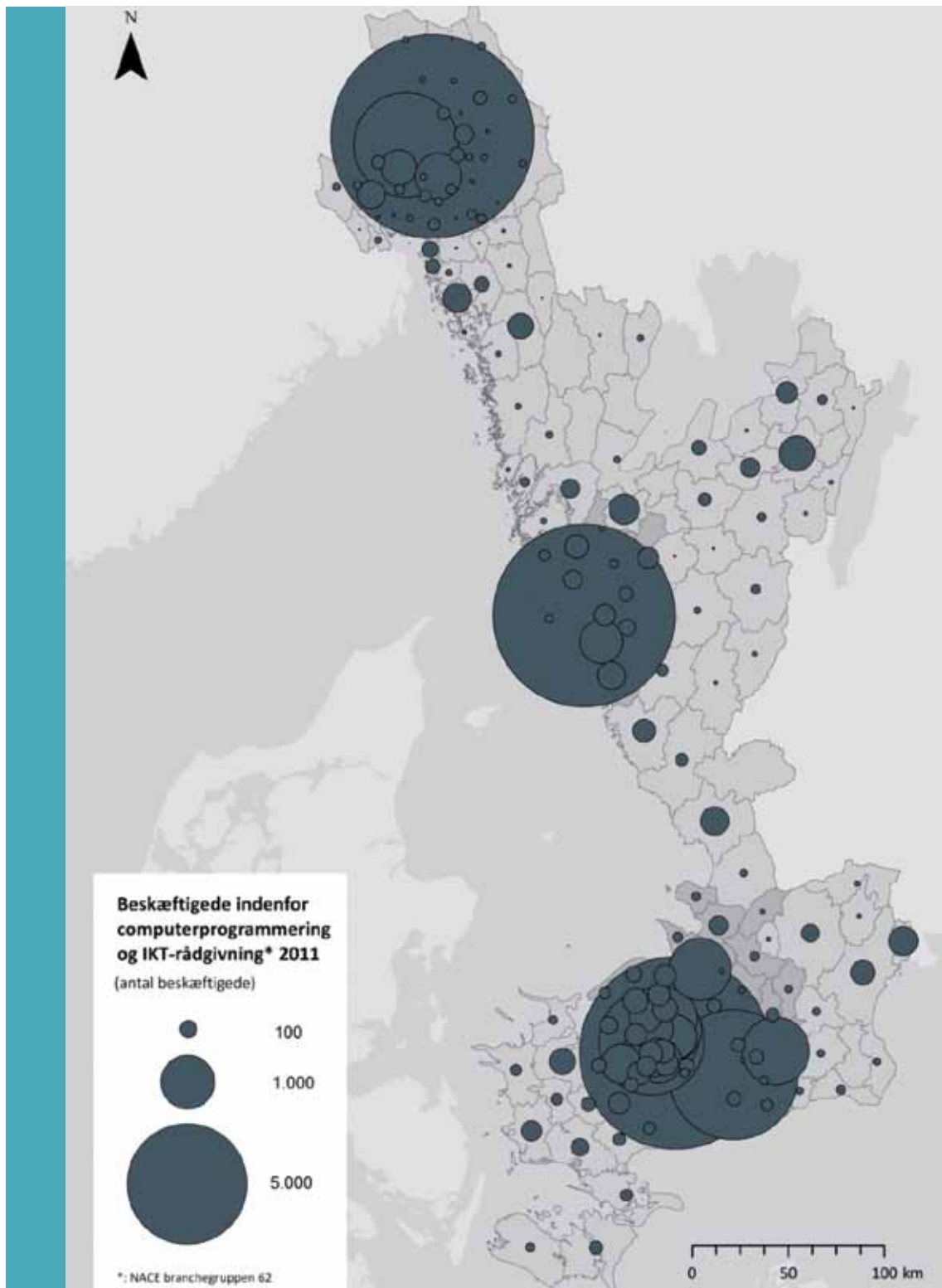
Et andet erhverv, som korridoren er specialiseret i, er arkitekt- og ingeniørvirksomhed. Erhvervet udgør godt 2 % af den samlede beskæftigelse i korridoren eller ca. 74.000 beskæftigede. Det er et erhverv, som både har en videnskabelig og en symbolsk vidensbase, og derfor har forskellige lokaliseringsbehov. Storbyregionerne er alle dominerende nationale centre, men internt korridoren ligger København lige under gennemsnittet, mens Göteborg sikkert især pga. ingeniørvirksomhed har den højeste LQ. Figur 4.4. viser den geografiske fordeling af erhvervet i 2011. Det er tydeligt, at erhvervet er mere spredt end beskæftigede inden for computerprogramering og IKT-rådgivning - især synes en suburbanisering at være mere fremtrædende.

FIGUR 3.1.: BESKÆFTIGEDE INDENFOR FØDEVAREINDUSTRIEN I KORRIDORENS KOMMUNER 2011
(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

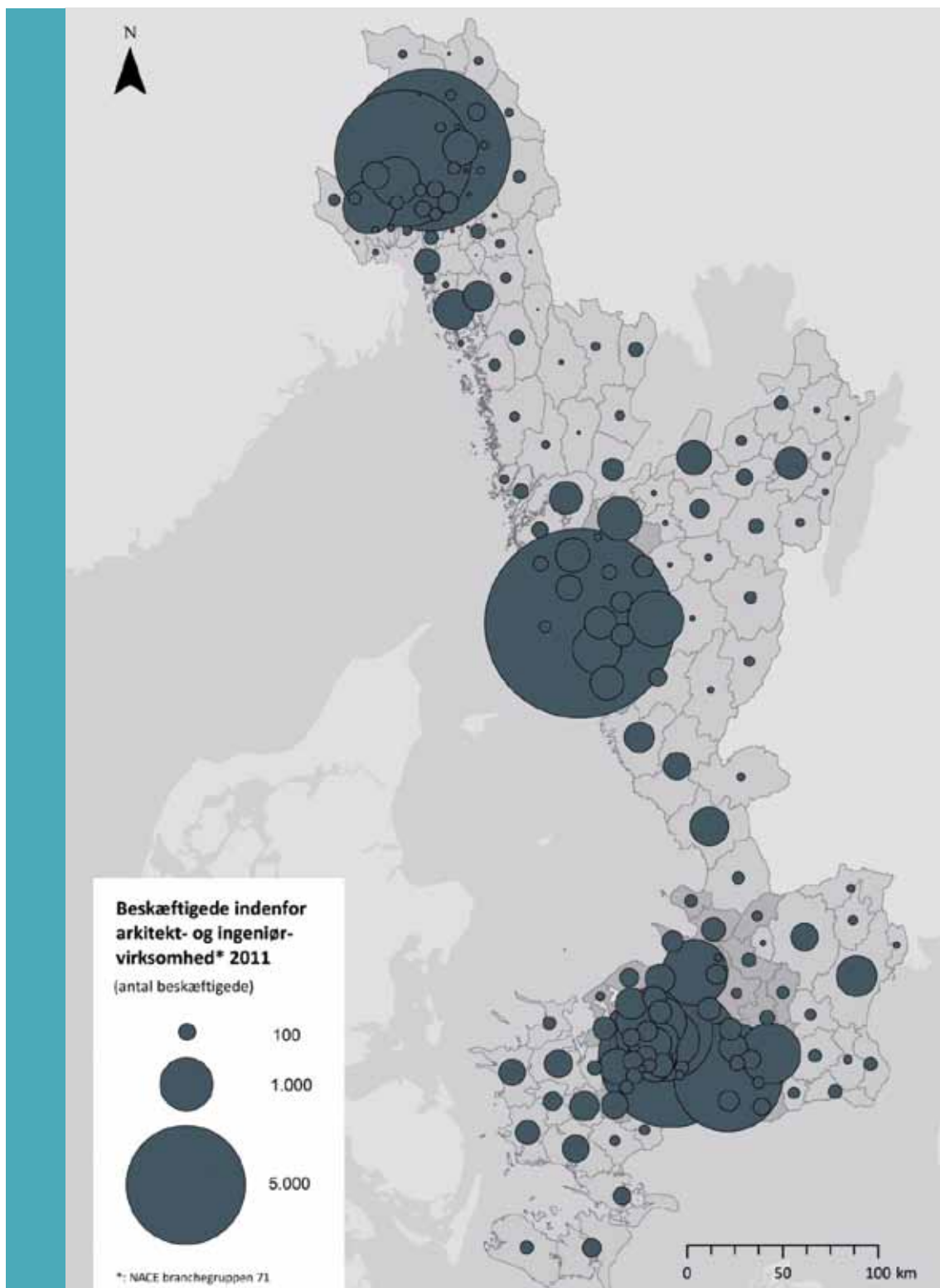

FIGUR 3.2.: BESKÆFTIGEDE INDEFOR MEDICINALINDUSTRIEN I KORRIDORENS KOMMUNER 2011
(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

FIGUR 3.3.: BESKÆFTIGEDE INDEFOR COMPUTERPROGRAMERING OG IKT-RÅDGIVNING I KORRIDORENS KOMMUNER 2011

(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

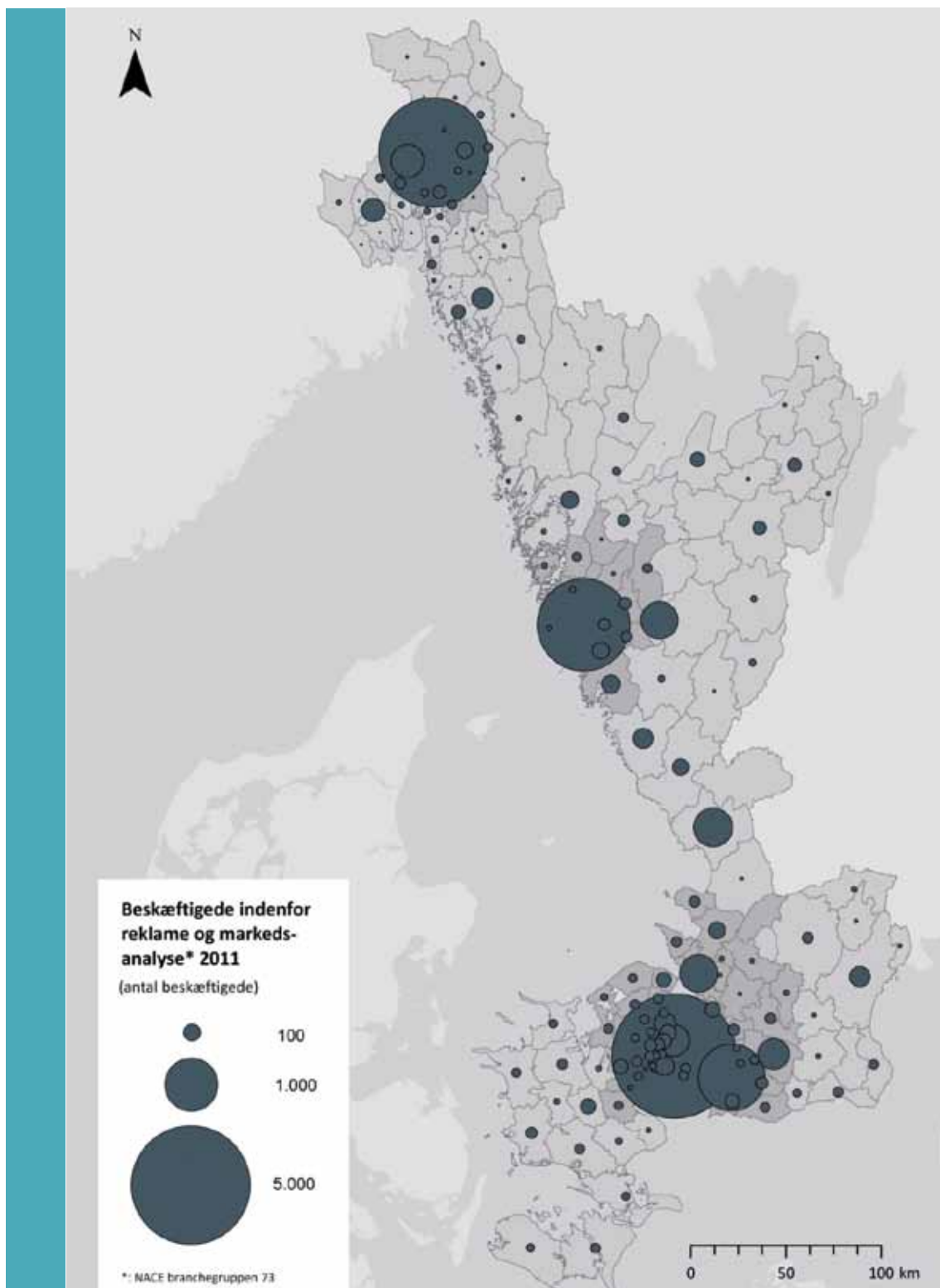
FIGUR 3.4.: BESKÆFTIGEDE INDENFOR ARKITEKT- OG INGENIØRVIRKSOMHED I KORRIDORENS KOMMUNER 2011

(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

Reklame og markedsanalyse er et godt eksempel på et erhverv, som især trækker på den symboliske vidensbase (især reklamevirksomhed), hvilket ifølge teorien skulle give en lokalisering i de centrale dele af storbyregionerne. Især Oslo er nationalt center for reklame- og markedsanalyse og ligeså er København centrum i Danmark, men ikke i samme grad som Oslo. Specialiseringen er mindre udtalt i de svenske storbyregioner. Helsingborg/Landskrona har end ikke en specialisering, men det har derimod Mellelregion Halland. Figur 3.5. viser en koncentration i storbyregionerne og mere præcist i centralkommunerne. Inden for erhvervet er en suburbanisering meget lidt udtalt, og i mange kommuner uden den store betydning.

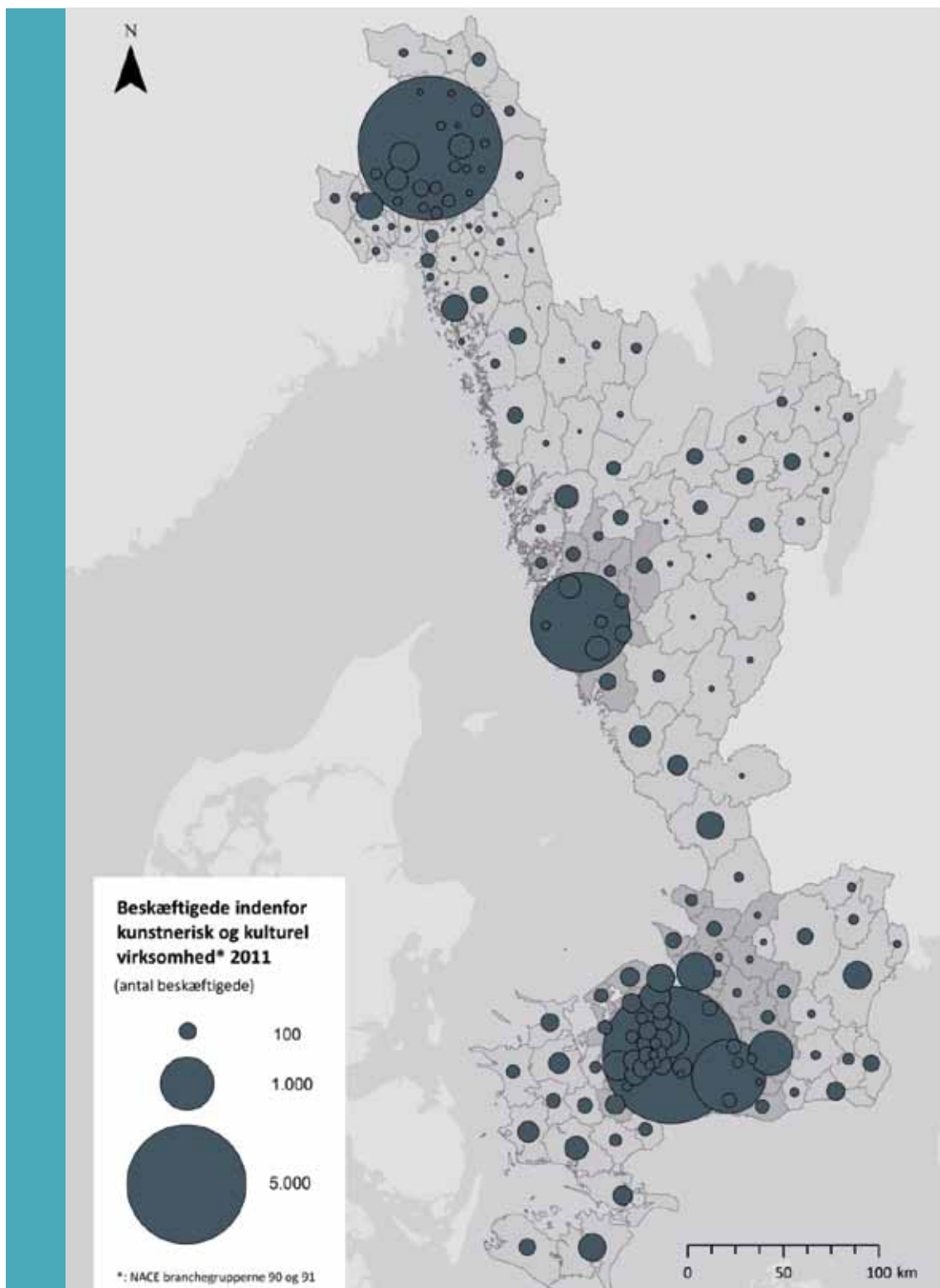
I de senere år har der også været fokus på kulturøkonomien og kulturerhvervene både i storbyregionerne, men også i yderområderne. Korridoren er specialiseret i den type erhverv, som spænder over alt fra teater til museer, og beskæftiger op mod 70.000. Igen er det især Oslo, som er nationalt centrum efterfulgt af København, mens de svenske storbyregioner kun har en beskedent specialisering. Figur 3.6. viser, at der er tale om et erhverv, som har en lokalisering centralt i storbyregionerne, men også et erhverv som er repræsenteret i de fleste kommuner, dog i de fleste tilfælde kun beskedent.

Denne gennemgang af udvalgte erhverv viser den erhvervsmæssige forskellighed, som findes i korridoren og de muligheder, som der er for en yderligere specialisering. Erhvervene viser også storbyregionernes høje grad af centralitet, der som sagt er blevet forstærket gennem de seneste årtier.

FIGUR 3.5.: BESKÆFTIGEDE INDENFOR REKLAME OG MARKEDSANALYSE I KORRIDORENS KOMMUNER 2011

(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

FIGUR 3.6.: BESKÆFTIGEDE INDENFOR KUNSTNERISK OG KULTUREL VIRKSOMHED I KORRIDORENS KOMMUNER 2011

(kilde: udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

4. ARBEJDSPLADS- POTENTIALIALET OG ÆNDRET TILGÆNGELIGHED

I forlængelse af de foregående kapitler vil fokus i dette kapitel blive rettet mod det potentiale, som et højhastighedstog medfører som følge af en reduceret rejsetid. Som omtalt i rapportens indledende kapitel er det analysens udgangspunkt, at store infrastrukturelle investeringer i og imellem regioner altid vil have indflydelse på regionernes fysiske og socioøkonomiske strukturer gennem ændringer i tilgængeligheden til arbejdspladser og virksomhedernes adgang til markeder, kunder, arbejdskraft, samarbejdspartnere og vidensmiljøer. For at synliggøre hvilken indflydelse et højhastighedstog potentielt kan have på de regionale geografiske strukturer, er en række arbejdspladspotentialer blevet beregnet i kapitlet og derefter visualiseret gennem potentialekort. Et arbejdspladspotentiale er et udtryk for, hvor mange arbejdspladser man potentielt kan nå inden for et givent tidsrum. I kapitlet er arbejdspladspotentialer blevet beregnet ud fra den rumlige fordeling af arbejdspladser i korridorens kommuner i dag og rejsetider med offentlig transport før og efter et muligt højhastighedstog. Potentialekortene er et teoretiseret og idealiseret billede af virkeligheden, der kun kan synliggøre de overordnede strukturer og mønstre i et højhastighedstogs potentielle påvirkning af tilgængeligheden til arbejdspladser i korridoren.

I kapitlet er arbejdspladspotentialer i første omgang beregnet for den samlede beskæftigelse ved 60 og 120 minutters rejsetid før og efter et højhastighedstog. For at synliggøre eventuelle forskelle blandt enkelte erhverv er arbejdspladspotentialer endvidere blevet beregnet for hovedbranchegrupperne industri og erhvervsservice. Da et højhastighedstog som tidligere beskrevet ikke kun potentielt kan påvirke tilgængeligheden til arbejdspladser, men også virksomhedernes potentielle adgang til arbejdskraften, er et arbejdskraftpotentiale endeligt beregnet. Arbejdskraftpotentialet viser ud fra et virksomhedsperspektiv, hvor mange medarbejdere man potentielt kan nå før og efter et muligt højhastighedstog. I første omgang er beregning af potentialeverdierne og de metodiske overvejelser herved uddybet.

4.1. BEREGNINGEN AF POTENTIALEVÆRDIER OG METODISKE FORBEHOLD

Potentialeverdierne er beregnet med udgangspunkt i antallet af beskæftigede i korridorens 185 kommuner i 2011 og rejsetiden med offentlig transport mellem alle kommuner. Rejsetiderne er baseret på udtræk af nuværende rejsetider mellem hovedbyerne i kommunerne fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no. Da rejsetiderne mellem hovedbyerne varierer i løbet af dagen, er rejsetiderne konsekvent sat til den kortest mulige rejsetid. Rejsetiderne ved indførelsen af et muligt højhastighedstog er estimeret med udgangspunkt i de forbedrede rejsetider mellem hovedstoppepene ved højhastighedstoget. For at synliggøre de mere lokale forskelle er de forbedrede rejse-

tider ved et ICplus-tog også medtaget i estimeringen af rejsetider. De forbedrede rejsetider ved højhastighedstog og ICplus-tog er herefter sammenkørt med de eksisterende rejsetider for de strækninger, der ikke vil blive direkte berørt af disse, og de nye potentielt korteste rejsetider mellem hovedbyerne er herefter estimeret med en omskiftningstid på 10 minutter. Den forbedrede rejsetid mellem eksempelvis Glostrup i Storbyregion København og Lerum i Storbyregion Göteborg er derved estimeret ud fra den nuværende rejsetid mellem Glostrup og København, 10 minutters omstilling, den nye rejsetid med et højhastighedstog mellem København og Göteborg, 10 minutters omstilling og endelig den nuværende rejsetid mellem Göteborg og Lerum.

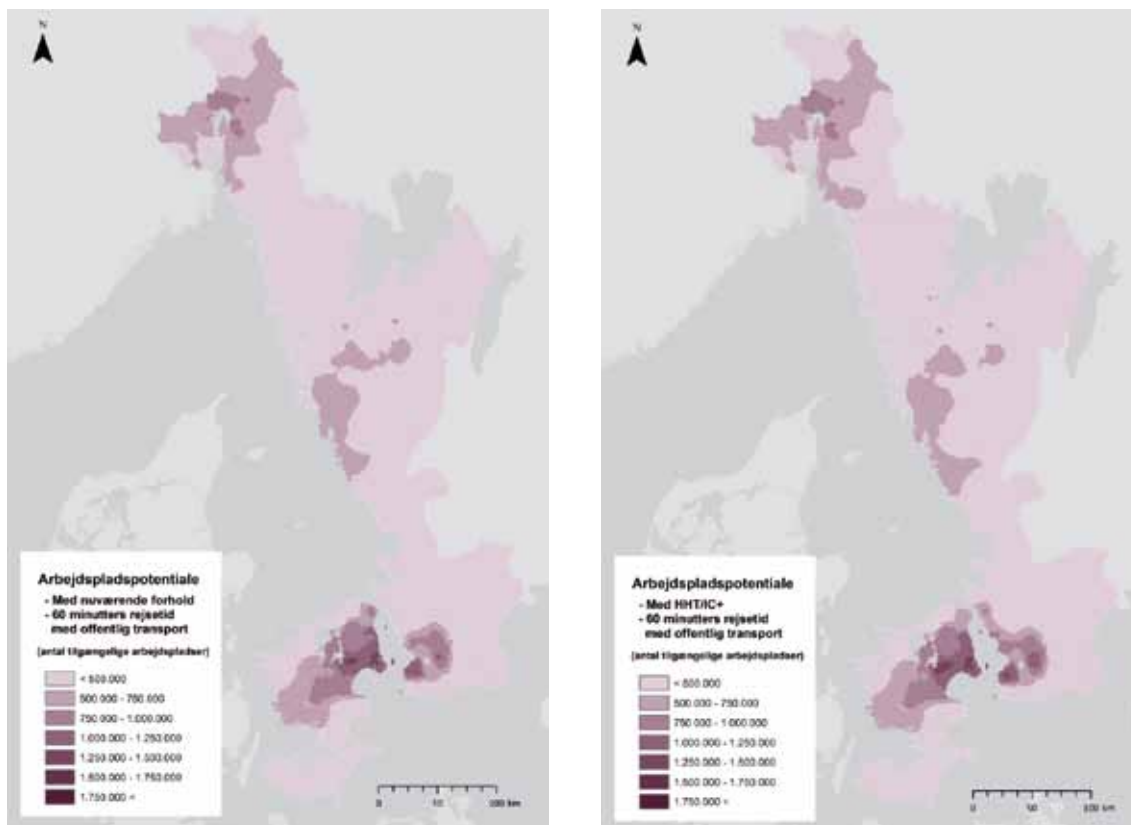
Med udgangspunkt i de nuværende og de forbedrede rejsetider er det herefter blevet estimeret for hver enkelt kommune, hvilke af de 185 kommuner man inden for en rejsetidsgrænse på 60 og 120 minutter kan nå, og antallet af arbejdspladserne i disse kommuner er herefter summeret op. For at visualisere de potentielle arbejdspladser man kan nå i de enkelte kommuner på et kort, er værdierne imellem hovedbyerne i de 185 kommuner endeligt blevet estimeret ved en interpolation mellem hovedbyerne.

Beregningen af potentialeverdierne er vedhæftet en række usikkerheder, og potentialekortene må derfor ses som et teoretiseret og idealiseret billede af virkeligheden. Rejsetiderne har i beregningen af potentialeverdierne kun taget udgangspunkt i rejsetiderne med offentlig transport og derved ikke rejsetiderne ved privat bilkørsel. Det er en fejlkilde, der kan have stor betydning for rejsetiderne i de yderliggende dele af korridoren, hvor tilgangen med offentlig transport i flere områder er begrænset. En anden central fejlkilde ved beregningen af potentialeverdierne er, at beregningen kun tager udgangspunkt i et centralt punkt i kommunernes hovedbyer. Beregningen bygger derved på en indirekte antagelse om, at alle kommunernes arbejdspladser er placeret her, og at alle rejser starter og slutter i disse hovedbyer. Den interne rejsetid imellem de centrale punkter i kommunernes hovedbyer og den reelle placering af arbejdspladser og bosteder er derved ikke medregnet. Endeligt er potentialeverdierne kun beregnet ud fra adgangen til de interne arbejdspladser i korridoren. Dette betyder, at adgangen til arbejdspladser, der er lokaliseret uden for korridoren, ikke er medtaget i beregningen. Til trods for disse centrale fejlkilder er det vurderet, at potentialeverdierne kan anvendes til at synliggøre de overordnede strukturer og mønstre i et højhastighedstogs potentielle påvirkning af tilgængeligheden og adgangen i korridoren.

4.2. ARBEJDSPLADSPOTENTIALT

I figur 4.1. er arbejdspladspotentialt for den samlede beskæftigelse ved 60 minutters rejsetid før og efter et muligt højhastighedstog/IC+ vist. Af kortet til venstre i figur 4.1. fremgår det, at arbejdspladspotentialt ud fra de eksisterende forhold er størst i og omkring korridorens storbyregioner, hvor den største koncentration af arbejdspladser som tidligere omtalt også findes. De højeste potentialeverdier på kortet findes i og omkring de største og bedst trafikalt forbundne byer i Øresundregionen (København, Roskilde, Malmø og Lund). Af kortet til højre i figur 4.1. fremgår det, at arbejdspladspotentialt for langt størstedelen af korridoren ikke ændres ved et højhastighedstog/IC+ og 60 minutters rejsetid. Den eneste iøjnefaldende ændring sker i enkelte dele af Skåne, hvor IC+-toget lokalt medfører højere potentialeverdier.

At arbejdspladspotentialet ikke ændres betydeligt før og efter et muligt højhastighedstog/IC+ ved 60 minutters rejsetid er i udgangspunktet ikke så overraskende, idet rejsetiden med højhastighedstoget mellem de største byer på trods af en markant reduceret rejsetid stadig overstiger de 60 minutter.

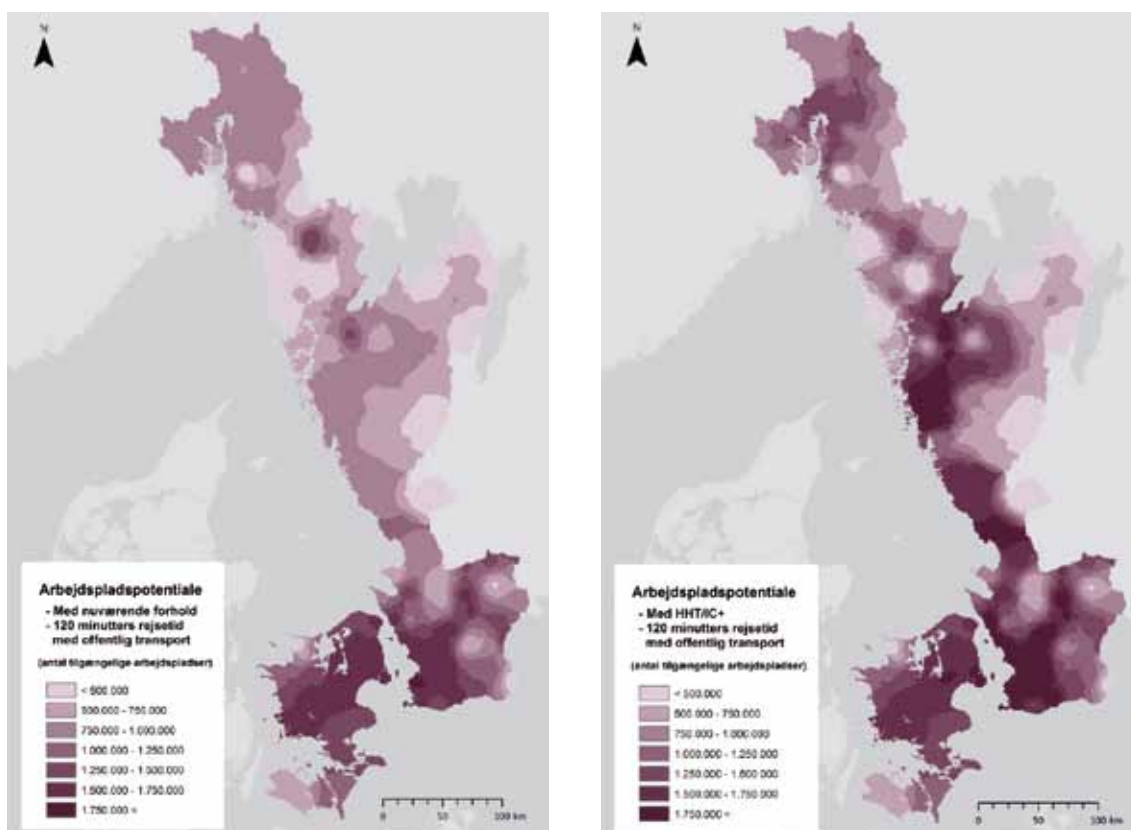

FIGUR 4.1.: ARBEJDSPLADSPOTENTIALE OVER ADGANGEN TIL SAMTLIGE TILGÆNGELIGE ARBEJDSPLADSER (2011) VED 60 MINUTTERS REJSETID FØR (KORTET TIL VENSTRE) OG EFTER (KORTET TIL HØJRE) INDFØRELSEN AF ET MULIGT HØJHASTIGHEDSTOG/IC+ MELLEM KØBENHAVN OG OSLO

(kilde: Egne beregninger på baggrund af beskæftigelsesudtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån samt nuværende rejsetider fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no)

I figur 4.2. er arbejdspladspotentialet for den samlede beskæftigelse ved 120 minutters rejsetid før og efter et muligt højhastighedstog/IC+ derfor vist. Af kortet til venstre i figur 4.2. fremgår det, at arbejdspladspotentialet er betydeligt højere ved 120 minutters rejsetid, og at de højeste potentialeverdier stadig findes i den nederste del af korridoren i Øresundsregionen. Set i forhold til potentialeverdierne ved 60 minutters rejsetid er der nu endvidere tale om høje værdier i et betydeligt større område omkring de større byer på begge sider af Øresund. Af kortet til højre i figur 4.2. fremgår det, at arbejdspladspotentialet ændres markant ved et højhastighedstog/IC+

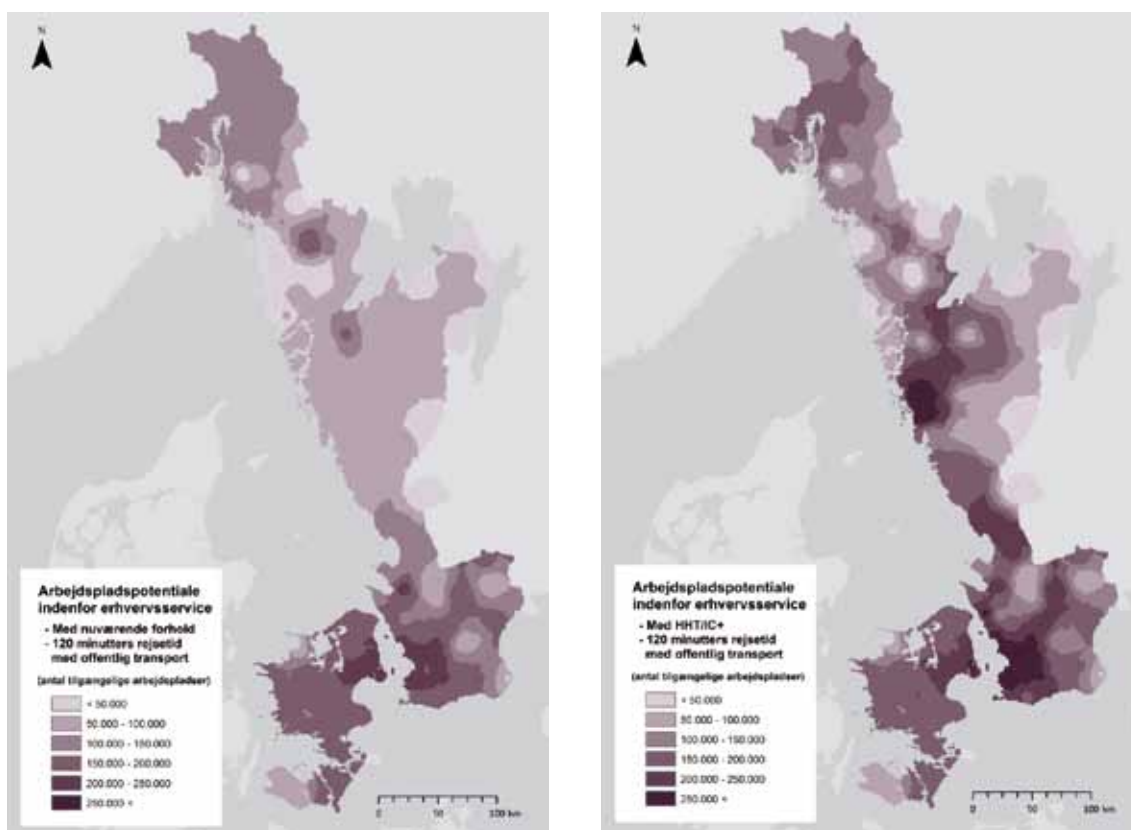
og 120 minutters rejsetid. Ændringerne er ved første øjekast mest iøjnefaldende i de midterste dele af korridoren omkring Göteborg i Västra Götaland og i Halland, hvor markant højere potentialeverdier nu ses. Ved 120 minutters rejsetid bliver det nu muligt fra Göteborg at nå de store koncentrationer af arbejdspladser både i og omkring Oslo og i Øresundsregionen. Betydeligt højere potentialeverdier er også tydelige i korridorens øvrige storbyregioner, hvorfra det nu bliver muligt at nå arbejdspladserne i Göteborg. Markant højere potentialeverdier ses derfor både omkring Oslo, i en stor del af Skåne og i den centrale del af København. Af de to kort i figur 4.2. fremgår det endeligt, at der i langt størstedelen af de yderliggende områder i korridoren ikke sker den store ændring i arbejdspladspotentialet ved et højhastighedstog/IC+ og 120 minutters rejsetid. Det indikerer, at der er en betydelig forskel på, hvilke områder i korridoren, der relativt set vil opnå de største fordele ved et højhastighedstog, og at et højhastighedstog alt andet lige vil forstærke den allerede eksisterende centralitet omkring korridorens storbyregioner.

FIGUR 4.2.: ARBEJDSPLADSPOTENTIALE OVER ADGANGEN TIL SAMTLIGE TILGÆNGELIGE ARBEJDSPLADSER (2011) VED 120 MINUTTERS REJSETID FØR (KORTET TIL VENSTRE) OG EFTER (KORTET TIL HØJRE) INDFØRELSEN AF ET MULIGT HØJHASTIGHEDSTOG/IC+ MELLEM KØBENHAVN OG OSLO

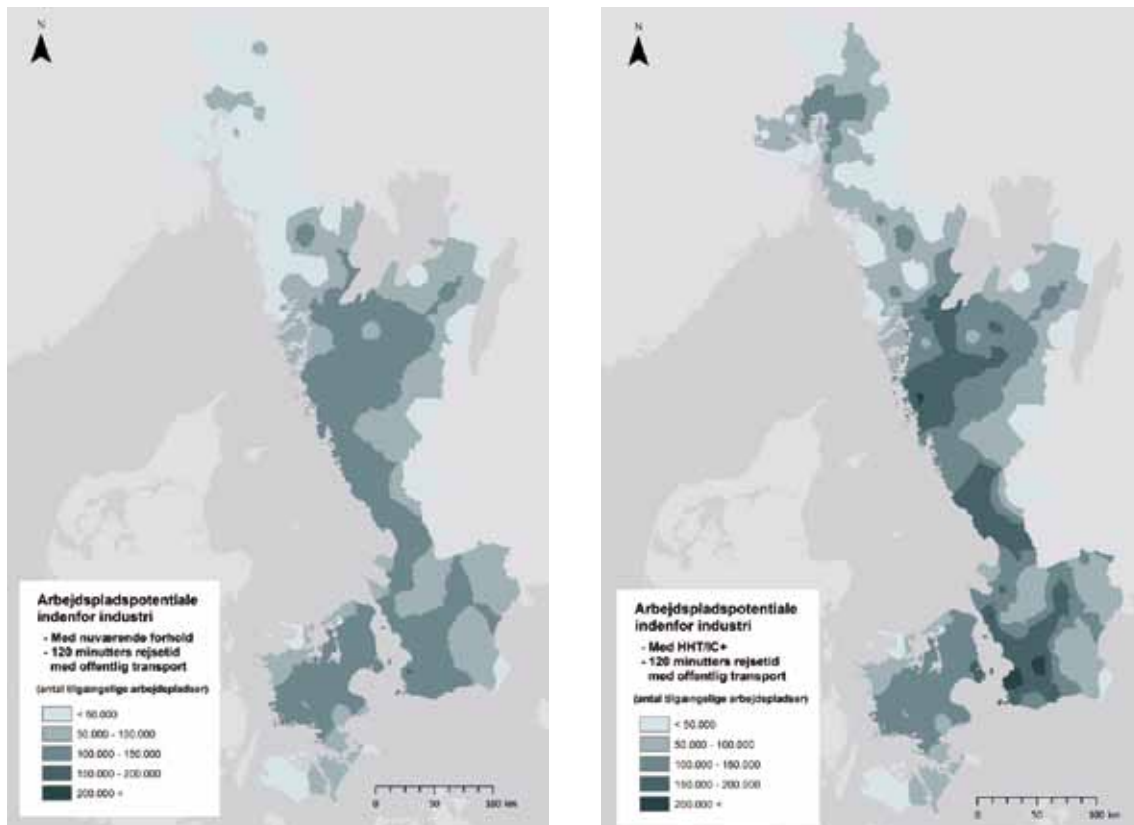
(kilde: Egne beregninger på baggrund af beskæftigelsesudtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyråen samt nuværende rejsetider fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no)

I figur 4.3. og 4.4. er arbejdspladspotentialet ved 120 minutters rejsetid før og efter et højhastighedstog/IC+ vist inden for hovedbranchegrupperne industri og erhvervsservice. Af kortene til venstre i de to figurer fremgår det, at der med de nuværende rejsetider er en betydelig forskel i arbejdspladspotentialerne inden for de to hovedbranchegrupper. Hvor der inden for erhvervsservice ses høje potentialeverdier i den øverste og nederste del af korridoren i Øresundsregionen og omkring Oslo, er betydeligt lavere potentialeverdier i den midterste del af korridoren omkring Göteborg synlige. Inden for industri ses de højeste potentialeverdier modsat i den midterste og nederste del af korridoren omkring Göteborg i Västra Götaland og i Øresundsregionen og ikke den øverste del omkring Oslo. I kortene til højre i de to figurer er det tydeligt, at disse forskelle udjævner betydeligt efter indførelsen af et højhastighedstog/IC+, og at arbejdspladspotentialet inden for begge erhverv i højere grad ligner arbejdspladspotentialet for den samlede beskæftigelse efter indførelsen af et højhastighedstog/IC+ (kortet til venstre i figur 4.2.).

FIGUR 4.3.: ARBEJDSPLADSPOTENTIALE OVER ADGANGEN TIL TILGÆNGELIGE ARBEJDSPLADSER INDEN FOR ERHVERVSSERVICE (2011) VED 120 MINUTTERS REJSETID FØR (KORTET TIL VENSTRE) OG EFTER (KORTET TIL HØJRE) INDFØRELSEN AF ET MULIGT HØJHASTIGHEDSTOG/IC+ MELLEM KØBENHAVN OG OSLO

(kilde: Egne beregninger på baggrund af beskæftigelsesudtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrå samt nuværende rejsetider fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no)

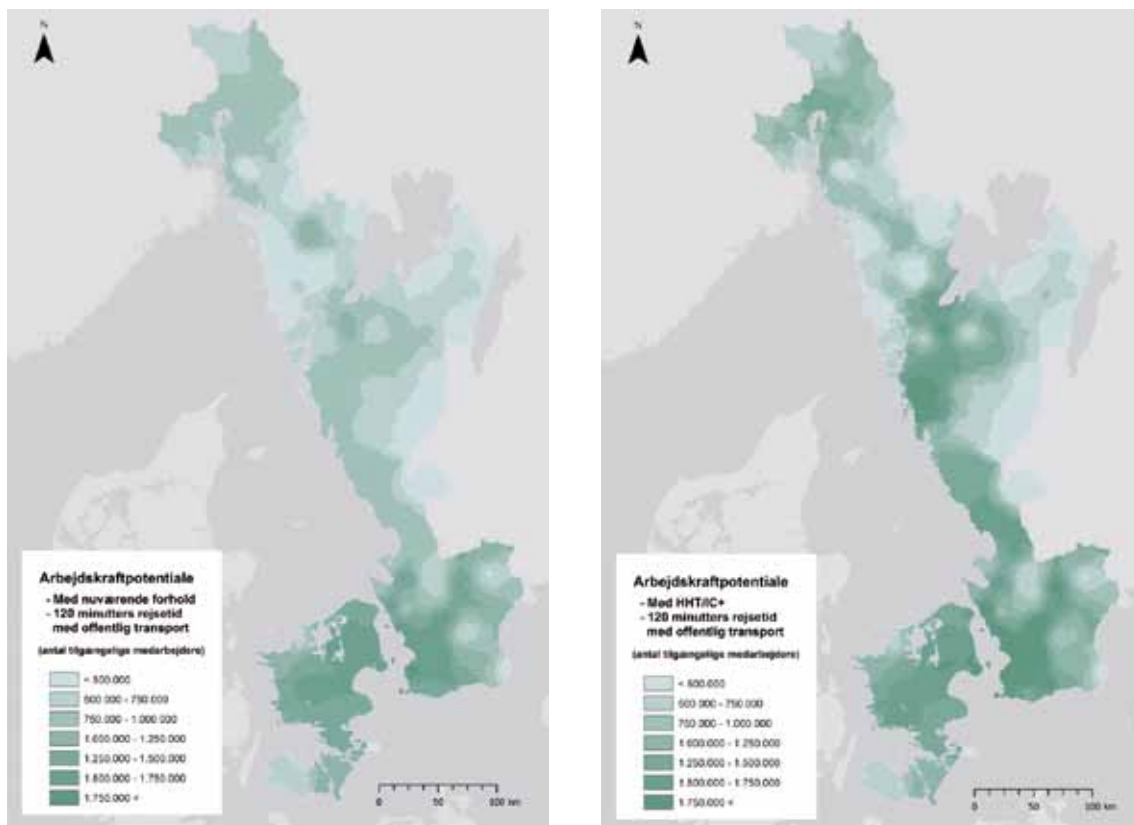

FIGUR 4.4.: ARBEJDSPLADSPOTENTIALE OVER ADGANGEN TIL TILGÆNGLIGE ARBEJDSPLADSER INDEN FOR INDUSTRI (2011) VED 120 MINUTTERS REJSETID FØR (KORTET TIL VENSTRE) OG EFTER (KORTET TIL HØJRE) INDFØRELSEN AF ET MULIGT HØJHASTIGHEDSTOG/IC+ MELLEM KØBENHAVN OG OSLO

(kilde: Egne beregninger på baggrund af beskæftigelsesudtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrå samt nuværende rejsetider fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no)

4.3. ARBEJDSKRAFTSPOTENTIALET

Da et højhastighedstog som beskrevet indledningsvis ikke kun potentielt kan påvirke tilgængeligheden til arbejdspladser men også virksomhederne potentielle adgang til arbejdskraften, er et arbejdskraftpotentiale blevet beregnet. Arbejdskraftpotentialet viser ud fra et virksomhedsperspektiv, hvor mange medarbejdere man potentielt kan nå før og efter et muligt højhastighedstog. I figur 4.5. er arbejdskraftpotentialet for den samlede arbejdsstyrke ved 120 minutters rejsetid før og efter et muligt højhastighedstog/IC+ vist. Af de to kort fremgår det, at arbejdskraftpotentialet også ændres betydeligt ved indførelsen af højhastighedstog/IC+, og at ændringerne i høj grad afspejler de ændringer der var synlige ved arbejdspladspotentialet i figur 4.2. Virksomhedernes potentielle adgang til arbejdskraften vil altså blive forbedret i og omkring korridorens storbyregioner og i særlig grad omkring Göteborg og i Halland.

FIGUR 4.5.: ARBEJDSKRAFTSPOTENTIALE OVER ADGANGEN TIL SAMTLIGE TILGÆNDELIGE BE-SKÆFTIGEDE (2011) VED 120 MINUTTERS REJSETID FØR (KORTET TIL VENSTRE) OG EFTER (KORTET TIL HØJRE) INDFØRELSEN AF ET MULIGT HØJHASTIGHEDSTOG/IC+ MELLEM KØBENHAVN OG OSLO

(kilde: Egne beregninger på baggrund af beskæftigelsesudtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralby-rån samt nuværende rejsetider fra rejseplanen.dk, resrobot.se og ruter.no)

5. REFERENCER

Andersen, H.T., Samson, J. & Winther, L. (2010) Kunsten at sælge et sted – stedsidentitet og branding, *Samfundsøkonomen*, 2010(6): 28-32.

Asheim, B.T. (2007) Differentiated knowledge bases and varieties of regional innovation systems. *Innovation*, 20(3): 223-241.

Bothe, K., Hansen, K.E.H., Hansen, H.K. og Winther, L. (2012) The Scandinavian 8 Million City - kortlægning af demografi, beskæftigelse og erhverv (delrapport 1). København, Institut for Geoviden- skab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Edquist, C. & Lundvall, B.-Å. (1993) Comparing the Danish and Swedish Systems of Innovation, pp. 265-298, in Nelson R. (Ed.) *National Innovation Systems. A comparative Analysis*. New York: Oxford University Press.

Hansen, H.K. & Winther, L. (2012a) *The Urban Turn: Cities, talent and knowledge in Denmark*. Aarhus Universitetsforlag.

Hansen, H.K. & Winther, L. (2012b) On the road to nowhere: a comment on amenities and urban regional development, In Lorentzen, A. & van Heur, B. (eds) *Cultural Political Economy of Small Cities*. London: Routledge, Taylor & Francis Group. Pp.31-43.

Hansen, T. (2012) *The Geography of the Knowledge Economy. Innovation, Interaction and Industrial Development*. PhD thesis. Copenhagen. Department of Geography and Geology.

Hansen, T. & Winther, L. (2011) Innovation, regional development and relations between high- and low-tech industries, *European Urban and Regional Studies*, 18(3): 321-339.

Lundquist, K.-J. & Olander, L.-O. (2007) *Omvandlingens geografi*. Lund: Region Skåne.

Lundquist, K.-J. & Trippl, M. (2011) Distance, Proximity and Types of Cross-border Innovation Systems: A Conceptual Analysis, *Regional Studies*, DOI:10.1080/00343404.2011.560933

Lundquist, K.-J. & Winther, L. (2006) The interspace between Denmark and Sweden - the industrial dynamics of the Öresund cross-border region, *Danish Journal of Geography*, 106(1): 115-129.

Mariussen, Å. (2006) Nordic Innovation or Business System?, pp. 223-240, in Mariussen, Å. & Uhlin, Å. (eds) *Trans-national Practices Systems Thinking in Policy Making*. Stockholm: Nordregio

Nordisk Ministerråd (2011) *Nordisk Pendlingskarta 2011. Baserat på statistik från 2008*. København. Nordisk Ministeråd.

Roto, J. (2012) Demographic trends in the Nordic local labour markets. *NORDREGIO WORKING PAPER 2012:13*. Stockholm: Nordregio

Skytt, C.B. & Winther, L. (2011a) Viden er ikke bare viden, *Byplan*, 63(2): 32-34.

Skytt, C.B. & Winther, L. (2011b) Trust and local knowledge production: Interorganisational collaborations in the Sønderborg region, Denmark, *Danish Journal of geography*, 111(1): 27-41.

Smidt-Jensen, S., Skytt, C.B. & Winther, L. (2009) The geography of the experience economy in Denmark: employment change and location dynamics in attendance-based experience industries, *European Planning Studies*, 17(6): 847-862.

Winther, L. (2012) *Bykonkurrence, vidensøkonomi og herlighedsværdier*. København: Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

BILAG 1 - ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I SKANDINAVIEN 1993-2008

	Landbrug, fiskeri og råstofudvinding				Industri og Forsyning				Bygge og anlæg				Handel, hotel og restaurations				Transport, post og tele				Finansiering og forretningservice				Offentlige og personlige tjenester				Samlet	
	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	2006	1993	2006	1993		
ANTAL BESKÆFTIGEDE																														
Storbyregion København	10.910	7.928	130.083	97.318	46.700	57.737	173.505	189.148	74.438	74.438	73.193	143.701	203.678	346.297	379.899	933.219	1.012.432													
Region Ydre Sjælland	18.168	11.738	44.678	34.498	16.055	20.864	38.754	41.448	14.922	14.922	12.362	17.087	22.831	88.249	97.186	240.676	241.943													
Region Syddanmark	43.682	29.456	132.854	109.683	33.345	40.173	94.922	111.908	35.310	33.774	45.565	64.273	183.242	200.002	200.002	574.039	591.217													
Region Midtjylland	41.004	25.883	135.330	116.335	28.643	39.853	96.823	114.471	32.849	32.849	34.056	50.765	76.073	185.276	210.108	575.632	618.716													
Region Nordjylland	26.113	15.692	58.534	48.033	14.547	20.764	46.374	51.863	13.578	13.578	13.588	21.768	31.259	91.494	100.299	274.808	282.467													
Hele Danmark	139.877	90.697	501.479	405.867	139.290	179.391	450.378	508.838	171.097	166.973	278.886	398.114	894.558	987.494	2.598.374	2.746.775														
ANDELE (%)																														
Storbyregion København	1,17	0,78	13,94	9,61	5,00	5,70	18,59	18,68	7,98	7,98	7,23	15,40	20,12	37,11	37,52	100,00	100,00													
Region Ydre Sjælland	7,55	4,85	18,56	14,26	6,67	8,62	16,10	17,13	6,20	6,20	5,11	7,10	9,44	36,67	40,17	100,00	100,00													
Region Syddanmark	7,61	4,98	23,14	18,55	5,81	6,79	16,54	18,93	6,15	6,15	5,71	7,94	10,87	31,92	33,83	100,00	100,00													
Region Midtjylland	7,12	4,18	23,51	18,80	4,98	6,44	16,82	18,50	5,71	5,50	8,82	12,30	33,29	33,96	35,51	100,00	100,00													
Region Nordjylland	9,50	5,56	21,30	17,00	5,29	7,35	16,88	18,36	4,94	4,81	7,92	11,07	33,29	35,51	35,51	100,00	100,00													
Hele Danmark	5,38	3,30	19,30	14,78	5,36	6,53	17,33	18,52	6,58	6,58	6,08	10,73	14,49	34,43	35,95	100,00	100,00													
BESKÆFTIGELSESVÆKST (%)																														
Storbyregion København	-27,33		-25,19			23,63		9,02			-1,67		41,74		9,70		8,49													
Region Ydre Sjælland	-35,39		-22,79			29,95		6,95			-17,16		33,62		10,13		0,53													
Region Syddanmark	-32,57		-17,44			20,48		17,89			-4,35		41,06		9,15		2,99													
Region Midtjylland	-36,88		-14,04			39,14		18,23			3,67		49,85		13,40		7,48													
Region Nordjylland	-39,91		-17,94			42,74		11,84			0,07		43,60		9,62		2,79													
Hele Danmark	-35,16		-19,07			28,79		12,98			-2,41		42,75		10,39		5,71													

BILAG I: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I DANMARK 1993-2006

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik)

ANTAL BESKÆFTIGEDE

LÄN/REGION	Jordbrug, skogsbrug, fiske		Tilvevning af fisk, udvinning, fødsel		Byggeindustri		Handel, transport		Personlige og kulturelle tjenester		Kreditinstitutter, fast ejendomsforvaltning, foretagstjenester		Civile myndigheder, uddannelse, sundheds- og socialtjenester		Samlet	
	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006
01 Stockholms län	3.459	4.194	99.244	98.911	42.679	55.095	183.256	211.255	66.032	96.123	140.890	231.063	255.710	293.797	810.094	1.000.067
03 Uppsala län	3.406	2.808	15.165	16.635	7.724	9.595	16.237	20.587	6.131	8.921	10.021	15.812	48.037	57.708	108.942	133.473
04 Södermanlands län	3.273	2.601	21.842	23.322	6.585	7.394	14.616	16.922	5.524	7.143	8.008	10.483	36.676	38.968	99.603	108.927
05 Östergötlands län	5.107	4.328	40.921	37.826	9.510	11.271	27.779	30.423	9.055	12.082	14.461	24.120	64.175	171.268	185.904	211.268
06 Jönköpings län	4.125	3.547	40.171	47.802	7.724	8.923	24.214	29.536	7.268	8.897	10.108	13.235	45.772	51.141	141.563	164.735
07 Kronobergs län	2.622	2.702	20.525	23.345	4.344	4.901	14.593	16.529	3.904	4.740	6.411	9.917	24.949	27.357	78.534	91.390
08 Kalmar län	4.732	3.819	26.618	26.332	5.577	6.359	14.948	15.909	5.168	6.526	6.691	8.186	34.230	35.827	100.040	104.650
09 Gotlands län	2.201	1.489	3.718	2.888	1.483	1.914	3.538	3.705	1.954	2.607	1.463	2.194	9.358	10.206	24.313	25.630
10 Blekinge län	1.735	1.597	16.312	16.779	3.324	3.877	8.439	9.232	2.917	3.637	4.715	7.013	24.058	26.258	62.710	69.404
12 Skåne län	14.061	11.043	90.846	87.077	26.425	34.402	86.689	102.766	24.125	35.021	43.020	67.946	153.401	175.624	448.323	520.116
13 Hallands län	4.639	3.900	20.436	23.716	6.657	8.679	18.727	23.854	5.338	8.248	7.614	11.201	35.489	40.497	101.283	122.217
14 Västra Götalands län	12.702	10.721	139.863	152.076	36.197	44.310	120.309	142.995	35.432	49.441	61.521	99.017	208.783	236.405	627.104	743.899
17 Värmlands län	3.380	3.259	25.611	24.762	6.920	7.638	19.030	20.382	6.623	7.996	9.075	11.589	43.255	42.197	116.011	119.552
18 Örebro län	2.814	2.614	25.924	25.507	7.705	8.083	18.153	21.778	5.861	7.716	9.823	13.736	42.583	45.206	114.683	125.907
19 Västmanlands län	2.506	1.659	28.263	28.052	7.017	7.873	16.190	17.451	5.428	6.310	10.943	12.072	35.096	35.613	107.049	110.065
20 Dalarnas län	3.910	3.105	23.878	27.760	8.452	9.145	18.641	19.586	7.527	9.694	9.882	10.520	43.012	45.075	117.097	126.494
21 Gävleborgs län	3.792	3.204	28.186	27.478	7.270	8.249	18.339	18.584	6.356	8.140	9.678	12.659	43.162	42.672	118.681	123.216
22 Västerbottens län	3.114	2.919	21.607	19.434	7.588	8.201	19.587	19.558	6.194	7.711	9.132	12.372	41.604	40.671	110.482	112.917
23 Jämtlands län	2.962	2.579	7.335	7.932	3.411	3.786	9.407	8.874	4.059	5.349	4.118	7.285	23.180	22.405	55.966	59.164
24 Västerbottens län	3.646	3.169	17.843	21.151	6.826	7.444	17.930	18.317	6.146	7.993	8.504	11.717	45.845	47.412	108.487	118.833
25 Norrbottens län	2.654	2.741	18.439	18.833	8.311	8.786	18.503	17.674	6.961	7.938	8.755	12.184	45.801	44.738	111.300	114.208
Hele Sverige	90.840	77.998	733.747	757.618	221.729	265.925	689.125	785.917	228.003	312.243	394.833	604.321	1.301.101	1.423.952	3.733.473	4.280.768
Storbyregion Helsingborg/Landskrona	3.930	3.089	26.535	25.794	7.197	9.255	23.319	28.529	6.083	8.794	9.683	14.959	35.623	39.613	114.672	131.328
Storbyregion Malmö/Lund/Treleborg	3.462	2.925	41.632	38.586	12.511	16.349	46.133	54.901	13.313	19.544	25.847	43.265	79.661	95.630	227.467	274.440
Region Östskåne	6.669	5.029	22.679	22.679	6.717	8.798	17.237	19.336	4.729	6.723	7.490	9.722	38.117	40.381	106.184	114.348
Mellemregionen Halland	4.165	3.464	18.456	21.099	5.348	6.974	15.083	18.902	4.620	6.825	5.999	8.660	29.625	32.679	85.081	100.211
Storbyregion Göteborg	2.125	2.233	65.048	74.714	20.575	25.616	75.891	93.392	21.310	31.643	42.853	73.264	110.894	133.350	345.634	438.187
Region Ydre Västergötland	11.051	8.934	76.795	79.979	16.931	20.399	48.062	54.555	14.840	19.221	20.283	28.294	103.753	110.873	297.672	327.718

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I SVERIGE 1993-2006 (SIDE 1/3)

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistiska Centralbyråen)

ANDELE (%)

LÄN/REGION	Jordbruk, skogsbruk, fiskeri		Tillverkningsindustri, utvinning, försörjning		Byggnadsindustri		Handel, transport		Personliga och kulturella tjänster		Kreditinstitut, fastighetsförvaltning, företagstjänster		Civila myndigheter, utbildning, hälso- och socialtjänst		Samlet	
	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006
01 Stockholms län	0,43	0,42	12,25	9,89	5,27	5,51	22,62	21,12	8,15	9,61	17,39	23,10	31,57	29,38	100,00	100,00
03 Uppsals län	3,13	2,10	13,92	12,46	7,09	7,19	14,90	15,42	5,63	6,68	9,20	11,85	44,09	43,24	100,00	100,00
04 Södermanlands län	3,29	2,39	22,93	21,41	6,61	6,79	14,67	15,34	5,55	6,56	8,04	9,62	36,82	35,77	100,00	100,00
05 Östergötlands län	2,98	2,33	23,89	20,35	5,55	6,06	16,22	16,36	5,29	6,50	8,44	12,97	35,68	34,52	100,00	100,00
06 Jönköpings län	2,92	2,15	28,39	29,02	5,46	5,42	17,11	17,93	5,14	5,40	7,14	8,03	32,35	31,04	100,00	100,00
07 Kronobergs län	3,34	2,96	26,14	25,54	5,53	5,36	18,58	18,09	4,97	5,19	8,16	10,85	31,77	29,93	100,00	100,00
08 Kalmar län	4,73	3,65	26,61	25,16	5,57	6,08	14,94	15,20	5,17	6,24	6,69	7,82	34,22	34,24	100,00	100,00
09 Gotlands län	9,05	5,81	15,29	11,27	6,10	7,47	14,55	14,46	8,04	10,17	6,02	8,56	38,49	39,82	100,00	100,00
10 Blekinge län	2,77	2,30	26,01	24,18	5,30	5,59	13,46	13,30	4,65	5,24	7,52	10,10	38,36	37,83	100,00	100,00
12 Skåne län	3,14	2,12	20,26	16,74	5,89	6,61	19,34	19,76	5,38	6,73	9,60	13,06	34,22	33,77	100,00	100,00
13 Hallands län	4,58	3,19	20,18	19,40	6,57	7,10	18,49	19,52	5,27	6,75	7,52	9,16	35,04	33,14	100,00	100,00
14 Västra Götalands län	2,03	1,44	22,30	20,44	5,77	5,96	19,18	19,22	5,65	6,65	9,81	13,31	33,29	31,78	100,00	100,00
17 Värmalands län	2,91	2,73	22,08	20,71	5,96	6,39	16,40	17,05	5,71	6,69	7,82	9,69	37,29	35,30	100,00	100,00
18 Örebro län	2,45	2,08	22,60	20,26	6,72	6,42	15,83	17,30	5,11	6,14	8,57	10,91	37,13	35,90	100,00	100,00
19 Västmanlands län	2,34	1,51	26,40	25,49	6,55	7,15	15,12	15,86	5,07	5,73	10,22	10,97	32,78	32,36	100,00	100,00
20 Dalarnas län	3,34	2,45	20,39	21,95	7,22	7,23	15,92	15,48	6,43	7,66	8,44	8,32	36,73	35,63	100,00	100,00
21 Gävleborgs län	3,20	2,60	23,75	22,30	6,13	6,69	15,45	15,08	5,36	6,61	8,15	10,27	36,37	34,63	100,00	100,00
22 Västernorrlands län	2,82	2,59	19,56	17,21	6,87	7,26	17,73	17,32	5,61	6,83	8,27	10,96	37,66	36,02	100,00	100,00
23 Jämtlands län	5,29	4,36	13,11	13,41	6,09	6,40	16,81	15,00	7,35	9,04	7,36	12,31	41,42	37,87	100,00	100,00
24 Västerbottens län	3,36	2,67	16,45	17,80	6,29	6,26	16,53	15,41	5,67	6,73	7,84	9,86	42,26	39,90	100,00	100,00
25 Norrbottens län	2,38	2,40	16,57	16,49	7,47	7,69	16,62	15,48	6,25	6,95	7,87	10,67	41,15	39,17	100,00	100,00
Hela Sverige	2,43	1,82	19,65	17,70	5,94	6,21	18,46	18,36	6,11	7,29	10,58	14,12	34,85	33,26	100,00	100,00
Storbyregion Helsingborg/Landskrona	3,43	2,35	23,14	19,64	6,28	7,05	20,34	21,72	5,30	6,07	8,44	11,39	31,07	30,16	100,00	100,00
Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg	1,52	1,07	18,30	14,06	5,50	5,96	20,28	20,00	5,85	7,12	11,36	15,76	35,02	34,85	100,00	100,00
Region Östskåne	6,28	4,40	21,36	19,85	6,33	7,69	16,23	16,91	4,45	5,88	7,05	8,50	35,90	35,31	100,00	100,00
Mellanregion Halland	4,90	3,46	21,69	21,05	6,29	6,96	17,73	18,86	5,43	6,81	7,05	8,64	34,82	32,61	100,00	100,00
Storbyregion Göteborg	0,61	0,51	18,82	17,05	5,95	5,85	21,96	21,31	6,17	7,22	12,40	16,72	32,08	30,43	100,00	100,00
Region Ydre Västra Götaland	3,71	2,72	25,80	24,40	5,69	6,22	16,15	16,65	4,99	5,87	6,81	8,63	34,85	33,83	100,00	100,00

BILAG 1: ÄNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I SVERIGE 1993-2006 (SIDE 2/3)

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistiska Centralbyrån)

BESKÆFTIGELSESVÆKST (%)

LÄN/REGION	Jordbrug, skogsbrug, fiske		Tillverkningsindustri, utvinning, löstjörning		Byggingdustri		Handel, transport		Personliga och kulturella tjänster		Kreditinstitut, fastighetsförvaltning, företags-tjänster		Civila myndigheter, utbildning, hälso- och socialtjänst		1993-2006
	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	1993-2006	
01 Stockholms län	21,25	-0,34	29,09	15,28	45,57	64,00	14,89	23,45							
03 Uppsala län	-17,56	9,69	24,22	26,79	45,51	57,79	20,13	22,52							
04 Södermanlands län	-20,53	2,10	12,29	15,78	29,31	30,91	6,25	9,36							
05 Östergötlands län	-15,25	-7,56	18,52	9,52	33,43	66,79	5,03	8,55							
06 Jönköpings län	-14,01	19,00	15,52	21,98	22,41	30,94	11,73	16,42							
07 Kronobergs län	3,05	13,74	12,82	13,27	21,41	54,69	9,65	16,37							
08 Kalmar län	-19,29	-1,07	14,02	6,43	26,28	22,34	4,67	4,61							
09 Gotlands län	-32,35	-22,32	29,06	4,72	33,42	49,97	9,06	5,42							
10 Blekinge län	-7,95	2,86	16,64	9,40	24,68	48,74	9,14	10,67							
12 Skåne län	-21,46	-4,15	30,19	18,55	45,16	57,94	14,49	16,01							
13 Hallands län	-15,93	16,05	30,37	27,38	54,51	47,11	14,11	20,67							
14 Västra Götalands län	-15,60	8,73	22,41	18,86	39,54	60,95	13,23	18,62							
17 Värmlands län	-3,58	-3,31	10,38	7,10	20,73	27,70	-2,45	3,05							
18 Örebro län	-7,11	-1,61	4,91	19,97	31,82	39,84	6,16	9,79							
19 Västmanlands län	-33,80	-0,75	12,20	7,79	16,25	10,32	1,47	2,82							
20 Dalarnas län	-20,59	16,26	8,20	5,07	28,79	6,46	4,80	8,02							
21 Gävleborgs län	-15,51	-2,51	13,47	1,34	28,07	30,80	-1,14	3,82							
22 Västernorrlands län	-6,26	-10,06	8,08	-0,15	24,49	35,48	-2,24	2,20							
23 Jämtlands län	-12,93	8,14	10,99	-5,67	31,78	76,91	-3,34	5,71							
24 Västerbottens län	-13,08	18,54	9,05	2,16	30,05	37,78	3,42	9,54							
25 Norrbottens län	3,28	2,14	5,72	-4,48	14,04	39,17	-2,32	2,61							
Hele Sverige	-14,14	3,25	19,83	14,05	36,95	53,06	9,44	14,66							
Storbyregion Helsingborg/Landskrona	-21,40	-2,79	28,60	22,34	43,91	54,49	11,20	14,52							
Storbyregion Malmö/Lund/Trelleborg	-15,51	-7,32	30,68	19,01	46,80	67,39	20,05	20,65							
Region Östskåne	-24,59	0,08	30,98	12,18	42,17	29,80	5,94	7,69							
Medelregion Halland	-16,83	14,32	30,40	25,32	47,73	44,36	10,31	17,78							
Storbyregion Göteborg	5,08	14,86	24,50	23,06	48,49	70,97	20,25	26,78							
Region Ydre Västra Götaland	-19,25	4,15	20,48	13,51	29,52	39,50	6,86	10,09							

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I SVERIGE 1993-2006 (SIDE 3/3)

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistiska Centralbyrån)

ANTAL BESKÆFTIGEDE

	Jordbrug, skogbrug og fiske		Industri, utvinding, forsyning		Bygge- og anlæg		Handel, hotel- og restaurationsvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting		Forretningsmessig tjenesteyting		Offentlige tjenester, yting, undervisning, helse/sosiale tjenester		Samlet	
	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008
01 Østfold	3.314	3.046	22.700	19.197	8.702	10.639	19.577	22.641	6.308	6.068	1.321	1.288	7.453	11.147	37.948	44.529	108.120	119.253
02 Akershus	3.367	3.344	20.087	20.237	10.721	15.159	48.857	57.743	19.317	24.038	2.369	3.099	28.220	36.351	71.511	83.783	206.025	244.925
03 Oslo	699	764	31.823	27.662	21.375	24.066	78.957	79.858	38.210	29.494	19.420	20.448	80.503	89.380	136.144	154.386	410.315	427.902
04 Hedmark	6.131	5.715	12.570	10.265	5.930	7.111	13.436	14.533	4.528	4.097	1.164	1.327	4.665	7.093	31.534	36.204	80.506	85.773
05 Oppland	6.976	5.992	12.417	10.686	6.617	7.691	14.928	16.054	4.783	4.486	1.135	980	4.063	6.087	31.159	35.680	82.662	88.111
06 Buskerud	3.412	2.932	19.767	18.945	8.558	10.783	22.179	24.556	6.291	5.983	1.302	1.542	7.771	12.724	36.872	44.452	106.963	122.544
07 Vestfold	2.670	2.448	17.046	15.365	6.762	8.371	18.399	21.363	6.239	6.170	1.263	1.288	7.545	10.918	32.975	38.914	93.688	105.329
08 Telemark	2.090	2.155	15.140	11.707	5.739	6.675	12.912	13.731	4.370	3.880	845	860	4.778	7.678	27.411	31.269	73.933	78.378
09 Aust-Agder	1.339	1.314	7.980	6.903	3.115	3.914	7.595	9.265	3.030	2.941	818	915	2.790	4.008	16.706	18.570	43.694	48.074
10 Vest-Agder	1.994	1.935	13.151	14.085	5.291	7.929	13.330	15.629	5.124	5.062	1.033	1.104	4.846	8.308	26.032	31.689	71.329	86.184
11 Rogaland	9.391	7.833	40.325	48.981	11.878	16.876	32.339	38.358	12.279	12.475	2.374	3.129	15.703	26.432	58.380	71.892	184.361	226.816
12 Hordaland	6.078	5.262	34.529	36.009	14.686	18.782	35.818	41.117	16.021	16.274	4.982	5.843	18.604	29.096	78.412	91.961	210.568	245.244
14 Sogn og Fjordane	5.457	4.228	10.397	9.086	3.935	4.054	7.592	8.085	3.510	3.831	731	696	2.300	3.011	18.697	20.551	53.057	53.784
15 Møre og Romsdal	8.477	6.524	26.450	25.260	7.523	9.099	18.263	20.819	8.945	10.072	1.855	1.850	5.496	8.848	38.183	43.626	115.985	126.618
16 Sør-Trøndelag	6.361	5.571	16.710	15.822	8.948	12.061	23.746	26.695	9.155	8.228	2.729	3.238	13.505	21.403	49.837	60.642	131.852	154.159
17 Nord-Trøndelag	6.353	5.502	8.216	8.587	3.851	4.595	8.277	9.530	3.552	3.860	574	483	2.436	3.739	21.741	24.446	55.305	60.983
18 Nordland	8.159	7.186	12.923	12.735	7.411	9.210	17.314	18.701	9.559	9.281	1.536	1.318	5.918	7.355	44.837	49.208	108.378	114.943
19 Troms/Romsa	4.649	3.687	6.257	5.348	5.096	5.723	13.200	13.599	5.655	5.773	1.115	1.061	4.819	6.521	33.536	37.970	74.795	79.778
20 Finnmark/Finnmårku	2.625	2.530	3.645	3.039	2.344	2.834	5.430	5.914	2.480	2.394	334	274	1.334	2.451	15.633	16.775	34.098	36.317
Hele Norge	89.542	77.968	332.133	319.919	148.482	185.572	412.149	457.591	169.356	164.207	46.900	50.743	222.899	302.450	807.552	936.547	2.245.554	2.506.115
Storbyregion Oslo	1.602	1.715	43.437	39.564	27.292	32.945	110.174	114.632	47.328	43.396	21.327	23.063	100.666	115.187	177.024	202.155	532.889	575.324
Regionen Ytter-Østfold	7.830	7.193	43.425	37.593	19.858	24.237	53.133	65.225	21.589	21.080	2.668	2.841	20.836	30.864	95.049	113.600	266.563	302.342

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I NORGE 2000-2008 (SIDE 1/3)

(Kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Statistisk Sentralbyrå)

ANDELE (%)

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri, utvinning, forynging		Bygge- og anlegg		Handel, hotell- og restaurertvirsksomhet		Transport og kommunikasjon		Finanstell tjenesteyting		Forettningsmessig tjenesteyting		Offentlige tjenesteyting, undervisning, helse/sosialtjenester		Samlet	
	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008	2000	2008
01 Østfold	3,07	2,55	21,00	16,10	8,05	8,92	18,11	18,99	5,83	5,09	1,22	1,08	6,89	9,35	35,10	37,34	100,00	100,00
02 Akershus	1,63	1,37	9,75	8,26	5,20	6,19	23,71	23,58	9,38	9,81	1,15	1,27	13,70	14,84	34,71	34,21	100,00	100,00
03 Oslo	0,17	0,18	7,76	6,46	5,21	5,62	15,24	18,66	9,31	6,89	4,73	4,78	19,62	20,89	33,18	36,08	100,00	100,00
04 Hedmark	7,62	6,59	15,61	11,83	7,37	8,19	16,69	16,75	5,62	4,72	1,45	1,53	5,79	8,17	39,17	41,72	100,00	100,00
05 Oppland	8,44	6,80	15,02	12,13	8,00	8,73	18,06	18,22	5,79	5,09	1,37	1,11	4,92	6,91	37,69	40,49	100,00	100,00
06 Buskerud	3,19	2,39	18,48	15,46	8,00	8,80	20,74	20,04	5,88	4,88	1,22	1,26	7,27	10,38	34,47	36,27	100,00	100,00
07 Vestfold	2,85	2,32	18,21	14,59	7,22	7,95	19,66	20,19	6,67	5,86	1,35	1,22	8,06	10,37	35,23	36,95	100,00	100,00
08 Telemark	2,83	2,75	20,48	14,94	7,76	8,52	17,46	17,52	5,91	4,95	1,14	1,10	6,46	9,80	37,08	39,90	100,00	100,00
09 Aust-Agder	3,06	2,73	18,26	14,36	7,13	8,14	17,38	19,27	6,93	6,12	1,87	1,90	6,39	8,34	38,23	38,63	100,00	100,00
10 Vest-Agder	2,80	2,25	18,44	16,34	7,42	9,20	18,69	18,13	7,18	5,87	1,45	1,28	6,79	9,64	36,50	36,77	100,00	100,00
11 Rogaland	5,09	3,45	21,87	21,60	6,44	7,44	17,54	16,91	6,66	5,50	1,29	1,38	8,52	11,65	31,67	31,70	100,00	100,00
12 Hordaland	2,89	2,15	16,40	14,68	6,97	7,66	17,01	16,77	7,61	6,64	2,37	2,38	8,84	11,86	37,24	37,50	100,00	100,00
14 Sogn og Fjordane	10,29	7,86	19,60	16,89	7,42	7,54	14,31	15,03	6,62	7,12	1,38	1,29	4,50	5,60	35,24	38,21	100,00	100,00
15 Møre og Romsdal	2,31	5,15	22,80	19,95	6,49	7,19	15,75	16,44	7,71	7,95	1,60	1,46	4,74	6,99	32,92	34,45	100,00	100,00
16 Sør-Trøndelag	4,82	3,61	12,67	10,26	6,79	7,82	18,01	17,32	6,94	5,34	2,07	2,10	10,29	13,88	37,80	39,34	100,00	100,00
17 Nord-Trøndelag	11,49	9,02	14,86	14,08	6,96	7,53	14,97	15,63	6,42	6,33	1,04	0,79	4,40	6,13	39,31	40,09	100,00	100,00
18 Nordland	7,53	6,25	11,92	11,08	6,84	8,01	15,98	15,83	8,82	8,07	1,42	1,15	5,46	6,40	41,37	42,81	100,00	100,00
19 Troms Romsa	6,22	4,62	8,37	6,70	6,81	7,17	17,65	17,05	7,56	6,99	1,49	1,33	6,44	8,17	44,84	47,59	100,00	100,00
20 Finnmark Eimmaråu	7,70	6,97	10,69	8,37	6,87	7,80	15,92	16,28	7,27	6,59	0,98	0,75	3,91	6,47	45,85	46,19	100,00	100,00
Hele Norge	3,99	3,11	14,79	12,77	6,61	7,40	18,35	18,26	7,54	6,55	2,09	2,02	9,93	12,07	35,96	37,37	100,00	100,00
Storbyregion Oslo	0,30	0,30	8,15	6,88	5,12	5,73	20,67	19,96	8,88	7,34	4,00	4,01	18,89	20,02	33,22	35,14	100,00	100,00
Region Veste-Østlo/Østfold	2,94	2,38	16,29	12,43	7,45	8,02	19,93	20,91	8,10	6,97	1,00	0,94	7,82	10,21	35,66	37,57	100,00	100,00

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I NORGE 2000-2008 (SIDE 2/3)

(kilde: Egne beregninger på bakgrunn af utræk fra Statistisk Sentralbyrå)

BESKÆFTIGELSESVÆKST (%)

	Jordbrug, skogbrug og fiske		Industri, utvinding, forsyning		Bygge- og anlegg		Handel, hotell- og restaurationsvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting		Forretningsmessig tjenesteyting		Offentlige tjenester, utdanning, helse/ sosialtjenester		Samlet		
	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008	2000-2008
01 Østfold	-8,09	-15,43	22,26	15,65	-3,80	-2,50	49,56	17,34	10,30	17,34	28,81	17,16	18,88	18,88	17,16	18,88	18,88	18,88	18,88
02 Akershus	-0,68	0,75	41,40	18,19	24,44	30,81	28,81	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16
03 Oslo	9,30	-13,08	12,59	1,14	-22,81	5,29	11,03	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40	13,40
04 Hedmark	-6,79	-18,34	19,92	8,16	-9,52	14,00	52,05	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81	14,81
05 Oppland	-14,11	-13,94	16,23	7,54	-6,21	-13,66	49,82	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51	14,51
06 Buskerud	-14,07	-16,16	26,00	10,72	-4,90	18,43	63,74	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56	20,56
07 Vestfold	-8,31	-9,86	23,79	15,57	-1,11	1,98	44,71	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00
08 Telemark	3,11	-22,68	16,31	6,34	-11,21	1,78	60,69	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07	14,07
09 Aust-Agder	-1,87	-13,50	25,65	21,99	-2,94	11,86	43,66	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16	11,16
10 Vest-Agder	-2,96	7,10	49,86	17,25	-1,21	6,87	71,44	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73	21,73
11 Rogaland	-16,59	21,47	42,08	18,61	1,60	31,80	68,32	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14
12 Hordaland	-13,43	4,29	27,89	14,79	1,58	17,28	56,40	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28	17,28
14 Sogn og Fjordane	-22,52	-12,61	3,02	6,49	9,15	-4,79	25,98	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92	9,92
15 Møre og Romsdal	-23,04	-4,50	20,95	14,00	12,60	-0,27	60,99	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26	14,26
16 Sør-Trøndelag	-12,42	-5,31	34,79	12,42	-10,13	18,65	57,78	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68	21,68
17 Nord-Trøndelag	-13,40	4,52	19,32	15,14	8,67	-15,85	53,49	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44	12,44
18 Nordland	-11,93	-1,45	24,27	5,12	-2,91	-14,19	24,28	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75	9,75
19 Troms/Romsa	-20,69	-14,53	12,30	3,02	-1,45	-4,84	35,32	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22	13,22
20 Finnmark/Finnsmarka	-3,62	-16,63	20,90	8,91	-3,47	-17,96	76,24	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31	7,31
Hele Norge	-12,93	-3,68	24,98	11,03	-3,04	8,19	35,69	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97	15,97
Storbregion Oslo	7,05	-8,02	20,72	4,23	-8,31	8,14	14,42	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20
Region Ytre Oslofylster	-8,14	-13,43	22,05	18,99	-2,36	6,48	48,13	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52	19,52

BILAG 1: ÆNDRINGER I ERHVERVSSTRUKTURERNE I NORGE 2000-2008 (SIDE 3/3)

(Kilde: Egne beregninger på bakgrunn af utdræk fra Statistisk Sentralbyrå)

BILAG 2 - BESKÆFTIGELSE OG SPECIALISERING I KORRIDORENS REGIONER 2011

BRANCHE	Computerprogrammering, IKT konsulentbistand og informations tjenester	Rejsebureauer og rejsearrangement	Fast Ejendom	Juridisk bistand, bogføring og revision	Hovedsædets virksomhed, virksomhedsrådgivning	Arkitekt- og ingeniørvirksomhed, teknisk rådgivning og analyse	Videnskabelig forskning og udvikling	Reklame og markedsanalyse	Andet liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	Udflejning og leasing	Arbejdsformidling	Køje-, vægt-, ejendoms- og administrationsservice (s.a.n.)	Offentlig forvaltning, forsvar og social sikring	Undervisning	Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	Kreative aktiviteter, kultur, forlystelser, spillevirksomhed og sport	Andre service ydelser: privat husholdning; ekstraterritoriale organisationer og organer	Ukendt	Samtlet
Storbyregion Oslo	21.029	21.305	8.184	9.770	5.813	16.787	5.317	4.881	4.621	2.324	13.982	23.179	44.409	38.341	96.636	13.718	17.921	3.462	592.941
Region Ydre Oslo/Gjøfjord	2.444	2.775	3.009	3.068	1.113	4.281	1.159	1.566	1.084	3.283	10.020	16.754	23.326	23.326	63.525	4.376	5.178	1.969	300.537
Storbyregion København	31.805	48.617	18.203	15.361	14.426	20.173	10.059	7.282	8.382	3.239	10.914	37.574	63.394	76.670	175.416	21.580	30.204	6.520	995.494
Region Ydre Sjælland	1.050	3.160	3.747	2.148	1.336	1.824	213	371	1.097	568	2.920	7.711	12.610	20.239	51.114	3.201	5.878	1.490	234.350
Storbyregion Helsingborg/Landskro	1.800	1.710	2.097	1.464	1.549	2.411	285	803	892	608	2.248	4.255	5.683	11.112	20.720	2.358	2.983	1.578	135.496
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	8.169	4.645	5.332	3.293	3.420	6.646	6.975	2.270	2.340	837	5.122	10.978	15.871	34.311	46.057	6.154	7.251	4.348	295.778
Region Østskåne	798	1.364	1.743	911	583	1.225	54	335	481	211	1.251	3.293	5.013	12.862	22.360	1.678	2.958	1.794	115.671
Mellemregion Halland	579	1.320	1.439	680	700	1.177	55	786	474	356	1.408	2.965	4.807	10.931	17.527	1.713	2.247	1.635	106.611
Storbyregion Göteborg	11.725	6.905	7.812	4.580	6.039	15.670	1.728	3.504	3.301	1.749	9.533	14.728	22.910	47.425	69.047	9.067	10.490	3.737	467.615
Region Ydre Västtra Götaland	2.490	3.162	4.890	2.124	1.528	4.334	350	1.100	1.230	527	5.787	8.577	17.197	33.910	59.665	4.895	7.651	5.726	331.476
Bykorrideren samlet	84.889	96.863	56.456	43.399	36.507	74.528	26.193	22.044	14.384	11.403	56.948	123.280	208.708	311.127	622.067	69.340	92.761	32.259	3.565.969
Høje Hønge	39.477	49.596	26.426	29.126	12.913	50.299	14.209	9.161	12.732	7.435	40.958	79.645	153.874	203.183	510.210	41.628	52.514	11.087	2.562.000
Hele Danmark	49.616	81.203	44.749	31.654	24.643	38.885	16.404	14.164	18.678	7.709	30.531	87.538	142.279	219.619	504.567	48.596	69.429	15.743	2.671.552
Hele Sverige	90.120	89.769	68.888	44.265	53.191	86.083	21.086	29.007	29.455	12.217	78.590	146.452	252.146	465.397	717.649	84.278	109.822	52.101	4.481.291
Alle tre lande	188.273	220.568	140.063	105.045	89.747	175.267	51.699	52.332	60.865	27.361	150.087	313.638	588.299	1.732.426	174.502	231.765	80.931	9.716.843	

Andele af regionens samlede beskæftigelse (%)

Storbyregion Oslo	3,72	3,91	2,38	1,65	0,98	2,83	0,90	0,82	0,78	0,39	2,36	3,91	7,50	6,47	16,30	2,31	3,02	0,58	100,00
Region Ydre Oslo/Gjøfjord	0,81	0,92	1,00	1,02	0,37	1,42	0,39	0,24	0,52	0,36	1,26	3,33	5,57	7,76	21,14	1,46	1,72	0,66	100,00
Storbyregion København	3,19	4,88	3,83	3,54	1,45	2,03	1,01	0,73	0,84	0,33	1,10	3,77	6,37	7,70	17,62	2,17	3,03	0,65	100,00
Region Ydre Sjælland	0,47	1,41	1,67	0,96	0,60	0,81	0,09	0,17	0,49	0,25	1,30	3,44	5,62	9,02	22,78	1,43	2,62	0,66	100,00
Storbyregion Helsingborg/Landskro	1,33	1,26	1,55	1,08	1,14	1,78	0,21	0,59	0,66	0,45	1,66	3,14	4,19	9,68	15,29	1,74	2,20	1,16	100,00
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	2,76	1,57	1,80	1,11	1,16	2,25	2,36	0,77	0,79	0,28	1,73	3,71	5,37	11,60	15,57	2,08	2,45	1,47	100,00
Region Østskåne	0,69	1,18	1,51	0,79	0,50	1,06	0,05	0,29	0,42	0,18	1,08	2,85	4,33	11,12	19,33	1,45	2,56	1,55	100,00
Mellemregion Halland	0,54	1,24	1,35	0,64	0,66	1,10	0,05	0,74	0,44	0,24	1,32	2,78	4,51	10,15	16,44	1,61	2,11	1,53	100,00
Storbyregion Göteborg	2,94	1,48	1,67	0,98	1,29	3,35	0,37	0,71	0,71	0,37	2,04	3,15	4,90	10,14	14,77	2,07	2,24	0,80	100,00
Region Ydre Västtra Götaland	0,75	0,95	1,48	0,64	0,46	1,31	0,11	0,33	0,37	0,16	1,75	2,59	5,19	10,33	18,00	1,48	2,31	1,73	100,00
Bykorrideren samlet	2,38	2,71	1,58	1,22	1,02	2,09	0,73	0,62	0,68	0,32	1,60	3,46	5,05	8,72	17,44	1,94	2,60	0,90	100,00
Hele Norge	1,54	1,84	2,03	1,14	0,46	1,96	0,55	0,36	0,50	0,29	1,60	3,11	6,01	7,93	19,91	1,62	2,05	0,51	100,00
Hele Danmark	1,86	3,04	2,67	1,18	0,92	1,45	0,61	0,53	0,70	0,29	1,14	3,27	5,32	8,21	18,87	1,82	2,60	0,59	100,00
Hele Sverige	2,21	2,00	1,54	0,99	1,19	1,92	0,47	0,65	0,66	0,27	1,75	3,27	5,63	10,39	16,01	1,88	2,45	1,16	100,00
Alle tre lande	1,94	2,27	2,44	1,08	0,92	1,80	0,53	0,54	0,63	0,28	1,54	3,23	5,64	9,14	17,83	1,80	2,39	0,83	100,00

BILAG 2: BESKÆFTIGELSE OG SPECIALISERING I KORRIDORENS REGIONER 2011(SIDE 2/4)

(kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyråen)

BRANCHE	100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		100,00		
	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
Storbyregion Oslo	2,04	21,63	14,18	5,54	2,82	1,48	19,75	0,37	10,05	4,75	1,46	5,70	11,17	4,10	2,77	4,22	7,82	15,27	17,54	16,98	37,28	34,63	34,63
Region Ydre Oslo/Østfold	11,50	9,92	10,20	9,87	15,33	20,26	7,69	0,69	6,85	3,70	9,87	13,37	12,85	9,87	8,73	2,05	11,65	11,25	9,93	10,56	7,90	3,47	3,47
Storbyregion København	7,34	18,79	14,62	11,73	6,51	5,67	19,08	10,97	32,25	61,99	22,72	11,16	14,69	15,08	24,11	1,24	21,35	21,74	28,65	27,35	30,25	38,56	38,56
Region Ydre Sjælland	17,94	6,86	10,74	3,22	2,77	3,64	5,75	19,69	4,07	11,03	9,71	9,40	6,25	6,64	7,51	0,27	5,49	7,41	6,42	5,08	5,75	2,48	2,48
Storbyregion Helsingborg/Landskro	6,69	3,76	7,15	4,04	7,30	4,81	5,46	0,32	7,21	3,43	7,85	9,35	28,68	6,53	4,82	3,12	2,08	4,69	3,79	4,40	3,74	1,57	1,57
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	5,85	8,13	8,79	3,31	5,64	7,38	9,91	0,41	8,54	4,49	10,56	6,38	3,37	6,93	9,29	1,56	7,96	8,32	8,07	8,04	7,82	6,98	6,98
Region Østskåne	12,04	3,22	6,41	2,12	13,18	8,25	2,96	0,00	7,40	0,00	5,08	11,18	3,57	5,44	3,38	2,37	4,52	4,34	2,74	2,60	2,61	0,76	0,76
Mellemregion Halland	8,03	7,89	5,04	11,89	8,97	15,75	4,78	0,00	0,78	0,02	7,43	6,60	1,06	8,94	2,16	2,59	4,12	3,56	2,92	2,62	3,02	1,94	1,94
Storbyregion Göteborg	5,06	11,25	10,59	6,56	7,94	16,21	13,34	35,59	18,77	10,39	5,38	5,78	5,76	13,87	20,76	47,32	16,32	13,03	12,13	14,82	14,21	7,93	7,93
Region Ydre Västra Götaland	23,51	9,05	12,09	39,72	29,53	18,54	9,27	31,95	3,59	0,21	19,94	21,08	10,62	22,59	16,27	35,27	18,69	10,40	7,82	7,55	7,41	2,58	2,58
Byområdet samlet	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
LQ (benchmark nationalt)	0,07	0,42	0,66	0,31	0,09	0,17	1,51	0,03	0,79	1,74	0,19	0,32	0,25	0,24	0,22	0,32	0,40	0,77	1,09	0,99	1,02	2,37	2,37
Storbyregion Oslo	0,73	0,38	0,93	1,09	0,93	4,67	1,16	0,30	1,06	2,67	2,59	1,50	0,57	1,13	1,38	0,31	1,16	1,13	1,22	1,22	0,92	0,47	0,47
Region Ydre Oslo/Østfold	0,14	0,70	0,38	0,39	0,20	0,41	0,74	0,71	1,46	2,23	0,68	0,34	0,47	0,38	0,53	0,20	0,60	0,88	0,97	1,10	1,05	1,63	1,63
Storbyregion København	1,56	1,14	1,25	0,41	0,39	0,53	1,00	0,64	0,80	1,76	1,29	1,25	0,89	0,74	0,73	0,19	0,68	1,32	0,96	0,91	0,89	0,46	0,46
Region Ydre Sjælland	1,13	0,63	2,25	0,97	0,73	0,65	1,34	0,10	2,45	2,03	1,43	0,91	1,43	0,91	0,79	0,55	0,76	1,15	1,20	1,23	1,02	0,56	0,56
Storbyregion Helsingborg/Landskro	0,45	0,62	1,23	0,36	0,26	0,46	1,12	0,06	1,33	1,22	1,11	0,75	0,08	0,44	0,70	0,13	1,33	0,94	1,17	1,03	0,98	1,15	1,15
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	2,38	0,63	2,30	0,60	1,55	3,31	0,85	0,00	2,94	0,00	1,37	3,37	0,21	0,89	0,65	0,49	1,92	1,25	1,01	0,85	0,83	0,32	0,32
Region Østskåne	1,72	1,57	1,96	3,62	1,34	2,72	1,49	0,00	0,34	0,01	2,17	2,16	0,19	1,58	0,45	0,58	1,91	1,11	1,17	0,93	1,05	0,47	0,47
Mellemregion Halland	0,25	0,54	0,94	0,46	0,23	0,64	1,09	3,04	1,85	1,78	0,16	0,43	0,08	0,56	0,99	2,43	1,72	0,93	1,11	1,20	1,12	0,83	0,83
Storbyregion Göteborg	1,62	0,62	1,51	3,89	1,21	3,03	0,93	3,86	0,50	0,05	1,87	2,22	0,22	1,28	1,09	2,55	2,78	1,04	1,01	0,86	0,83	0,38	0,38
LQ (benchmark lth, korridoren)	0,12	1,30	0,85	0,33	0,17	0,09	1,19	0,02	0,60	0,29	0,09	0,34	0,67	0,25	0,17	0,25	0,47	0,92	1,06	1,02	1,04	2,08	2,08
Storbyregion Oslo	1,36	1,18	1,21	1,17	1,82	2,40	0,91	0,08	0,81	0,44	1,17	1,59	1,52	1,17	1,04	0,24	1,38	1,33	1,18	1,25	0,94	0,41	0,41
Region Ydre Oslo/Østfold	0,26	0,67	0,52	0,49	0,23	0,20	0,68	0,39	1,17	2,22	0,81	0,40	0,53	0,54	0,87	0,04	0,76	0,78	1,03	0,98	1,08	1,38	1,38
Storbyregion København	2,85	1,09	1,71	0,51	0,44	0,26	0,91	1,13	0,65	1,75	1,54	1,49	0,99	1,06	1,19	0,04	0,87	1,18	1,02	0,81	0,91	0,39	0,39
Region Ydre Sjælland	1,76	0,99	1,94	1,06	1,92	2,27	1,44	0,08	1,90	0,90	2,07	2,46	7,55	1,72	1,27	0,82	0,55	1,23	1,00	1,16	0,99	0,41	0,41
Storbyregion Helsingborg/Landskro	0,71	0,98	1,06	0,40	0,68	0,89	1,19	0,00	1,03	0,54	1,27	0,77	0,41	0,84	1,12	0,19	0,96	1,00	0,97	0,97	0,94	0,84	0,84
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	3,71	0,99	1,87	0,65	4,06	2,54	0,91	0,00	2,28	0,00	1,57	3,45	1,10	1,68	1,04	0,73	1,39	1,14	0,84	0,80	0,80	0,24	0,24
Region Østskåne	2,69	2,47	1,69	3,98	3,00	5,27	1,60	0,00	0,26	0,01	2,48	2,21	1,02	2,99	0,72	0,87	1,38	1,19	0,98	0,88	1,01	0,35	0,35
Mellemregion Halland	0,39	0,86	0,81	0,50	0,61	1,24	1,17	2,71	1,43	0,79	0,41	0,44	0,44	1,06	1,58	1,61	1,24	0,99	0,92	1,13	1,08	0,60	0,60
Storbyregion Göteborg	2,53	0,97	1,30	4,27	3,18	1,99	1,00	3,44	0,39	0,02	2,15	2,27	1,14	2,43	1,75	3,79	2,01	1,12	0,84	0,81	0,80	0,28	0,28

BILAG 2: BESKÆFTIGELSE OG SPECIALISERING I KORRIDORENS REGIONER 2011(SIDE 3/4)
(Kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

BRANCHE	Computeropgræmning, IT konsulentbistand og informationsnet	Pengesnit- og finansvirksomhed, forsikring	Fast Ejendom	Juridisk bistand, bogføring og revision	Hovedsatters virksomhed, virksomhedsrådgivning	Arkitekt- og ingeniørvirksomhed, teknisk rådgivning og analyse	Videnskabelig forskning og udvikling	Reklame og markedsanalyse	Andre liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	Udførelse og leasing	Arbejdsformidling	Rettle-, vægt-, ejendoms- og administrationservice (s.a. n.)	Offentlig forvaltning, forsvar og social sikring	Undervisning	Sundhedsvesen og sociale foranstaltninger	Kreative aktiviteter, kultur, forlystelser, spillevirksomhed og sport	Andre service ydelser, privat husholdning, ekstrateritoriale organisationer og organer	Samtlet	
Storbyregion Oslo	25,95	23,96	14,50	22,51	15,92	22,52	20,30	22,14	18,95	20,38	24,55	18,80	21,31	12,32	15,53	19,78	19,32	16,63	
Region Ydre Oslo/Østfold	2,88	2,86	5,33	7,07	3,05	5,74	4,42	3,23	6,42	9,51	6,64	8,13	8,03	7,50	10,21	6,31	5,58	8,43	
Storbyregion København	37,47	50,19	32,24	35,39	30,52	27,07	38,40	31,03	34,38	28,40	19,16	30,48	30,37	24,64	28,20	31,12	32,56	27,92	
Region Ydre Sjælland	1,24	3,26	6,54	4,95	3,66	2,45	0,81	1,68	4,50	4,98	5,13	6,25	6,04	6,51	8,22	4,62	6,34	6,29	
Storbyregion Helsingborg/Landskro	2,12	1,77	3,71	3,37	4,24	3,24	1,09	3,64	3,64	3,33	3,95	3,45	2,72	4,21	3,33	3,40	3,22	3,80	
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	9,62	4,80	9,44	7,59	9,37	8,92	26,63	10,30	9,60	7,34	8,99	8,90	7,60	11,03	7,40	8,88	7,82	8,29	
Region Østskåne	0,94	1,41	3,09	2,10	1,60	1,64	0,21	1,52	1,97	1,85	2,20	2,47	4,13	3,59	2,42	3,19	3,24	3,24	
Mellemregion Halland	0,68	1,36	2,55	1,57	1,92	1,58	0,21	3,57	1,94	2,25	2,47	2,41	2,30	3,51	2,82	2,47	2,42	2,99	
Storbyregion Göteborg	16,17	7,13	13,84	10,55	16,54	21,03	6,59	15,90	13,54	15,34	16,74	11,95	10,88	15,24	11,10	13,94	11,31	13,11	
Region Ydre Västra Götaland	2,93	3,26	8,66	4,89	4,19	5,82	1,34	4,99	5,04	4,62	10,16	6,96	8,24	10,90	9,59	7,06	8,25	9,30	
Bykommunen samlet	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

LQ (benchmarket nationalt)

Storbyregion Oslo	2,41	2,02	1,34	1,45	2,11	1,44	1,62	2,30	1,57	1,35	1,48	1,26	1,25	0,82	0,82	1,42	1,47	1,47
Region Ydre Oslo/Østfold	0,53	0,48	0,97	0,90	0,80	0,73	0,70	0,66	1,05	1,24	0,79	1,07	0,93	0,98	1,06	0,90	0,90	0,84
Storbyregion København	1,72	1,61	1,09	1,30	1,57	1,39	1,65	1,38	1,21	1,13	0,96	1,15	1,20	0,94	0,93	1,19	1,17	1,17
Region Ydre Sjælland	0,25	0,46	1,00	0,81	0,65	0,56	0,15	0,31	0,70	0,88	1,14	1,05	1,06	1,10	1,21	0,78	1,01	1,01
Storbyregion Helsingborg/Landskro	0,60	0,63	1,01	1,09	0,96	0,93	0,45	0,92	1,00	1,65	0,95	0,96	0,75	0,93	0,95	0,93	0,90	0,90
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	1,25	0,78	1,17	1,13	0,97	1,17	5,01	1,19	1,20	1,04	0,99	1,14	0,95	1,12	0,97	1,11	1,00	1,00
Region Østskåne	0,31	0,59	0,98	0,80	0,42	0,55	0,10	0,45	0,63	0,67	0,62	0,87	0,77	1,07	1,21	0,77	1,04	1,04
Mellemregion Halland	0,25	0,62	0,88	0,65	0,55	0,57	0,11	1,14	0,68	0,88	0,75	0,85	0,80	0,99	1,03	0,85	0,86	0,86
Storbyregion Göteborg	1,33	0,74	1,09	0,99	1,09	1,74	0,78	1,16	1,07	1,37	1,16	0,96	0,87	0,98	0,92	1,10	0,92	0,92
Region Ydre Västra Götaland	0,34	0,48	0,96	0,65	0,39	0,68	0,22	0,51	0,56	0,58	1,00	0,79	0,92	0,99	1,12	0,79	0,94	0,94

LQ (benchmarket lit. korridoren)

Storbyregion Oslo	1,56	1,44	0,87	1,35	0,96	1,35	1,22	1,33	1,14	1,23	1,48	1,13	1,28	0,74	0,93	1,19	1,16	1,16
Region Ydre Oslo/Østfold	0,34	0,34	0,63	0,84	0,36	0,68	0,53	0,38	0,76	1,13	0,79	0,96	0,95	0,89	1,21	0,75	0,66	0,66
Storbyregion København	1,34	1,80	1,15	1,27	1,42	0,97	1,38	1,18	1,23	1,02	0,69	1,09	1,09	0,88	1,01	1,11	1,17	1,17
Region Ydre Sjælland	0,20	0,52	1,05	0,79	0,58	0,39	0,13	0,27	0,72	0,79	0,81	0,99	0,96	1,03	1,31	0,73	1,01	1,01
Storbyregion Helsingborg/Landskro	0,56	0,46	0,98	0,89	1,12	0,85	0,29	0,96	0,96	1,40	1,04	0,91	0,72	1,11	0,88	0,89	0,85	0,85
Storbyregion Malmø/Lund/Trelleborg	1,16	0,58	1,14	0,91	1,13	1,08	3,21	1,24	1,16	0,88	1,08	1,07	0,92	1,33	0,89	1,07	0,94	0,94
Region Østskåne	0,29	0,43	0,95	0,65	0,49	0,51	0,06	0,47	0,61	0,57	0,68	0,82	0,74	1,27	1,11	0,75	0,98	0,98
Mellemregion Halland	0,23	0,46	0,85	0,52	0,64	0,53	0,07	1,19	0,65	0,75	0,83	0,80	0,77	1,18	0,94	0,83	0,81	0,81
Storbyregion Göteborg	1,23	0,54	1,06	0,80	1,26	1,60	0,50	1,21	1,03	1,17	1,28	0,91	0,84	1,16	0,85	1,06	0,86	0,86
Region Ydre Västra Götaland	0,32	0,35	0,93	0,53	0,45	0,63	0,14	0,54	0,54	0,50	1,09	0,75	0,89	1,17	1,03	0,76	0,89	0,89

BILAG 2: BESKÆFTIGELSE OG SPECIALISERING I KORRIDORENS REGIONER 2011(SIDE 4/4)

(Kilde: Egne beregninger på baggrund af udtræk fra Danmarks Statistik, Statistisk Sentralbyrå og Statistiska Centralbyrån)

HURTIGE TOG FÅR ARBEJDSMARKEDET TIL AT VOKSE

SAMMENFATNING

The Scandinavian 8 Million City er en korridor, der strækker sig fra Oslo via Göteborg til København. Korridoren inkluderer fire store byområder herunder to hovedstæder samt et større område mellem byregionerne - se nedenstående figur for regionsinddelingen af korridoren. Denne rapport er anden del af et projekt, som har analyseret de centrale socio-økonomiske konsekvenser af en mulig etablering af et højhastighedstog i korridoren. I rapporten analyseres udviklingen i befolkning, beskæftigelse og erhvervsstruktur gennem de seneste årtier samt status for udviklingen i 2011. Centralt i rapporten er en analyse af konsekvenserne for tilgængeligheden i korridoren før og efter en mulig etablering af et højhastighedstog. Dette gøres ved hjælp af potentialekort, som viser, hvor mange arbejdspladser man kan nå internt i korridoren med kollektiv transport inden for 2 timers rejsetid før og efter den mulige etablering af et højhastighedstog og derved, hvordan et højhastighedstog potentielt kan påvirke tilgængeligheden.

Kontakt

Kenneth Kay Jensen
Koncern Regional Udvikling
Region Hovedstaden
kekj@regionh.dk

Redaktion

Lars Winther og Kristian Bothe
Københavns Universitet